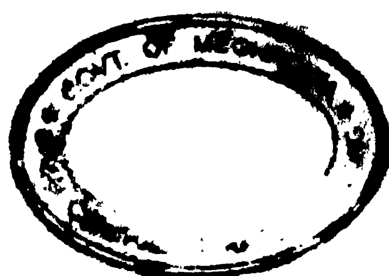
KA SAMLA NONGKYNDONG

H. W. Sten

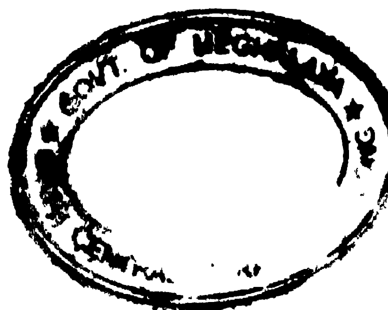
Rs. 1.6/

GOVT. OF

KA SAMLA NONGKYNDONG

(La thoh ha ka dur ka Novel,
bad la seng nongrim na
KA KITAB KA RUTH).

H. W. STEN

KHATSAN TYNGKA

KA SAMLA NONGKYNDONG

Printed at Scorpio printers
Mawkhar, Shillong.

KA JINGTHMU

IA KANE ka jingtrei la sdang naduh ka snem 1975 mynba nga la pynrit ia ka ban long tang ka parom lyngkot ha ka English. Nga la angnud ban shon ia ka ha kano kano ka dur, hynrei ki lad ki thung thapniang, pyïar la ki sner bad her noh. Kumno re kumno ka jingpynmih ia *U Kritik* mynta ka snem ka la plie lad ban shon lyngkhot lyngkhot, bad mynta ka la poi ha ka bakut.

Nga la phah ia kane sha ka sorkar Meghalaya ban iarap baiseng, bad katba ka sorkar ka dang bishar ia ka, la nang sdang ruh ia ka jingtrei da ka jingsngew kit khlieh ba kano kano ka jingtrei ba la phah ka dei ban mih biang por. Lah ban long ruh ba kane ka kot ka mih khyndiat taïew shwa ne hadien ba ka sorkar kan ai la ka rai.

Nga la pynshong nongrim ia kane baroh na ka KITAB KA RUTH kaba don ha ka *Kotbah.* Nga jied khnang ia kane ka khana ba la tip lpa ban pyni nuksa ia ki nongpule haduh katno ka dawa ia u nongthoh ban pynlong novel ia parom balyngkot ba la don lpa.

Ka novel Khasi ka shim por slem ban bud iaka poitri bad ka prous. Ngi iohi ia ka dur jong ka malu mala ha *Ka Jingiaid U Pilgrim*, ha ka KITAB KA RUTH, KA KITAB KA ESTHER, KA KITAB U JOB, bad hadien pat ha ki kot pule ba la thoh da u Dr. John Roberts, ha *U Kausik* jong u Hari Charan Roy, bad ka shim ia ka dur bakham don rong don rup ha ki novel u B. C. Jyrwa, bad u W. Tiewsoh. La kito baroh kiba la paw pyrthei mynshwa ki kup ne em ia ka dur ka dar ka novel bapaka, ka shong ha u kritik ka novel ban iathuh ia kata. Ha ka jingsngewthuh barit jong nga, ka novel ruh kum ka poitri bad drama hi, ka dei ban pynpaw ia ka plot bathikna ; ia ki nongshong shnong ka pyrthei jong kata ka novel hi, ia ki jingpyrkhat jong kita ki nongshong shnong, ia ka dur ka dar jong ki, naduh ka jingheh jingrit, ka riam ka beit bad ki rukom kren rukom pyndep ia ki kamram ba u nongthoh u la mang lpa ban ai ha ka. Haba shu kren lyngkot kita ki briew ka

Ka Samla Nongkyndong

I. KA JINGSDANG BATHYMMAI

U KAITOR um pah shuh, ka mariang hi ka la sngap jar la ka i samla ha ka jingshai balung u bnai kaba pel lyngba shaduh ka kamra thiah miet hapoh trep shoh kew ha ki thaiñ ka shnong ba ki khot ka Bethlehem Judia.

Ia ka jingjar-jar jong ka miet ba i-ieit shabar la pynthut hapoh ka trep shoh kew, namar ia ka jingioh thiah suk u trai ka lyngkha la pynwit haba ha ka jingphohsniew u la iohsngew kumba mano re, u bakhlaiñ bha u dang bat ia u na ki kjat. Kata ka la dei ban long ka jingshem bathikna, bad u la sngewthuh ha shen. Te katba u dang pynran ia la ki kjat haneng, u la iohsngew ba don mano re hangta ba bat shisha ia ki kjat jong u, hynrei ym eh da ka jingkhlaiñ kumba u la iohi sha jingphohsniew. Da ka sur kaba dap da ka jingtieng bad jingtriem u pyrta lymmuh, "mame, ma me, mano, ma pha, pha, mano-a-mano, ma phi?". Ka ryndang jong u ka shu khynñiuh hangta hapoh badum, bad ki kyntien babeit kim mih satia.

Ki kjat balung u bnai kim lah pyntngen lane pynkhlaiñ ia u. Lada uta uba thiah u dei u nongtuh u la dei ban kit ia u kew, ym ban leit leh khyllah kumta. Ki Jiw kim ju kham ngeit koit ia ki nongleh byrtong, nongai ksuid ne ba ki ksuid lum kin wan leh khyllah kumta; hynrei u shynrang khyllah aïu mo kum une ubym nud ban khie ban iakren mar khmat bad u trai ka kam! U trai lyngkha um lah shah shuh, bad mynta u la kham peit mat namar ba u nongthiah bor um shym la leh sniew ei ei. "Ma phi, ma phi, a, nga dawa na phi ha ka kyrteng u Trai u Blei u Israel ba phin iathuh ia nga phi dei uei ne kaei?" Ka khmat u trai ka paw kumbym don dur ei ei; ka shyntur jong u ka ang bad ki pyrshen khrlat ki la pynïeng sa ia ki ñiuhtmoh jong u haduh ba la ibieit.

Katba u dang puson bad pynsyndong ialade, ka ktien bashai ka wan napoh nep: "Wat da tieng palat ko kynrad jong nga, ko Boaz. Nga dei ka Ruth, ka shakri baduk jong phi". Ka nongkren ka sngap jar, ka tan ia ki jaiñ, bad ka bteng biang, hynrei kam treh ban khie ban peit sha u markhmat.

U Boaz u la thang prew ban ba hynrei kam pyni la ka khmat sha u. "Ka Ruth? To lada phi dei ka Ruth, to nang thiah hangto haduh lashai. Lada ym dei pat, to pyni la ka khmat". "Nga dei", jubab ka Ruth. U ruh u la thiah biang, namar u la thaid baroh shi sngi. Ka Ruth ruh ka thiah hi hajuh.

KA RUTH ka long ka samla nongkyndong ha ka ri Moab. Ka kmie bad u kpa bad ki lok ki jor ki ju ieit bad ñiew burom ia ka namar ka jinglong bad akor ba ka don. Ki ju ong ba kam ju tip ia ka thok bad ka arsap-arphong, bad uwei ba ka la jied ban leh ia kano kano ka kam ba ka sngewthuh bha ka leh ia ka wat lada ka dei ban shah jynjar ialade shi met ruh. Ym don shuh ba sngew phylla ia ka ha ka step baphyrnai haba ka kmie, u kpa ki kyrkhu kyrdoh ia ka haba kan sa mih na la ïing ban leit noh bad la u nong-sumar, ban iasdang ia ka jingim bathymmai ha ïing jong u. Ka tip ba kan ym iakynduh khah-khah shuh ia la u kpa bad ka kmie namar kan sumar ia la u tnga; hynrei kam don daw ban jaw ummat ha kata ka sngi namar ka la long kaba la pynkhreh lpa ialade la bun bnai ban iashong bad la u baieit. Kat kum ka rukom u Jacob, u kpa tymmen ki Jiw, u lok jong ka, u Mahlon ruh u la wan iatrei kam lpa bad u kpa jong ka hynñiew bnai, lehse ka por balyngkot eh, ar snem mynshwa mynba u kpa jong u, u Elimelek u dang im ban peit ia ka kmie jong u ka Naomi bad ia u para jong u, u Chilion.

Ha ka jingsngewbha u kpa jong ka u aiti ia ka Ruth ha u Mahlon : "Ruth baieit, nga sngewbha shibun ba kane ka sngi ka la wan kumba ngi la kyrmen. To ki blei ka ri Moab kin da bud ia phi lynter jingim jong phi. Kin ai ia phi ka jingshem bha shem mlat ba phin ioh khun shynrang bad kynthei ba phin roi parum pareh. Phin ym ianujor ia la u tnga bad uno uno uwei pat u briew. Phin ym ang

lano lano ruh ia kaba u pyrsa jong nga u kyntaid ne um kot bor ban pynioh. Da la ka umsyep phin iabam. Phim dei ban ang ia kaba shu ioh ei. Phin kunai, phin ri kyndong keiñ khun ia ka spah ka phew, ka jingkynshew kyndiap baroh. Phin iashah jynjar lem bad la u tnga; phin iakmen lem haba wan ka sngewbha sngewmiat. Kumta keiñ khun." U synreit ia ka um kyrkhu ha khlieh jong ka. Ka Ruth ka pyndem khohsiew bad ka phai sha u Mahlon uba la wan ban shimti ia ka.

U kpa ka Ruth u phai sha u Mahlon, u da shim ia ka kti kamon ka khun la jong bad u aiti ha Mahlon: "Ha phi ruh u pyrsa kurim jong nga, nga ong kumne: Kumba phi la hun ba ka dei ka briew ba phi la mon na pdeng ki thei bhabriew ka Moab baroh bad ba phi la pynpaw ia kata naduh katai ka snem, to djangti, to shimti mynta ia ka khun nyngkong jong nga. Phin long ha la ka ïing ka sem u blei bad u nongpynim jong ka. Phin long u syiem ka dohnud balung jong ka bad ka hima jong phi kan long naduh mynta ka sngi ka dohnud jong ka Ruth bad ki jingmut jingpyrkhat jong ka baroh. To shimti, to btin hi. Ai ba u Blei Jehovah jong phi un kyrkhu ia ki kam ki kti jong phi baroh, bad ki blei ka Moab pat kin leh kumjuh ia ka khun jong ngi. Ynda phin poi ha ïing, lehse u Blei jong phi un long ruh u Blei jong ka Ruth". Kumta ki iakren, ki paralok ruh ki iakyrkhu kyrdoh lem.

Ki nongtem nongput kumba long ka rukom ha ri Moab ki pynher la ki sur kyntiew kurim bad ka sawa ka nguid lut ia ki kaw-kaw daw-daw ka shnong ka thaw katba u Mahlon u khreh ialam ia ka baieit la jong sha la ïing, kat kum ka rukom jong ki. Ki nongiawan synran ruh ki iabud lem. Shwa ban jam ia ka jingker phyllaw u u kpa ka Ruth, u Mahlon u sangeh bad u la kren da ka jingsngew khia ka dohnud: "Kane ka jingiapoi kha jong ngi ka long tang ka jingsdang jong kiei klei kiban jia. Kam long ka bakut ha ka hi. Bun sien ngi pyrkhat ba haba ki samla ki lapoi kba kata ka la kut ka jingpyrkhat bad jingphohsniew jong ki. Kumba nga la ong, ka long ka jingsdang ka jingim ba yn phrang ia ka ha ka lawar ding jong ka por. Nga shimti ia phi, ko baieit jong nga, ban iamad lem ia ka suk ka shitom, ia ka sngewbha ka khuslai ruh;

ban iakiew ia ki thiep ka por bad jingjia, ban iahiar ruh ha ki riat jong ki". Tang dep kren ia kitei ki kyntien, ka Ruth ka kren suki kumban sangeh ha man ia ka kyntien, "Nga ruh ngan bud ia phi, ngan im bad phi, ko Mahlon baieit ka mynsiem jong nga". Ki la ialeit noh artat.

Ha ïing u Mahlon la ia-ap ipa katto katne ki Jiw kiba iadon ha Moab. Don na ki kibym sngewbha ba u ieit iap-mat sa ia ka samla nongkyndong, bad kata ruh kabym dei para Jiw. Ki jingsngew ki iakhleh katta katta kumba ka iah ban long ha ka pyrthei baroh kawei. Don uba iaroh ruh ia ka jingbha briew ka Ruth. Mano ba tip ioh don ruh na ki samla shynrang kiba sngew kwah ban long nongleit kurim ban ioh mad ia ka jingthiang kata ka jing-bha briew ka Ruth.

Ka Naomi ha ki jaiñ ba sawbthuh ka ïeng ha phyllaw bad ka pdiang sngewbha ia ka pyrsa kurim, ka da btin ia ka Ruth sha ia ïing. Ynda la dep ki rukom Moab bad Jiw baroh, ki samla ki iamih sha bar. U Mahlon u la phai sha la u para, bad u ong : "Une u dei u para jong nga, u Chilion. Un long u para jong phi de. Phin ieit phin burom ia u kum ia la u para. Ha ka dustur Jiw jong ngi mynta, tip lano keiñ kan kylla, lada jia ba nga iap ma nga, un long u tnga jong phi ; hynrei lada u ioh tnga noh shwa ia kata, phi la sah khunswet wat lada phin iaitluid ruh."

"I bah te i bun kam ban pyrkhat tang ki dustur sa kum ha kane ka por ruh," jubab u Chilion bad u bteng, "nga sngewbha shibun ba naduh mynta ngin iadon saw ngut ha ïing."

Ka sngi baphuh baphieng ka jingkyntiew kurim ka kut noh, bad ka miet ruh ka wan kumba la pynbeit ryntih u Blei Nongthaw Nongbuh. Kawei ka sngi ka wan badien kawei pat. Ka Ruth ka trei ka ktah ia ki kam ïing baroh kat kiba ka iohi hynrei ka kham pynlut por ha kaba pynsad, pynkhyllong ia ka Naomi. "Wat khuslai shuh shibun haphang ka jingkhlad i kthaw, ko Kïaw. Ka dei ka nusib jong ngi baroh saw ngut. Ngi dei ban pdiang ia kaei kaei haba ka wan khlem da wad hi, bad pyrkhat ialade kiba dang im. Phi don ar ngut ki khun shynrang

batipsngi, to hun ban sumar ia ki. Nga iohi ba ka jingkhu-slai ka la pynngam ia ki khmat jong phi, bad ka la pynïeng ia ki reng ngab jong phi. Nga la wan ban shakri ia phi katba nga lah, bad kito ki rangbah kin leit sha la ki kam ki duk ba ngin biang ka bam ka sa. Phin shem jingsuk mynsiem lada phin shaniah tylli ha u Blei uba don ka bor ban tynjuh haduh katno ngi ki briew ngin lah ban shah." Kumta ka Ruth ka ai jingmut, khlem sngew thymmai ei ei namar ka la pynkhreh ialade baroh shikatta ban long ka dkhot ka ïing u Mahlon.

Ka Naomi ka ieit ia ka Ruth kum ia la ka khun, khamtam eh ia ka jingstad jong ka. " Nga sngew shngaiñ," ka phai ktien, " ba phi la wan. Nga sngewbha eh ba phi iakloi ban kit lem ia ka khuslai baroh. Ban klet te ka eh shisha, hyorei ban pynïaw mynsiem te nga lah. U Eiimelek um wan shuh. Nga ruh nga la noh ka met, sa tang katno lehse ngan iaid na kajuh ka lynti. Na ka liang ka bam lei lei, mynta ba ki la lait ban ialeit trei baroh ar, ngim khuslai. To ngin pyneh mynsiem shisha."

Naduh kata ka sngi thymmai ka Naomi kam ju iathuh khana shuh shaphang u Elimelek. Ka ihun, bad ka la sdang phyrnai ka khmat ruh. Ka ïing jong ki ka iphuh iphieng biang da ka jingminot bad jingtip sngi ki khun baroh ar ngut.

———

II. KA TNGA IA U PARA

"MYNTA Mahlon, ngi la dei ban wad briew noh sa la u para jong me. Ngà angnud ban iohi ba phin iaroi ia pa katba nga dang im. Nga kwah ba phin ioh iapyrkhat kyrkieh ia kane. Ngin iashong hangne katba ngi dang im." Ka Naomi ka kren ha kawei ka miet hadien ba ki la lah labam iadih.

Ka ding ka meh ha dpei bad sawdong ka dpei ki shong. Ka Naomi bad ka Ruth shiliang, ki shynrang pat shiliang. U Mahlon u peit sha ki jaka buh khiew, pliang bad u syrpud artat ia la u ñiuhmoh da ka kti kamon, bad u khriam ban lait ryndang, haba u don ei ei kabym da thikna eh. U phai sha u Chilion, "Shisha, me la sngew dei por dei ïa ban ïit briew? Lada me sngew dei to iathuh noh ba ngan kylli pyrthew sha rum sha neng; ngan swar nangne nangtaï haduh ban mih bloit ïwei i bakyntiak, men sa hun dei por."

U Chilion u pynlait la ki kti na shyllangmat bad phai sha ka Naomi, u kren kumba nguid shapoh kpoh shiteng, "Lada i mei i ong te long hi; nga la dap hi la laiphew snem mynta. Ki briew kin ym ong shuh u khynnah, tharai?"

Ka Ruth ka spel bha ia ki kyntien ba la kren u tnga jong ka, bad kam lah kun shuh, "Mahlon! kumno kat ia ka briew kaban iashong iasah eh bad i hep phin shu kem bikar da kaba shu mih bloit ? Wow phi kren kai pynban ia kat ka jingangnud basngur i kïaw te phi ! Kat kum ka rukom u Jacob, I hep i dei la kumno kumno ban leit trei shwa katto katne snem em ha ïing u kpa kata ka briew ? Da i "bakyntiak" eh te, ha ri Moab ym duh; hyn-

rei to pyrkhat keiñ". Ki khmat jong ka ki neh ha ki jong u.

"Ngam da ngeit eh ia kita ki dustur barim ia kiba ym lah ban pynshisha da ki sakhi. Mano ba tip ioh ki dei kiba shu thaw u kynja khwan myntoi aiu re uba kheiñ ba ka khun jong u ka long tang ka kynja mar khali! Ngam kwah ruh ban ioh Leah ha ka jaka ban ioh Rakhel. Ngam kwah shong kurim arngut shipara. Dustur pa dustur! Ka dei ban kylla katba kum ka jingdawa ka por keiñ ban biang lang ia baroh. Ai ba ngin ym kylla mrad, ne kylla ksuid; ai ba ngin ym bujli ia u Blei jong ngi tang ban biang ka lade; ai ba ngin ym klet ba ngi don ka bynta ban pynkyntiew ia ka shnong ka thaw; ai ba ngin ym kylla na kaba trei minot sha ka jingjaituh. Ka dustur kan sa pynbiang hi ialade". Kumta u jubab u Chilion ia ka jingiakren baroh. Ki ktien ki shu mih hi na u kumba ki mih na u nongialap niam khlem jingthud ei ei shuh.

Ka Naomi ka la sngewthuh bha ia ki rukom pyrkhat u khun jong ka naduh mynshwa. Ka la skuiñ ban ioh kren naduh ba u la sei madan ia ka jingsngew baskhem jong u, ka la pynbeit ryndang man ka bakut ka sentens, mynta ka la ioh kren. "Me la ju phawer ba me kloi ban long u tnga jong kano kano ka samla kaba nud ban shongkurim ia me, Chilion. Me dang bat ia kata kajuh ka nia haduh mynta?" ka kylli, kumba kylli u nongpyniathoh kurim.

"Mei! hooid keiñ, kumto hi. Hynrei ym tang kaba nud, kaba tieng de —e— bad ka nud bad ka tieng hajuh; hynrei ka dei ban kloi ban jngi bad nga sha kut pyrthei", pynshai u Chilion.

U Mahlon u syrpud biang ia la u ñiuhtmoh, bad u skhie khlem riew: "Une shisha te. To hep, to. Ai ba kan long kat kum ka jingphohsniew jong phi; hynrei, kaba ong ka Ruth te ka dei. Phin da leit khmih thuh shwa keiñ ia ka briew: uei u kpa, kaei ka kmie, mano ba la ri ia ka dang rit ha ki rta ba ia ka jinglong mynsiem la saiñ dur, namar lada la ri ia ka da ka briew ym da u kpa bad ka kmie babha kam lah pei phang satia aiu phi rai ban leh ei ei.

ka jingkut kan long ba phin ring sdot man ka sngi ha kaba pyrshang ban pynrung ia ka jingthmu jong phi."

U Chilion u kyrjaw la ki kti kum uba la thaid ban sngap, u pynphai la ki khmat shane bad shatai, teng teng kum ka puka myntlang, bad ki la khmih lynti hi baroh lai ngut ba un ong ei ei. Te u kren shisha, bad ym kumba ki mut. "Ngam salia phi bah ia kata. Kaba la nud hi ban long ka tnga jong nga ka la dei ban nud ruh ban im kum nga; lada kan shaniah ha nga naduh ka bam ka dih, ka kup ka sem. Lada kumta, ka dei ban tieng burom de keiñ. Lada leit jia ba ngan shaniah bam na ka pat, nga dei ban long kum ka keiñ, hynrei hangno yn iakynduh, ma nga ngan tan shawei, ma ka kan khun ranab shawei te la pra artat phiaw ka long ïing". U bat ia ki kti ha la ki skhep kumban ïeng joit noh hi.

Ka Naomi kam lah kun shuh haba ka iohsngew ia ki kyntien u Chilion, ka phai sha ka Ruth, sha u Mahlon bad khatduh eh ki khmat jong ka ki iakynduh bad ki jong u Chilion. "Labiang katto" ka ong, "Hynrei ka badonkam ka long ban ithuh shwa ia ka dur ka dar, ka rynïeng rynïot, ka jait ka khong baroh. Dei hi kumba ong u bah jong me, nadong shadong ban tip. Kaba lutphut ruh ym dei; kaba khapnap ruh ym dei; kaba nang ban kynshew kum ki dkhiew na ka bynta ka por ba slap ka jingim, ym ban long kum ki sharaid ba im hangtei ha lum Nebo".

"Sa ia kata te phi; yn iakhmih da kaba kat u kulai u Pharo keiñ : kaba eng—eng, kaba hir-hir; kaba tiak-tiak; kaba lait ktien lait thylliej; hynrei ruh kaban shong hangne keiñ ba ngin iasharai lang". Kumta phai ktien u samla, bad ki iarkhie pashaid noh ia u.

"Ka dei me, hep", ong u Mahlon, "to leh noh hi kumta". U phai sha la ka kmie, bad u ong, "da pyrkhat keiñ haba i mei i la kwah pyrsa. To phi ngin ia leit thiah noh shwa. Phin sa pyrkhat hi keiñ da ka rukom ba ju leh".

Ki khun ki iarung sha la ki kamra thiah, leit sa ka Naomi, bad khatduh eh ynda ka la pynlip ia ka ding, ka Ruth ruh ka leit thiah noh.

III. HA ÏING

KAT KUM ka jingangnud ka kmie, u Chilion ruh u la shong kurim noh sa shi bnai hadien. U la wan lam ia ka tnga sha ïing kat kum ka rukom jong ki Jiw.

"Orpah!" khot u Chilion ha kawei ka step, "mynta phin pyrshang keiñ baieit ban sah bad i mei, bad i kong ha ïing. Phin iatrei ki kam katba ki wan : ka ïing ka sem; ka kper ka phrah, ki jhur ki jhep bad ki syntiew ki skut kumba phi ju trei ha ïing la jong. Phi iba nang ka suh jaiñ, phin peit keiñ ho! Ngi te kiban iatrei ha lyngkha namar ngi dei ki nongrep. Teng teng ngin leit beh mrad ban shet syrwa; teng teng pat ngin kem im ia ki khabah na wah ban iabam pyngngad met ho. I bah lei lei te ia ki skei ruh i dang lah ban kem im".

Katba ki shynrang ki dang leit sha lyngkha, ka Ruth bad ka Orpah ki iasyaid sngi ha kper. Ka Ruth ka khmied sha suiñ, shane shatai, bad ka ong, "Ka jingitynnat ka bneng mynta ka sngi ka long ka baphylla. Ym don lyoh ha suiñ, ym don lyer ba beh paswut, ym don slap satia. Peit ka sngi ruh kam da shit palat. Nga sngewtynnat ia kane ka jaka" Ka iaid shane shatai ha trai u dieng jamynrei ba ïeng harud phyllaw.

"Haba don i baieit te da sngew ieit hi keiñ, tang ka sngewtynnat ka leit biang shano" ong ka Orpah, ka da shong bheg halor u phlang bani ha phyllaw, bad ka bun kam la ka suh jaiñ. Ka khmih lieb sha ka Ruth, ka ong biang, "hood keiñ, Ruth. Nga kynmaw ia ki sngi ba ngi ialeh kai ha Madan ba hajan ka kper i pa, kum ha kane ka sngi". Ka dem biang ha la ka kam.

Ka Ruth ka wan hajan ka Orpah, bad ka khot ha ka sur basngew don kam eh, "Orpah!", bad ka shong ha pyrshah jong ka ban thikna bha ba ka sngap shkor ia la kaba kan kren. "Ha peit shane bad sngap khyndiat ! Phi ju pyrkhat ia kaban jia ia ngi lada ngin long kum i kïaw ? Ki iawan poi shane na ri nongwei, na Ephrata, i la duh la

u tnga kumto, la bampong ia ka mynsiem jong i bapli da ki khuslai babun jait, bad khatduh tymmen ban sumar da ki pyrsa kurim kiba ma ki ruh kim dei ki para jait, bad katta ruh, ha ri nongwei ?"

"O ! balei mo ngin leit kwah long kïaw noh haba ngi dang shu lah ioh tnga ? Balei phi kwah ba ngin long kum i kïaw ?" ka Orpah ka kylli khlem da phai tang ka khmat ruh.

Ka Ruth kam sangeh. Ka jyrtieng la ki kjat bym da rit bym da sngaid eh kumban pynthud ia ka Orpah. "Phi i, ngam lah ban sngew lem ia kiwei lymda nga la pyrkhat kumno ngan sngew lada nga dei ma nga ita iba shah ia ka sngewsih; ngam lah ban iakmen shisha bad ki lada ngam pyrkhat ba nga ruh nga lah ban kmen; ngam tip katno phi sngewbha ban iashong bad i hep Chilion, lymda nga la ioh briew shwa ma nga. Namar ngi tip ia kiei kiei ynda ngi la mad ha la ka jingim".

"Kata te imat ka badon kam shisha, jait ba la poi sha ngi te," ka Orpah ka bret ia ki tiar thaïñ tiar suh ha ka shang, bad ki khmat bablu bad pyllon jong ka ki khih ban sngap shuh, "Nga te ka babeit phi. Ngam kwah ban long nongleit kurim haba don ba iabia - iakhap; ngam kwah rung hapoh synduk met ïap ne hapoh jaiñ linen ban sngap ia ki kyntien iaroh kiba dang im kiba ju mlien ban kren bha ia ki briew ynda kim don shkor shuh ban sngew. Ynda lah shisha ban khie napoh jingthiah ïap ban 'khublei ho' ia u nongkren, te shi rukom. Yn lanai. Im la ka im lymmuh, trei la ka kam, bam haba ioh, thiah haba la miet, pynbiang ia ka jingdon kam bad jingdawa ka mynsiem u tnga, la biang", da kaba ban pynkhia ha man la ka kynnoh baar ka sentens, ka pynbud biang: "Ym don kam ban pyrkhat ia kata. Ngin ioh ki khun shynrang babha; ngin ioh pyrsa kurim ruh. Keiñ noh, wat leit pat pyrkhat ia kata", kum kaba poi kynmaw ia ei re kaba ka da ñiew kor, "Nga dei ban khmih ia ki lili, shish, la ialap miet pynban ia kaei kaei". Ka peit sha kper bad ka pynïeng la ka met basngaid. Ka Orpah ka kren ialaid, "ka hynnin ka la dep; ka iashai ka mat da wan shwa; ka mynta keiñ badon kam eh".

Ka laid sha kper khlem kren shuh, kum u briew uba lap phylla ei ei ha ka jingmut.

Ka Ruth ka bud na dien ba ka dang kwah iakren. "Ap seh khyndiat, Orpah," ka da leng, "lada phi ioh tang da ki khun kynthei pat, phin leh kumno ? Ki briew kim ju kham ioh te tang ia kaba ki kwah; ki ju ioh ia kaba kim ju kwah ruh."

Haba ka Orpah ka dum buit, ka tan la ka tmoh, mynta ruh ka tan kumta. Khatduh, ki kyntien ki wan ha ka shyntur jong ka. "Balei? U Chilion u kwah ban ioh da u khun shwa, kiba sah kin iakhmih hi ialade, hynrei u shynrang shwa, u bakhlaiñ kum u pasan jong u".

Ka Ruth ka shim ia ka Orpah na ka kti kadiang ka da ong, "Ai ba kan long ia ngi kumta. Hynrei . . . phi lah da pan ban ioh ia kata ?"

"Pan?" ka Orpah ka kynud kum na u so ha u ti, "pan na ei?"

"Phi la pan ia kata na u Jehovah?"

Ka Orpah ka tan biang la ka tmoh, "Jehovah? Uei une uwei pat ba phi kdew myntan, Ruth, uba lah ban ioh kat kata ka bor bah ban ai ia nga lada nga pan: u dei uei?" Ki khmat jong ka ki iakynduh bad ki jong ka Ruth.

"Ynda phi la iathuh, u Chilion u tip kham bha", phai ktien ka Ruth, ka iaid artat sha ïing sha ka Naomi, katba ka Orpah pat ka leit peit ia ki lili ba ka lah thung ha kper.

Haba ka Naomi ka sah marwei ka pyrkhat khuslai kumjuh, wat lada ka khmat jong ka ka la kham iphyrnai shibun mynta. Ka Ruth ka iohi ia kata, ka buh hi ha la ka dohnud ba kan iohi kumta, "wat pyrkhat than ko mei. Pynjai-jai noh la ka jingmut mynta. Phi la biang te ka rta wat ban long nongsynshar ha Israel ruh. Phi la dei ban jop ia ki khuslai. Ngi iadon bad phi, bad lada long ka mon u Jehovah, phin ioh ksiew ban pyndap ia ka jaka i kthaw ha ka dohnud jong phi. Nga iadon bad phi, bad u Mahlon. Ka Orpah ka iadon bad ngi. Ngi sngew shngaiñ shibun".

"Phi tip bha, a khun jong nga; u Blei u la shim noh na nga ia u tnga, u nongsumar jong nga. Hynrei nga sngew ba la weng noh hi ruh ia ka jingkhia naduh ba phi la poi

hangne. Haba peit sha phi baroh ar, nga klet noh mynta la ka jingkhuslai. Nga la kut jingmut ban sdang noh da ka jingim thymmai mynta." Ka Naomi ka la rai ; bad kitei ki kyntien ki la pynsngewbha ia ka Ruth shibun.

Kumta ki kam ki iaid ryntih bad man ka miet ki iathuh khana shaphang ka jingtrei, bad shaphang ki kam baroh. Ka jingsngewbha ka la wan phai suki da ka jingtipbriew-tipblei ki khun bad ki pyrsa kurim jong ka Naomi. U kew u long bha ha kata ka snem, bad u Mahlon u sngewbha ban lap ba ki kam iing ruh ki iaid beit, khamtam ba ka kmie jong ki la nang khlaiñ man ka sngi. "U kew mynta ka snem te phi mei, imat uban kit briew phi." ong u Chilion.

"Kit briew ?" kem ktien ka Naomi da kaba sngew-lyngngoh ka da peit bha ia u Chilion, "ma phi keiñ khun kiban kit ia u sha ïing, ym ma u namar lada phin ieh ia u kew ha lyngkha te la kdang ei ki sim bad ki khnai".

Ka Ruth ka sngew biria, bad ka wiat. U Mahlon u iohi ba ka sngewbha namar ba ki bniat barit jong ka ki paw na khap ki rmiang shyntur bastang. U syrpud la u ñiuh-moh bad u la sdang, "Kata ka dei ka rukom saham ki nongmihngi phi mei. Ki ngeit ba haba la bha eh u jing-thung, la u kba ne u kew, ka jingïap kan wan shaw ne wan kit ia uwei na ki dkhot kata ka ïing shwa ban wan kawei pat ka aiom ot. Me mut kumta em ?"

"Hooid, bah," jubab pynstet u Chilion, u da kohnguh sa ka khlieh lai sien, katba ki khmat pat ki peit pyllaw sha ka Naomi.

"Phi thaid eh, Mahlon, Chilion, to leit sha la jingthiah bad la ka tnga ka tnga. Lada kumta ruh long hi : un kit nyngkong ia ka tymmen keiñ. O nga kmen ban iashem biang bad u Elimelek ! hynrei um ju wan paw wat tang ha jingphohsniew ruh." jubab ka kmie, ka ïeng artat ban leit thiah noh. "Phi la iathaid eh", ka ong.

IV. KA DIAW KA PAW

YNDA la dep ka bam ka dih mynstep, ka Ruth ka khmied sha ki lum ka ri Moab, ka da phai sha mihngi, shatei, bad shathie katba ki saw ngut ruh ki dang iashong kai ha phyllaw. "Nga itynnat ia kitei ki lum bajrong; khmih u Nebo u dap da ki dieng bajngum, ki dieng ba la sawbthuh ruh. Ka sngi ruh ka doh ia ka ri baroh kawei kat shaba ka Ruth ka lah ban phai. Ka phai sha ki saw ngut khamtam sha u Mahlon bad ka kren kum kaba la rai lpa ha lade, "Mahlon, ngan leit bad phi sha lyngkha mynta ka sngi. Lehse nga nang hi ban trei."

Ka Naomi ka sngewtynnat shibun ba ka pyrsa kurim jong ka ka kwah ban leit trei, hynrei ka ilyngngoh balei u Mahlon um jubab. Ka ñiad ia u shñiuh na ki shyllangmat ba la ran bun pateng, ka phai sha la u khun, "Phi iohsngew Mah ? Ka Ruth kan bud ia phi sha lyngkha. To ialam ba kan ioh lyer thymmai".

"Ka babha suda." U Mahlon u jubab. Ki kyntien ki mih kum na u briew uba pyrkhat bun kiei kiei ha kajuh ka por. U ieng joit, u da kynmaw. "La dei hi ruh ka por ba ngin pynkyntang ia u kew ba ot nyngkong ha kato ka hali kyntang sha u Jehovah! Ka jingwan jong phi kan iarap ban pynbiang ia kata. Ïa baieit, ïa ! " U rung biang sha ïing.

"Ka Orpah kan sah ha ïing bad i mei," ong u Chilion "Kata kaba ong i bah ka dei ka rukom jong ngi, kam dei ka dustur, bad ngi dei shisha ban pyndep ia ka. I bah te wei ba i la ong 'ia' i la jan mih artat ho ! " u ruh u rung sha ïing.

"Ma pha ruh phan leit shisha, Ruth ? " kylli ka Orpah da ka sur ba dang artatien, bad ka leit ïeng ha pyrshah jong ka.

Ka Ruth ka wiat, "Shisha, shisha," ka rung biang sha ïing.

Ka Orpah ka ong, "Ma ngi ar ngut ngin sah ha ïing." Hamar kata hi ka khyllipmat, u Mahlon u mih bad la ka pla snieh basawbthuh, u Chilion ruh bad la ka pla snieh baïong. Ka Ruth pat bad la ka khoh ha kaba ka la thep ia ki jingbam mynsngi.

"To ho baroh arngut !" ki kren uwei hadien uwei. "To ho kïaw", ong sa ka Ruth, "to ho Orpah ! " bad kumta hi ki la mih na phyllaw ban ialeit sha lyngkha kew.

Ka Naomi bad ka Orpah ki iaid kai hapoh phyllaw. "Kane ka ïing ka long kaba u Elimelek u la thaw naduh ka snem ba ngi poi nyngkong shane. Ha kata ka snem la don ka nem sniew bashyrkhei ha Bethlehem bad ha ki phang ka nongbah bakhuid baroh. Ngi la rai ban iawan shane, bad hun kiwei pat ruh ki ialeh kumjuh ban wad lad wad lynti kumno ban im jakpoh. Ale ! " khot ka kïaw. Ki ialeit shaphang ba sep ka sngi, namar ka ïing ka phai shaphang ba mih ka sngi bad u bnai. "Ia kine ki mawdong la stah da ki paralok u Elimelek bad ki shu iaring da ki jyrmi. La pyndait ia ki maw da uwei u mistri," ka Naomi ka bteng biang la ka khana.

"Kumno mo kïaw u lah ban pyndait sa ia ki maw?" kylli ka Orpah.

Ka Naomi ka rkhie kum ka tymmen, ka khmied sha tnum kumban thew antad ia ka jingjrong ka kynjang ka ïing, "Phi i khun, uta u Tubal mistri u tih da ka dewthuli saw na rud wah duit. U dung ia ka bad u sa pynneh pat kumne. Ki riew mynshwa ki don la ki buit ki buit. Ale !" Baroh ar ngut ki hiar sha kper. "Kitei ki pongshai na mihngi ar tylli, bad na sepngi ar," ka Naomi ka kdew shalor ka da khmied, "ki ai jingshai ia ki kamra shapoh ïing. Tip u leh kumno u Eli. Ym don kam prew satia, baroh ki kamra ki shai lait noh ki thiar thep kew ba la ker sa da ki kedar na shapoh. Ale !" ka khot biang ha ka sur ba sngew iajan bha bad bajem.

Ka Orpah ka bud-na dien kum ka riew kwah jop thma, bad da ka jingkwah tip ka kylli, "Mano mo kïaw ba thung ia kine ki kseh barwai saw saw kumta ? Thung u Chilion ne kïaw ?" Ka piam ia uwei uba da jrong tnang ka khmied sha tnat kumban sorbe ia u.

"A ! a ! balei phi khmied la ki khmat pyllon kumto ? Wat leit ang shyntur, wat khmied ! Ani ki sla kseh ki hap ! Lah ban hap sa ki shñiuh kbñiang."

"Ni-ni-ni ! Ngam poi pyrkhat !" ka Orpah ka kyndit, ka da kynther bad jaiñ bad ktí.

"Phi i khun, kine ki kseh ki la don lpa hangne shwa ba ngin poi. Kithie ki sohbah, bad soh kajur ruh ; kitei ki tlai ruh, lait noh kito ki kait bad ki jhur", batai ka Naomi. Ka sngewbha namar ba ka ioh lad ban pyndon kam ia ka bor kynmaw jong ka.

Katba kine ar ngut ki nang iaiaid kai ha kper bad trei la ka kam mynsngi, ki lai ngut pat ki la jan poi ha lyngkha kew. "Ish, hai hai ! ka itynnat kane ka lyngkha. Khmih u kew u kaweh kumba shad ha ki sur kita ki wah duit ! Sngap ki sim ki rwai nalor dieng ! Ish hai hai, i kumba ka pyrthei hi ka la ih bha", iaroh ka Ruth da ka jingkmen bym láh batai.

U Mahlon u sngewbha shibun, "Hooid," u ong, "u àp ia ngi ban lum ia u sha ïing".

"U long u soh ka jingtrei shitom i bah jong nga."

"Bad jong me de. Ban don bok ki syiem ka hima ka dohnud jong ngi," kren biang u Mahlon, u sangeh shiphang bad u phai sha u para.

Ki la poi ha trep, "Ngan phong da kane ka sopti rew. Nga ju pyndon kam da kane haba nga sumar ia ki jhur bad haba nga trei kam ha ïing. Ia u syngkai nga teh da une u tyllai shñiuh. Phi la rah rashi ia nga de ?" kylli ka Ruth, kum kaba la ju nang ia ka kam ot kew.

"Wat khuslai, Kong. I bah jong nga i la kynmaw hi ia kata, namar i ju long kumta." Jubab u Chilion, "hynrei nga dang mut ba ngin ot ma ngi, bad phi pat phin shu lum shane sha trep; pynban phi da khreh ban hiar syndon sha lyngkha?"

Ki bniat u Mahlon ki paw shabar ba u rkhie khlem riew. "Ïa me hep, ngin iatrei lang shwa ba in nang. Nga ruh nga kum mut kumta hi keiñ khamtam haba la dei ban pynkyntang ia uto uba ngi ot nyngkong. To ngin iapeit lashibit". Rai u Mahlon bad u ialam lynti artat.

Ynda ki shynrang ki iahiar, ka Ruth ka bujli da kita ki jaiñ ba ka la rah bad ka bud na dien.

U kew u jrong bha. Kim hap dem than U Mahlon bad u Chilion ki rah la ki rashi sha lor. "A kew, ngim ieh ia me hangne. Ale ngin lum hi, ngin sumar hi ban dap ban biang", kren u hymmen, u da ot ruh sek.

"Ba ngin wan bet pat ha ka aïom bet, mynta ban lait na ki sim ki laiphew doh, ale", kren sa u para.

Ka Ruth ruh ka rah la ka rashi kum ki rangbah, ka ong, "Ngam long nongwei. Ngan iaot, ngan ialum lang ban phuh ban phieng ka ïing i kïaw jong nga".

Kumta ki iaot baroh lai ngut. Ka Ruth na krung kadiang u Mahlon, u Chilion pat na ka liang kamon. Ki trei bad kim da smat eh ban iakren. Kata ka jingtrei khlem khana, ka ai lad ia u Mahlon ban pyrkhat ia kaei kaei kaba tang ma uba tip. Kumjuh ruh ki ar ngut. Namar ba u ieng seh jin lai wat, ka Ruth ka kylli : "Balei baieit ? Phi sngew shitom ne ?"

"O kong, i bah i leh kumto. I peit bad i antad sa katno sngi kan shim por ia ngi ban dep, bad i ju lah shisha ban mang", bynrap u Chilion.

"Ka dei me, hep."

"Nga sngewbha shibun ban tip ia kata", ka Ruth ka pynbud biang. Ka rkhie shroiñ bha, hynrei hapoh kata ka rkhie, imat kumba ka buhrieh ia ka jingshitom jingmut, bad wat u Chilion hi u tip ia kata ka rukom kynthei naduh ba ka Orpah ka la poi ha ïing jong ki; pynban ym don jingiakren shuh, shu khih tang ki jyntang kew haba ki ot.

Ka sngi ka shit shibun ha kata ka sngi. Ynda ka la noh shaphang sepngi, ka Ruth ka ieng bat syngkai shiphang. Ka peit shadien sha u kew ba la ot bad sha ki jyntang baïeng: "Mahlon! ka kpoh ka la rwai! Ngan nang pynkhreh shwa ho! Ngan pynsyaid khyndiat ka bam ka dih." Ka leit kiew artet sha trep. Ka Ruth ka pynmeh ding, ka sei ka nar sdieh, ka pynsyaid ia ki kpu bad ki lyngkhot doh ba ka la rah na ïing. Ynda ka la dep, ka hiar sha khep ban bta ia ka khmat ba la phuh syep, ka sait ia la ki kjat bad ki kti

balung. Ka leit pat shajan ki rangbah, "Ale noh ngin lamad ka bam lyngkha."

"Ka sma bang shaduh shane!", ong u Chilion, "Ïa noh bah, ngin pyndait laha shwa." ki thliew khmut jong u ki khih.

Katba ki iaid sha trep ki lum artat ia ki lbong kew. Ka Ruth pat ka tong um sngur bakhriat na ka khep ba ïai tuid, bad ka kiew sha trep. Ki shynrang ruh ki iashong ha ki lyngknot dieng bad la ki pliang. Ka Ruth ka la buh bad kpu, bad doh, bad jhur, bad u pudina de khyndiat.

"Hm-bm! Ka bang thikna haba la thngan", ki peit sha u Mahlon bad ki iohi ba khih ki ñiuhtmoh jong u, bad ki dohksah ha ka shyllangmat. Kim iohsngew ei ei ba riew ka jingktha jong u.

U Chilion pat u da pynriew kumba u ju mlien naduh dang khynnah, *jlap, jlap.* Ka shyntur ka ang-iakdup, teng teng riew sa ki bniat haba u dait doh. U kren iaktha artat kumba u ju leh ha ka por bam, "ba don-m i kong-m ka bang-m . . phi bah-m."

Ynda ki la kdang, ka Ruth ka ai mar shi mog ka waiñ bathiang bad ki la iadih. Shen ka Ruth ka ïeng ban lum ia ki pliang, ki tiar ki tar, bad ka bam sa ma ka.

Katba ki iashong thaid khyndiat hadien ba la lah bam, ki ar ngut ki i pisa shibun ia ka jingmut u Mahlon. Haba u Chilion u kren ia u ruh um da pynsngap bha ; hynrei u para u la mlien bha ia u namar haba u don ei ei ban pyrkhat jylliew, u ñiuhtmoh u ïeng, ki khmat ki peit beit hajuh. Ka Ruth ka pynkhih ia u, "Phim sngew mo baieit ia kaba i hep i kren ruh? Kren ha ngi, aïu phi pyrkhat?" ka la khmied ha ka khmat basuda jong u kum ka khun ba ap ei ei na u kpa, lehse kaba kham snah.

U Mahlon u bat ia ka na tyrpeng, ka Ruth ruh ka dem ha pneh jong u; hynrei ha ka sur ba kum ka jong u nong-iathuh lpa kaba wan na sha kawei pat ka pyrthei, u ong : "Ruth baieit jong nga ! Phin ym shah shitom shibun eh. Phin sa lah ban kyrshan ialade, la kumno kumno tat haduh ba uwei pat u briew un iohi ia ka dor bad jinglong babha jong phi". U rah sah ia kawei ka kti, mynta pat la kum u shipai uba aiti ialade ha ki nongjop jong u.

"Mahlon !" pyrta u para u da ïeng haduh ba ka met ka beit san phut tnang, u shim ia ka kti kadiang u hynmen, "phi mut aïu da kita ki kyntien barngai jong phi ? Keiñ noh ! Ïa ngin hiar biang sha ka kam".

Ka Ruth ka pynlait ialade na ka kti kamon u lok, ka laïeng lang bad u Chilion, bad ka sngewthuh imat ba don jingpher ei ei ha u tnga jong ka ha kata ka sngi, "baieit ! lada ngam don ha ka jinglong babha ngin rat iakynduh hi. Phin im slem, lehse phi shu thaid keiñ".

U Mahlon u trud la ka khlieh bad kyrjaw la ki khmat kumban kynmaw ia kaei re ka badon kam, hynrei u kren biang ia "Ruth baleit jong nga, phin ym shah shitom shibun eh. Phin ....."

"Kane ka long ka biria bapangnud", jubab ka Ruth, ka tan ia u ba un ïeng. Ka mut ia kaba ka ong. Ka da kren naduh mynsiem, namar ka syrngiew jong ka jingpyrkhat jylliew ka paw ha ka rukom ba ki rmiang shyntur jong ka ki ladait skhem bha. Ka phai la ka ryngkhi sha u Mahlon kum kaba dom, ki khmat pat sha lyngkha kew. "Kumno keiñ kpa ki khun ban sa kha phi lah da kren kum kita ki kyntien haba tang shi snem ngi dang iashong lang, phi la iohi hi tang uwei u khun ruh ngim pat kha. Kumno phin ieh la nga ha kiwei. Phin iakhublei noh bad kane ka lyngkha, bad ka ri Moab?" ka kdew la ki kti kylleng bad ka phai biang pyrshah ia u Mahlon, "Phin iehnoh ia kane ka samla ba phi la jied kynsai ?" ka buh la ka kti kamon ha shadem jong ka, ka ring mynsiem jylliew, bad ka kylli biang, "Kumno shaphang ki kïaw pat ? Phin lalam lem ia i de shaba phin leit ?"

"O Ruth ! ka tnga baleit jong nga" u ring mynsiem, "O Chilion u para baleit jong nga !" ki kyntien ki mih na u Mahlon kum na u briew uba pang ksuid. U syrpud la u ñiuhtmoh, u da ong, "I pa te ? I khot ia nga man ka miet, i dang khot ia nga sha ïing !"

"Sha ï-ï-ïeng ?" kylli u Chilion.

"Sha ïing ?" kylli sa ka Ruth. Baroh ar ki peit seh ha u Mahlon. "Phi phohsniew. Ngi baroh ar ngut ngi ju don

ha ïing, sa ar ngut ruh ki don, nga.." ka peit sha u Chilion, "nga marwei ngam ïohsngew ia kata ka jingkhot".

"Hooid, sha ïing ! Sha ka jaka ba i pa i don !" jubab thikna u Mahlon.

"Lada kumta te, ngan bud la phi". Ka shadem ka Ruth ka kyndeh da ka jingsngew diaw. Ka lyer suh khriat ka beh suki jai. Ka syrngiew palam ïong ka tap ia u kew ha lyngkha. Hynrei ka Ruth ka poi kynmaw ia ka Orpah, bad ka ruh ka kylli mynta, "Balei yn leit khuslai ia ka lawei?,,

Ki thliew khmut u Chilion ki heh bad ki rit pat. "Ym ju dei ban shim ia ka jingphohsniew kumba ka long. Phi long u bakhlaiñ bashlur ym u baraikhoh bangknang kum nga. Khmih sha ki dohksah jong nga ! Nujor bad kito ki jong phi; hato ka dei ia u briew baheh bakhlaiñ kum ma phi ban tieng ban iakynduh ia ka jingim ha kane ka pyrthei ? Ngam leit sha kata ka ïing jong phi. Nga ieit ia i mei ; nga ieit la ka Orpah ; nga ieit ia kane ka ri. Ngan kham jied ban ïap hangne bad i pa".

U Mahlon u khmih la ki dohksah la jong, u da saham, u twad na ryndang, na shadem la jong bad u rkhie, la kumba ba kynruh da ki mawria ha ka tin. "Ki khynnah bapli ! Phi la tieng seh mo ? Ki tieng beit. Nga pyrkhat ia ka Ruth bapli. Ka kynthei bakynsai shisha ba nga la jied. Kam ju pyrkhat tang shaphang ialade hynrei ban im kiwei de. Nga ruh ngan iap hangne, lada phi mut ba ka jingleit ïing ka long ka jingleit sha ri ki nongïap. To ia, ngin iatrei noh. Ka Ruth kan pynkhreh ia uto u kew kyntang ba ngan kit noh hi sha ïing."

Kithie ha lyngkha ki trei khlem wit ei ei pat. Ka Ruth ka shim ia ki dieng ba la pynjlih u Mahlon bad ka shoh ia u kew. Ka sngewtynnat ia ka kam wat la ka la phuh syep na khlieh ha kjat. U shñiuh baïong u la dap da ki pum pum kew hynrei ka kynud rwai haba ka trei ruh. Kumta ka peh, ka pynkhuid, bad ka thep ia u kew kyntang ha ka pla snieh u lok. "U Mahlon bapli !"ka noh mynsiem, ka peit ia u ba u trei thikna. "U pyrkhat than la nga

mo lehse ? Imat ba shoh kato ka waiñ ruh. To ngañ da lathuh ia i kïaw ban sneng ia u." Ka peit sha ki kti ba la syep, bad ba la saw na ka jingtrei, "Kata ruh kabym long satia. I kïaw In sa kem pang. Shu sngap noh hi."

Ynda la jan miet, ki ia lum ia ki tiar ki tar, bad ki leit phai sha la iing.

V. KI JINGTYNJUH

HA KA pyrthei ka purinam ka por ka kham kyrkieh ban ia ka por ha ka pyrthei bashisha ka juk mynta. Ka snem ka tyllun bad ki hurl-hura jong ka; ki rong bapher ba ka mariang ka pynkup ha ki jingthung jingtep bad ka khyndew ka shyiap ruh ki kylla rong kloi. Namar ba u Mahlon um lah klet ia ka jingphohsniew bad ba u pyrkhat tang shaphang ka jingkhot u kpa sha "iing", kiwei pat kim sngew phylla shuh. Tang ka Naomi kaba iathuh ia ka Ruth ia ka jingsngew la jong shisien ; "Imat dei namar ba nga leh khuslai eh ba leit long kumne sa ia u khun jong nga ! U la ngiah ia nga imat, hynrei um kren, bad mynta ka jingsngew ka la trei kam kylla ia u khun jong nga bapli".

Ka Ruth ka khmih synei ia la ka kïaw kaba la babe mynta ia kaba la ju long bad ka shu bynrap, "Lada phi leit kren ha ka por bam ia kita ki jingsngew jong phi, ne shwa ba kin thiah, ka lah ban pynthut ia ka jingtylliat ka nierbah bad ka jingmut jong ki rub ka iaid shata baroh shi miet katba ki dang thiah. Kïaw !" ka Ruth ka pyni, "kata baroh shi miet katba ki dang thiah. Kïaw !" ka Ruth ka pyni, "kata baroh ka la leit. Lada phi lah ban ym kynmaw shuh ia kaba la dep te kan long da kumwei pat namar kan iarap lehse ia u Mahlon."

Kumta ki iakren ha ïing ha ka sngi ba slap bha mynba ka Orpah ka leit thiew ñiut sha lyngkha.

Ka sngi ka mih bad ka sep. Ka Ruth ka ipher shibun ia u Mahlon ba u nang ring sdot, bad bun sien u thiah pang ha ïing, bad wat ha ka jingthiah pang ruh u kynmaw ban khuslai tang ia ka Ruth. Shisien ba u la kham khlaiñ ha kata ka lyïur, ka Ruth kam shong shuh hajan jong u. Ka trei ia ki kam ha kper bad ka sumar ia ki jhur ki jhep baroh. U Ri bad u Pudina ki long bha ha Moab ha kata ka snem. Ha kawei ka noh phai sngi, ka ngam sha kper. Ki syntiew, ka iohi, ki phuh ityngat kumba pdiang sngew-bha ia. Ynda ka la kheit ia ki jhur ba ka la jied, ka rung sha ïing. Ka sliew ka ding ka theh ; ka sait ka khlieng ki

khiew jyntah bad kata ka la shim ia ka por jong ka kum ka kynthei babniah.

U Mahlon u ud biang ba king-eh ka khlieh Ka Naomi kaba shong hajan ka sngewthuh ba ka jingshit ka la kiew biang. Ka wieh ia ka jaiñ ha ka dabor bad ka tap ha khlieh jong u. "Mei ! " u khot, u khyllied ia la ki khmat, hynrei um lah peit. "Shano ka Ruth ? Nga khuslai ia ka Ruth baieit te Mei. Ka samla tipsngi ba nga la jied. Ka snieh doh bajlih, bastem saw na khl-eh ha kjat!", u Mahlon u pynbiar mynsiem jylliew, bad u iyrhoh.

"Thiah khun, thiah ba phin nang ioh bor" ai jingmut ka kmie ka shim ia ka jaiñ basngem na khlieh jong u, bad ka buh biang ha ka dabor ka da pynbeit ia ki nep baroh.

"Nga kwah mad syrwa jhur na ka Ruth te mei ! Ka Ruth baieit iong nga. Ki khmat baïong sngur ki khih khrik khrik kum shijur ki khlur ba ai jingtngen haba nga wan na lyngkha mymmiet habym shai u bnai Ki rmiang shyntur bastang, hynrei kibym pynmih shibun ki kyntien. Ka syiem ka dohnud jong nga." um shym peit ki khmat, hynrei ka jingmut ka shai bha haba u kren. "Ka Ruth : . Ka phuh samrkhie wat hapdeng ka jingkhuslai. Ki bniat balieh bad barit ryntih ki paw na khap ki rmiang shyntur. A !" u pynnoh mynsiem biang. "Ka khmut kaba ïeng beit kaba pynpaw ia ka sap baskhem jinglong. Ka jinglong bad ka akor babha : na ei yn ioh kum ka." U khyllied la ka khmat, u pule ia ka sad jong ka ïing, bad u bteng biang, "U shñiuh baher rymphai. Ka riam ka beit kaba ishong blei. Na khlieh ha khongdong khamtam haba ka kup lei da ka sopti saw bthuh. Ka jingtap khlieh kaba kum ka jong u Rabi. Ka khmat ba kum ka pylleng syiar. Haba ka rkhie, la thliew ka ngap ka mon namar ba ran ki dohksah. Mei? "

Ka Naomi, ka sngew ngiew shibun ia kata, "balei phi ñiew tang kumta khun ?" ka kylli da ka sur bakhynñiuh.

"Ka Ruth!" u jubab.

Ha kata ka por ka Ruth ka wan rah shi bol rnong ka syrwa jhur, Ka khmut jong u ka sngewthuh ia ka

jingsma bang. "Baieit, nga la wan rah kane ka syrwa. Phi la sliang lehse", ka buh ha ka lyngknot jrong hajan ka khlieh jong u. Ka Naomi ka iarap lem. "Ieh mei, phin pang met pang phat. Ieh ngan khie hi. Nga lah bit te hynrei. Ai hangne ngan dih hi. Ym—m ! Haba shet hi ka Ruth, ka bang. Ai ia i mei de, wan rah ia u Chilion, ia ka hep bad ia phi de,", u ban, "ngin iakhawai lang."

"I hep bad ka Orpah kim pat wan. To nang dih baieit", ka Ruth ka shim ia ka bol bad ka pyndih, haba u ang, ka ruh ka kum iaang lem.

U Mahlon ruh u la dih lut, bad u la thiah biang. "To jahthaid noh. Thiah ban phin lah ban koit kloi ban sumar ia kane ka samla jong phi." ong ka Naomi. Ka rah ia ka dabor bad ka rung sha kawei pat ka kamra.

Katba u Mahlon u dang ioh thiah, ka Ruth ka shong hajan jong u. Ynda u la khih biang, u sdang ban kren khlem peit, pynban la kumba khreb lpa. Kane ka long ka sien banyngkong ba ka Ruth ka iohsngew bad ka ityrkhong shibun ka khmat namar ba ki jingpyrkhat babun ki khih hapoh ka khlieh jong ka. Ka sngew ba u ong, "Ka Ruth kam ju bun kyntien. Haba ka kren ka sawa sngew thiang kum ka jingtem. Ka da thew ser la ki symboh kyntien ruh. Ki shong dor bun shekel. Ka mynsiem da ka jingieit suda. Haba ka kren, kiba sngap ki dap da ka jingkmen. A !" u khih, u kylla lalade shiphang shane, shiphang shatai.

Ka Ruth ka twad na khlieh, "Mahlon ?" Ki rmiang shyntur jong ka ki khih kumban pynmih jingsawa, hynrei ka nguid ia kata baroh, "Balei phi khih pisa ? Balei phi kren kumta ?" Ki khmat ki khih namar ki la dap da ka um. Ka shim ia ka kti kamon jong u bad ka khem pynbeit, "Thiah baieit thiah," ka kyntu.

U phai biang sha kamon, "Ruth !" u khot, "Haba phi ktah, nga sngew ia ki kti bajem jong phi. Baieit, phi la ieh ia ki blei Moab baroh, ia i kthaw bad i kiaw ruh. Phi la mane ia u Jehovah jong ngi. To un kyrkhu ia phi." U Mahlon u phai sha ka dwar bah, u shri, bad u kylli,

"Balei ki hep kim wan shuh mo ? Ngan iabam bad ki mynta ! Kita ki la wan !"

Sa shiphang u Chilion u la wan rung shisha bad la ka lok. "Kumno i bah ?"

"Hep me la poi ?" Kylli u Mahlon.

"Hoold. Shish, nga jynthut ar sien mynba ngi dang leit" u Chilion u iathuh ia ka Ruth. Hangta la rung biang ka Noami.

"Nga pat nga shoh samthiah sah haba trei ruh," iathuh sa ka Orpah.

U Mahlon u kren biang, "Nga kwah ban iohi ia u Chilion bad ka Orpah. Shano ki don mynta ? Ngam iohi shuh ia ki khmat jong phi da ki snem mo. Khot ia ki !" Ka jingring mynsiem bad pynhiar mynsiem ka la shitom than. Ka Naomi kaba la ju iohi ia ki nongiap, ka la jaw ummat. "U Moina um don shuh," ka ong.

"Mahlon, sngap ia nga !" pyrta u para.

U Mahlon u kren suki ha ka sur kaba wan kum na ka jaka bajylliew bha bad na jngai. U sangeh man ka kyntien, bad ka sur ka nang rit. "Chilion ! ... Ruth wat ieh ia ka Ruth .... i mei, . .. i Orpah. Halor ki.. *a-ha, uf-ff* ! .... tyrpeng jong phi mynta." U wad da ka kti ia ka Ruth kaba dem hajan bad ka jaiñ, u la bat ia ka. "U Je . , u Jehovah un kyrkhu ia phi..... Mei ? .. Kaei katei kaba wan rung beit shane ? Ani ka khlem raiñ. .. Wa, i pa du. Ia ! kat shaba phi lam." Ka sawa bakut kam shai bha shuh. U khapbrip la ki khmat, bad ngai u ngam sha ka jingioh-thiah kabym tip shuh la ka por khie pat.

"MAHLON ! Mahlon ! Phi la ieh ia nga mo Mah-lon ?" pyrta ka Ruth ha ki shkor jong u kiba la kyllut.

U Chilion u la shai mynta ba u hynmen u la leit noh. U shim ia kawei ka snieh ba la kli. U plied katba baroh ki laïeng hajan u Mahlon. U Chilion u pule da ka sur ïam : "U Mahlon, u khun u Elimelek u la mih. U la wan sha phi. To plie phi ki riewkhuid ia ka khyrdop ka ri Basuk ba un rung. To khublei ia u mynta . To map ruh ia u lada u la leh kano kano ka basniew bad bakyllaiñ mynba u dang don ha kane ka pyrthei. Ia ka basah ngin aiti sha ka

khyndew...." Ki kynthei ki pyndem khmat shapoh la kum ha ka jaka kyntang.

Kumba long ka rukom, ki nongïam briew ba la pyntbit ialade ki la wan mynmiet. Ki da ïam katba ki tip shaphang ka jingim bad jinglong u Mahlon. Ha ka step babud la pynkhreh ia ka jingtep, bad ki paidbah babun ki la leit on ia u.

Ka jingïam briew ka la long ha kata ka taïew ha ïing ka Naomi Baroh lai ngut ki kynthei ki tap ialade da ki jaiñ baïong kum ka dak ka jingsngewsih. U Chilion ruh um nang bam shuh mynta la shi taïew ei ei.

Ka jingkhlad noh u Mahlon ka long ka jingkthang bakhraw, bad ka sohsat babun syrtap ia ka Ruth ruh. "Kumno ngan leh mynta ?" ka kylli ialade bun sien bun wat. Kan leit phai sha la u kpa? Ki kur ki jait ki la ai jingmut ia ka kumta. Ki lok ki jor ruh kumjuh. Ka Naomi ruh ka la ong shisien, "Khun, kan bha ia phi ban leit phai noh sha la u kpa. Phi dang don ki sngi ban kha khun. Balei phin shah kjap ha ka khuslai bad ha ki bniat banep ki jingpyrkhat kum nga. Ynda la kut kane ka taïew ngan leit aiti ia phi sha la u kpa."

Mynta la saw sngi ei ei ka Ruth ka la kulmar jingmut shibun. Kan kohnguh ia ka kïaw ne kan sumar ia ka, namar ka tip bad iohi ba ka Naomi ka la ieit shisha ia ka kum la ka khun. Ka jingmane blei ruh kan iapher bak. Ka khmat baphyrnai ka dum. Kam tip shuh ka bam ka dih, wat lada ka Orpah ka laieh ban pynbiang bad khreh kyrpang ruh.

U Chilion um lah shong sah ha ïing baroh shiteng bnai. U la leit sha lyngkha; hynrei um man nang trei nang ktah satia. Haba u kynmaw ia u hynmen, u sngew kumba u iohi ia u ba u iaid ha lyngkha, bad shuh shuh u iohi kumba u Mahlon u khawoit kti ia u. "Wa kat kato ka met baheh! kat kato ka jingkhlaiñ ruh ! Ka kjat ka kti ka baeh tyrkheng. Ki dohksah ki la paw shabar. Ka bor trei ruh, wow! Hynrei kum uto ruh u ïap noh. Uba da lung dohnud sat. La saiñ dur ia u da ka jingud i mei imat, u hynmen bapli!" pyrkhat u Chilion man ka sngi. Teng teng u kren jam ia kita kijuh ki jingsngew. Ka jingtieng ruh ka kup ia u na khlieh ha kjat haduh ba la paw lut ki pyrshen

ban ha ka met baroh kawei. Man ba u kynmaw ieit ia la u hynmen, u lum noh ki tiar ki tar bad leit phai noh sha la ïing nang shai.

Namar ba ka jingsumar la u kew ha lyngkha kam biang shuh, ka jingioh ka duna mynta ka snem U Chilion, u pyrkhat kumta katba u iaid ha lynti ban poi sha ïing. "Yn ot da kumno? Sa tang ka ñiut suda. Yn thiew ruh da kumno, la lait sa ka por thiew ñiut". U Chilion u kem pang bad ka la nang jur nang jur, bad tang hapoh shitaïew, lai bnai badien ka jingkhlad u Mahlon, u ruh u la ïap noh. Ka jingïam briew ka la wan biang ha ïing ka Naomi kaba la mat ia ka jingkthang la lai sien lai wat mynta.

Baroh lai ngut ki kynthei ki la long kiba la shah ieh khunswet. Kim don nongsumar shuh. Ka Naomi ka iathuh shi taïew hadien ba ma ka ruh kan sa ïap noh, "Ngan ïap da ka jingpait dohnud", ka kren mynthi.

Ka Ruth ka sngewthuh mynta ba ka dei ban pyniaw mynsiem ialade. Haba tang ban rai la kan leit phai sha la u kpa, ne kan sah ruh kam pat ioh lad, namar ba jur ka jingieit bad jingburom ia la ka kïaw. Lada kam don lei lei sa ma ka, kito ar ngut kin shu ïap kynjah. Ka iaid ka ïeng, bad ka kynmaw ba ka Orpah shisien ka la ong ba kam ju khuslai ia ka lawei, pynban ka puson ba dei ban don ba sumar ia ka Naomi ha ka jinglong tymmen jong ka. "Lada phi ai lad ia ka jingpyrkhat khuslai ba kan kjap ia phi, kan leh shisha kumta. Para kynthei, ngi don kajuh ka jingsngew: ngi hap ha kajuh ka apot. Hynrei lada phi ngeit ba la leh ia kine kiei kiei da u Jehovah, balei ngin ym kloi ban pdiang ia kata? Shisha, ym ju leh ban klet ia kaba la mad." ka ïeng ha kamra shet kum ka nonghikai, ka da ñiew ia ki shynrlah kti: "Ka jingieit banyngkong, ka jingleh bha kiwei, ka sngi bakmen, ki kyntien badung, ka jingjop ha ka jinglaleh, ka jingïap u tnga uba ri - sumar, bad hynriew, ka taïew ïam briew. Ym don ba lah ban klet. Kaba iarap ka long ban pyrkhat ba ka sngi baphyrnai kan mih na khap ki lyoh badum, bad ka por hi kan pynkhiah phar ia ki jingmong mynsiem baroh. To ngin iapyneh snieh pathaw. To ngin leh kumta baroh lai ngut." Ka sngap shiphang bad ki khmat jong ka ki la ngam shapoh da ka jingsngewsih. "Ia nga shimet te nga la rai ban law noh ia kine ki jaiñ

baïong. La i kum ki tyngab khlem thapbniang harud duriaw Galilee. Ngan trei, ngan ktah noh." Ka Ruth ka phai khmat sha kawei pat ka kamra bad ka rung shata.

"Ko mei, lada ka Ruth kan leit noh sha ïing u kpa jong ka te ngi la ïap sngewsih hangne. Nga ruh ngan trei, ngan sumar ia phi." Ka Orpah ka rai bad ka rung sha ka kamra ba rung ka Ruth.

'*Ban klet ia ki yn leit lah shano? . . . Ym ju lah ban klet ia kaba la mad.*' Kitei ki kyntien ki sawa sah ha ki tyndong shkor ka Naomi katba ka dang dem la ka khlieh ha la ki khohsiew. "Ka kren kum u nongiathuh lpa. U Jehovah u la thaw kyrpang ia kane ka briew imat. Nga ruh ngan sum ngan sleh noh, lada ngam pyrshang ban pynklet jubor sa kine ki khun kin kem pang, Ym long!" ka tymmen ka kren wei briew, "Shano kumto ki iarung?", ka ïeng jot bad ka rung sha ka kamra ba iarung ki pyrsa kurim jong ka.

VI. KA JINGIALEH KA MYNSIEM

KI PARALOK ba ju wan pynshngaiñ ki la nang duna man ka miet, bad ynda la dap ar taïew ei ei sa tang ki kthaw ki kïaw ki khun ba la khlad noh ki wan shong kai shi phang ar phang Mynstep bad mynsngi, ki kynthei ki la sdang ban trei ban ktah, ki pynlang ia ki tiar ki tar ha ki jaka ba ki dei ban don, bad kumba ki ju buh baroh shi katta.

Shi bnai hadien ba la tep ia u Chilion ka Ruth ka sdang ban plie ia ka jingkylli kaba la bat ia ka naduh ba u tnga jong ka u la khlad noh. Ka syrngiew u Jamynrei ka biang bha ban pynlait lut ia kata. Katba ki laïeng hangta bad ka Orpah, ka Ruth ka bat ia ki tnat banoh khongpong u dieng bad ka pyrkhat jam. "Kaei kaba ngi dei ban leh mynta?" kam phai sha ka Orpah kaba ïeng hangta hi hajan. "Kine ki briew ki la wan poi shane ban wad kamai mynba ka nemsiew ka la shoh ia ka Bethlehem shiphew snem mynshwa. Ki la kynduh nusib babha, bad ki la ioh ruh bun ki paralok. I kthaw, u Elimelek, i la ïap; u Mahlon", ka sur ka kylla namar ba ki ummat ki la lang ha ki khmat jong ka, "ma u ruh u la ïap noh. I bapli i kïaw ! Sa i hep Chilion ruh i la khlad." Ka khmih ia ka Orpah bad ka iohi ba katei ruh ka la ñiad ummat. "Khlem pep ka jingmong ka dohnud i kïaw ka la long lai shah ia ki jong ngi. Lada ngi ieh ia i marwei ha ïing, in ym lah ban shah ia ka jingblaw. Im don paralok shuh ban iakit lem ia ka jingkhia ka shadem. Hynrei badno ngan iakren lada ngan leit trei lyngkha ?" Ka pynnoh mynsiem kumba khem ia ka lanu. Ka pynhap syndet ia la ki kti shapoh ka da ong, "Ka jingïap thngan ka dang ap ban klun ia ngi. Ym don ban kyrshan ia ngi, ym don ban iada ia ngi ! Orpah !" ki khmat jong ki ki iakynduh mynta, "phi mut kumno ha lade ?".

Ka Orpah ka tan la ka tmoh, bad hadien ba la kynjah shi phang, ka ong, "Nga dang khynnah eh ban tip kumno yn leh. Ngin shah thngan tang ynda la thylli u sup. Lehse i kïaw i tip kham bha."

"Tang shi sur mo, Orpah !" ka Ruth ka kyrngah la ka khlieh, ka dait ia ka rmiang neng da ki bnlat rum, bad ka peit seh sha khyndew. "Hooid, i tip kham bha. Ka dei kata ruh. Hynrei", ka phai sha ka Orpah, "i kïaw i la tip bun eh ia ka jingkthang ka jingim mynta. Ym don nongkamai bam shuh ! Kan long ka basangsot ia ngi ban im hangne. I kïaw i la tymmen eh ban kha khun shynrang ia ngi. I la dap bynriew-phew, i la iathuh. Nalor kata im don u kur u jait ban khmih ia i hangne ne ba in shaniah ha uta." Ka jar jar ka ioh la ka bynta, katba ka Orpah ka shu kohnguh la ka khlieh. "Nga la kulmar jingmut mynta. Yn ialeh noh kumno kumno ruh ngam sngew nang shuh." ka Ruth ka kren bad ka kynjut ia ki sla banoh u jamynrei.

Ka Orpah ka shan kti ha syngkal, ka khmat ba-pyllun kum u bnai ka shai, "Ruth ? balei phi khuslai katta katta ? Ia phi lei i kïaw i la kular em ban leit on noh hi sha ïing u kpa jong phi ? Katno un kmen ba un ioh pynbuh briew da uwei pat haba dang biang la ka rta. Ka jingshitom te kan long ia nga keiñ Ka jong phi kan wai. Nga te katba ong i kïaw ngan kohnguh beit, namar i tip kham bha. In ym kwah ia ka basniew ban jia la ia phi ne ia nga. Ngan shaniah tang ha ka jingstad jong i."

Ka Ruth ka dkhat ia ki sla jamynrei bad ka bret ia ki lyngkhot sha khyndew khlem don jingmut ei ei. Mynta ka bret kynsan noh hi baroh bad ka kynther la ki kti. "Phi sngew suk eh mo Orpah kata ka kam im ha kane ka pyrthei ? Nga te nga la sngew shitom shi-bun eh. Don ki daw. Nga la long mynta kum ka tlai nili kit synrum ba long harud wah. Ngan kit lut kat kaba wan tabah ha nga. Kata te nga shai; hynrei — hynrei", ka jingkren ka thud, "ngin trei aïu ba ngin im bad kïaw bad pyrsa ? Nga tip i kïaw i khuslai sha-phang jong ngi mynta, ym eh na ka bynta jong i shi met."

"Nga la ong ba in sa leit on ia phi sha ïing. Kata kam biang seh mo Ruth?" ka Orpah ka iaid shi jam ar jam shaphang kper, bad ka phai pat.

Ka Ruth kam mat suk jingmut. Ka syngngeit ialade bheg ha madan, ka jyrtieng la ki kjat ha u phlang. Ka trud la ka khlieh, bad khatduh eh ki kyntien ki tur sha shyntur jong ka. "Ban da tang kum ma phi suda kin im ha ri Moab, tip kumno ka pyrthei kan long! Phi tharai kan suk ban don ha ïing u kpa bad ban klet ia i kïaw iba ha kane ka rta? Mano ban sumar ia i? Mano ban pynshngaiñ ia i bad lada i ïap thngan marwei: phi suk ban shu tip shaphang kata na jngai? Lada ngin iasah pat ruh daei ngin bam?"

Ka Naomi ka mih habar, ka da peit shane shatai.

"Itei i kiaw i wad la ngi!" Ka lum la ka met bad ka ieng, ka ong artat, "ia noh Orpah sha ïing". Ka Ruth ka jam bad ka Orpah ka bud na dien ban poi ha phyllaw.

Ha kata ka por la wan kai uwei u paralok jong u Mahlon. Katba u dang wan kham jan sha ki, ka Ruth ka kynmaw ia ka sngi ba ka mih na ïing ban wan shong bad u Mahlon. Une u long u paralok baieit eh jong u Mahlon, ka pyrkhat. U shñiuh jong u u jiong haduh tyrpeng, ki sopti banat bad mogmor ki ishong khia bad isbun. Hadien ba ki iashong shi phang bad ba la iakren la ka koit ka khiah, bad ba u la kynmaw katno u la duh da ka jingkhlad u Mahlon, ka Naomi ka kren jem bad mian mian, "phi kloi ne em ban thied ksiar? Nga don kam tyngka." Ka peit sha ki khmat jong u.

U paralok um jubab kloi. Ka Ruth bad ka Orphah ruh ki iapeit sha u. "Da ei ngan ai, bad kumba katno byrni?" u kylli bad ki khmat jong u ki sorbe ia ka Ruth la kumba ki iohi ia ka jingkylla dur ba dang shen. Ha ka Ruth u iohi ia ki sngi bakmen ba ki ju ioh bad u Mahlon.

Ka Naomi ka khriam ban lait ryndang. "Lai bnai bam u kew, khatsan ser ka mlub, mar ar sut ki jaiñ ia ngi baroh lai. Tip ki khun pat ki don kam aïu de." Ka phai sha ki bad ki khmat bashai ki i kumba kylli khlem kren.

"Katba phi i don kam, mei." jubab ka Orpah, bad ka dem shapoh.

"Lehse ka la bun eh. Namar dang don hi u kew sa lai bnai." Kren sa ka Ruth.

U paralok u la lait kren bha mynta. "Lada kumta, ka biang pynban. To ngan iai wan hi haba nga lait; bad ynda la don kam shisha te shu ong ba ngan iathuh ia kiba don kam ksiar bad kiba lah ban pynioh ia phi da ki mar ba phi don kam." Kumta u kren pynshngaiñ, u khublei ia ki bad ki iaïeng baroh saw ngut katba u dang phai ban leit noh sha la ïing.

Ka Naomi ka iphylla ia ka jingsian uta u paralok. "Khun ! nga dei ban kren ha phi ia kaba la pun. Ka aïom ot kam long ei ei ia ngi. Ka dei ba ngi dang dap bam sa lai bnai. Hynrei nga kwah ban die noh baroh; ki jingri ym don ha khmih shuh, ban shu ieh tang ha u briew, phi leit tip shuh kan long kumno ! Ka ksiar shiteng synduk ruh yn die noh ; phin buh tyngkai iano ? Ki jingdeng bun jait : baroh ngan die kat ha uban ai da ka shekel. Kan bha ba ngin don da ka tyngka ban suk ka kit ka bah ynda ngi phet ïap na ka jingkyrduh."

Ka Ruth ka sngew bynnud bad sngew diaw shi rukom ba ka Naomi ka pyrkhat noh kumta. "Sngew kumno re, katban die noh ia baroh. To yn sa iapeit keiñ." ka ong.

"Yn iapeit iano pat ? Ngam kwah ba phin sah iyngki haduh ban da tymmen. Nga kwah ba phin shong kurim noh, ba phin don la u nongsumar. Ym don briew uban kloi ban shimti ia phi lymda u la ioh peit lpa ia ka jinglong jong phi, lane ba u dei na ka jait u Elimelek. Kum uta ruh um don shuh hangne." Ka Naomi ka kren skhem da ka jingtip thikna la kumba baroh ar ngut ki pyrsa ki ap ban ioh tnga biang na ka jait u Elimelek.

Ka Orpah ka shong biang ha ki lyntang shong kai bad ka jubah, "Ngam pat kloi ban leit. Phi dang don kam ia ngi, te mei ?"

"Ngam lah rai," ong sa ka Ruth, ka peit seh sha kper. "Lada phi la iwit ne isih ia nga, te kan long da kumwei pat; hynrei lada ngan dang lah ban jied ia kaba ngan leh, nga don kam ban dang shakri ia phi haduh ba phin da khlaiñ bha. Hadien kata te ngin sa iapeit pat. Ngam lah

ban pyrkhat sa shaphang kawei pat ka jinglakhlad mynta hi," ka rung sha ïing.

Ka Naomi ka phai sha ka Orpah. Ha ka sur kren basngew skhem bad baduh jingkyrmen ka sdang biang. "Khun, phin ym sep ei hangne lada phin leit phai noh sha la u kpa u kpa. Ba phin sep ei baroh ar ngut, kan pynsngewsih arshah ia nga. Pyrkhat ialade, ieh ia nga wat leit pyrkhat shuh. Ngam myntoi shuh, nga la tymmen."

Ka Orpah kam ju pynpaw ba ka kwah tip ei ei kaba phylla lait noh shisien haba ka kylli shaphang u Jehovah; hynrei mynta ka ring mynsiem jylliew, ka dait la ki tyrsim bad ka kylli, "Ngam lah sngewthuh balei keiñ mei phi kyrkieh ba ngin ieh noh ia phi haba dang shu lah on tep ia u tnga baieit jong nga dang khyndiat sngi ? Lada don pat ka daw bathikna nalor ka daw wad tnga thymmai, ngan sa sngap pat kumno ka Ruth kan ong Ka kham tip ma ka ia kaei kaei kaba dei ban leh ban iabha lang. Ka Ruth !" ong ka Orpah ka tan la ka tmoh, "ka samla basian bad bastad naduh na la iing : kum ma ka ruh ka ioh mad ia ki eriong erngit !" ka ring mynsiem jylliew. ka kbum la ka shyntur bad ka rung sha ïing.

Ka kïaw ka la dum ka bult stad. Ka takor la ka shyllang mai da ka jingduh jingkyrmen. "Kim lah pei," ka kren marwei, "kim iapei phang. Kin sa dap hynriew phew snem bad kin sa babe ! a ki khun bapli ! katno kan long ka lanot bah lada kin hap ha kane ka apot jong nga shi rta. Lano kin lait na kaba pyrkhat shaphang jong nga ! Ki tnga la ïap, ki khun ruh kim pat don ! —*hhu-hu*", ka pynnoh mynsiem bad shong shan ngab marwei habar kum ka briew ba la ban da ka khuslai. Ka pyrkhat ruh bun kiei kiei bad kita ki kjap ia ka jingkoit jingkhiah jong ka. Hynrei ka jingtip briew ki pyrsa kurim bad ka smat ka sting jong ki ka iarap ia ka khyndiat.

Hynrei katba ka pyrkhat, ka jingmut ka pynbor, *Iathuh ia ki ! iathuh ia ki* ! ka dohnud jong ka pat ka iasaid, *Em em — ap, tang sa katto katne sngi*. Ka jingshitom jingmut ka la ktah ia ka ruh. Lada kan beh ia ki da ka bor, kin sngewsih jiwnom. Lada kan iathuh ia ki ia kaba ka la thmu ban leh marwei kata kan pynsuba ia ki baroh ra'

"A kum ia nga kane !" ka kren, ka ïeng suki suki haduh ba ka met ba la pynkhun da ka khuslai ka beit hi tnang, bad ki kjat ki shu lam hi shapoh ïing.

VII. HADIEN LAI BNAI

KATBA NANG mih ki sngi bathymmai ka thiar ka nang suda, bad hadien u bnai balai naduh ba tep ia u Chilion, ki pyrsa kurim, khamtam ka Ruth, ki la tip bha ia kaba ka kïaw ka la leh. Mynta ki iashong kai ha ki syrngiew u dieng jamynrei baroh lai ngut ha la ki lyngknot ba ki iarah na ïing. Ki lyngknot ba la sop da ka snieh blang bad ba la pyndait da ki dieng ba la stah bha kat kum ka jingshemphang jong ka por.

"Khmih u slap rud duriaw bakhraw u la jan wan kai shane ruh," ong ka Naomi, "khmih u lyoh na sepngi !" ki khmat ba la ngam jong ka ki sorbe ia ka liang badum ka suiñ.

"Lah ruh ban phai sha mihngi : ish ka jingitynnat bad ka jingphyrnai sah !" phai ktien ka Ruth, ka da ïeng bad shan syngkai katba ka peit ia ka dongdit ba sha mihngi.

Ka Orpah ka shu wiat ia ki nia baroh ar, hynrei ka isuk hi ha lade shi met.

"Kum ki mawbyrsiew! ki jamynrei baïam sngewsih sah, ma nga te ka Tlai kit synrum. Nga dang lah hi ban kit. Ngam tieng ei ei ruh tang lada ioh da ka koit ka khiah. Kaba nga khuslai ka long ioh wan ka pang ka jhia keiñ," kren biang ka Ruth kaba dang peit sah sha mihngi kum kaba khuslai pat mynta.

Ka Naomi ka pynrah ia ki ñiuhmat badem khyndiat bad ki khmat jong ka ki rit; ka snieh ha shyllang mat ka ran. Ka sngewthuh ia ka jingkhum ha shadem jong ka, bad ka shong pynskhem bha ha ka lyngknot. Ka khih pat kum kaba shah dait thyllah bad hadien kumba shiphew minit ei ei ka iathuh da ka jingsngew khia mynsiem. "Peit shane! ia ka jingshisha ngi dei ban peit da ki khmat bashai. Nga la die lut ia ki masi, sa tang san tylli kiba dang don. Baroh la die. Ia ka ksiar ka rupa, ia ka lyngkha ruh,"

ka sngap jar, bad ka Orpah ruh ka phai sha ka "ha bym don ba sumar kam myntoi. Nga la leh ia kane namar ngam don lad shuh da kumwei. Ah khun jong nga!" ka sei ia ka jaiñ ñiad bad ka pynnoh mynsiem. Ka sur kren ruh ka la rben da ka jingkyntur ki ummat; ka eitmut sngur ka tuid khlem shoh synrum, bad ka bteng biang, da kaba sangeh ha man la ka *klos*, "Nga long ka Marah mynta namar ba u Trai u ïeng pyrshah ia nga. Nga la duh la u tnga! nga la duh ruh la ki khun ha nga la kha bad pynsan!" ka jingïam ka prong syndet napoh, bad ka Ruth ka kdup ia ka na khlieh. Ki ngab ka Ruth ruh la jhieh da ki ummat, kam lait kren namar ki rmiang shyntur bastang jong ka ki khynñiuh jumai. Hynrei ka Naomi ka weng ia ki kti ka Ruth kumba ka ialeh pyrshah, "Shuh!" ka ong, "Balei phi iasnoh ha nga? Khie ialeit noh sha la ïing sha la ki kmie ki kpa. Ma nga, ka Marah, ngan iaid wir kum ka Hagar bad ngan iakynduh ia u Jehovah mar khmat kat haba u sngew dei ban lap ia nga. Khie ialeit noh, wat pynsep ei ia lade bad nga!"

Ka Ruth ka pynbeit ialade bad ka phai la ka ryngkhi sha ka kïaw. Ki khmat te ki peit, hynrei ki peit kyrpang haei, ka Orpah kam lah pei phang. Ki khmat baiong sngur ka Ruth bad ka khmat babhabriew ki pynpaw ia ka jingsngewsih kthang, kaba lah shisha ban phah ia ka sha la ïing. Ha ki kyntien ba la rben lpa da ki ummat ka ban ba ka Naomi kan keiñ noh kaba iai kren ia kata ka phang namar ba ka eh than ban ianguid. "Ka por hi kan pynkhiah ia ki jingmong dohnud jong ngi baroh; ka suiñ bneng kan sa phyrnai biang. Ngin leh ia ka kam baroh da lade hi bad ngin hun bad kat kaba ngi ioh. Ngan trei." ka kut jingmut, "ka Orpah kan trei. Baroh ngin iatrei kat kaba ngi nang." Ha ka jingmut pat ka kylli ia lade, *ngin trei aiu keiñ*!

Ka Naomi ka khmih shaiñ ha ka Ruth, bad ka Orpah kaba shong hajan u shang ka ong, "Nga mynjur, ia mynta hi; hynrei" ka sangeh khlem pynkut.

"Lada phin leit, te ngan bud ia phi," jubab ka Orpah. Ka shim ia u thyrnia bad ka jaiñ jyrngam ka da suh, Kam peit sha la ka kïaw, bad kata ka jubab ka wan pynban

kum ka syrngiew palam ba kah ia ka jingshai ka sngi na ka kïaw ia jong. Ka Ruth ka iaid noh sha kper.

"Phin wan bud ia nga?" Kylli ka Naomi da ka sur dom ieit; 'phin myntoi aiu keiñ khun da kata. Phim ithuh mo ba nga la tymmen. Phin da kohnguh ia nga te ka la biang," ka khum noh ia ka shyntur bad ka shong shan ngab.

"Shisha keiñ!", phai ktien biang ka Orpah, kam pelt hi ia ka khmat, "Nga te tang shi sur. Ngan bud beit."

Katba ki ar ngut ki dang iakren ia kane katai, ka Ruth ka iaid marwei ha kper hapoh ki syrngiew dieng. Ki jhur bajyrngam ki i kumba khublei ia ka, ki syntiew ruh kumjuh. Ki sim kita ki rwai sngewtynnat kumba kyndit. Hynrei kito baroh kim don jingmut shuh ha ka Ruth. U shñiuh baïong u noh rymphai kum ka kshaid bad u king ha ka jingbeh ka lyer bajem. Khmih ka ïeng seh khlem khih ia kum u maw mot baitynnat ba dang shu lah sait u lappraw ka snem; kane ka khih pat, ka jam shane shatai kumba khih u synrei baje kynroh, teng teng ka kyrngah khlieh. Ka kren marwei imat ka long ka lad pynlait jynhaw ia ka Ruth bhabriew ruh; lehse ka pynsting ia ka shadem ba ia khum da ka khuslai. Ka peit lieb ia ka Orpah nangta, "Kan bud ia i kïaw ? Ngam tip shuh ! I ia don kat kane ka ïing, ka kper ruh bad ka lyngkha : ia die lut lait noh kane ka ïing. Kane ruh —" ka khmied sha tnum nangta na kper, "kane ruh kan sah ïing jah. Kine ki Lili ba thung ka Orpah kin ïap stai, kan leit noh bad i. Ym don ban ai um shuh man ka sngi." Ka sorbe da ki khmat ia ka *kompon* baroh. ka pynbiar mynsiem. "Mano ban sumar ia kane ka kper ? Ki shiah bad ki ñiut kin san hangne. Ki bseiñ, ki lymbit lehse ki ksuid ruh kin wan sah kai ban shad kdum kdum-kdam-kdam mynmiet, Kam long ka jaka babha mo imat ! Baroh ki shynrang ki la ïap noh, bad baroh ki kynthei pat ki sah ban shah kjap noh ha ki bniat banep ka khuslai. To ia kaba i la rai, i la rai. Ka ruh ka la rai shisha ban bud. Kan snoh mo ha i shi slem lada ma nga ngan jied ban sah hangne ban sumar ia kane ka kper !" Ka phai sha ka sngi ba la poi ha ka khet jong ka, bad ka ong biang, "O, em ! balei ngan leit sah marwei ?

Lada wan u shynrang briew ban leh khynraw la ka, i kïaw in sah marwei kum ka shrip ha shrah. Ko jingkynjah, pham don thapbniang? Wa kitei ki la iaïeng ban rung sha ïing." Ka shong syngngeit la lade ha khap ki syntiew, "Mahlon, ieh noh seh wat pynshitom shuh ia nga!" Ka ñiad la ki ummat.

Ka Naomi ka rung ia ki kamra baroh da ka jingkyrkeh, hynrei kam lap ia ka Ruth. "Shaei ka para jong phi?" ka kylli.

"O! ka dang rung sha kper mynhynne, te hynrei!" ka Orpah ka pynleit ia ki jingpyrkhat baroh sha ka phrok ba ka dang shu lah suh hi. Ka rung sha kamra thiah, ka Naomi pat ka mih ha baranda, ka da peit beit sha bar. Ka ïohi la ki kynthei ba iaid, hynrei kawei ruh kam i dei kum ka pyrsa kurim jong ka.

Ka Orpah ka mih biang sha bar. Ka iphylla ka dur mynta namar ka phrok jyrngam ka pynthaba ia ka maiñ jong ka. "O, shano ka leit kumto mo? Nga dang mut ba kan batai la kane ka sopti ka biang ne em, hynrei ka jah noh jar." Ka pynbeit ia ki kti, bad phai shadien ban peit la ka la biang ne duna. Ka iohi ba ka Naomi ka khuslai, bad ba ki rmiang shyntur ki khih, ka leit ïeng ha krung jong ka bad ka kren antad: "Lehse ka la leit beit sha ka kmie?"

Ka jingpynnoh mynsiem ka Naomi ka nang jylliew kumban iapler noh, ka shadem jong ka ka dung tnlong haduh ba la iohi ba ka kyndeh wat nalor sopti ruh. "Em, em. Kan ym leh ia kata jar jar. Kam pat ju leh kumta." Ka iaid sha phang ka jingkhang ban mih sha bar. "Kam ju leh kumne shi sien ruh naduh ba ka la wan shong bad nga. Ruth! Phi don haei?"

Ha kita ki khyllipmat, ka jingpah ki sim ba ki dieng ka pynkymaw ia ka Ruth ia ki sngi ba u Mahlon u kren nyngkong ba kan ym mad ia ka jingshitom ha ka jingim jong ka. Ka ñiad ia ki ummat da u ñiuhkhlieh mynta. Ka iohsngew shai ia ka sur khot, bad kata ka dei ka kyrteng jong nga, ka pyrkhat jam. Ka sur kam long shuh ka bajem, bad ka la kham khor bad sngew bieit. Ka ïeng joit, ka iaid kyrkieh kum kabym don jingkit ei ei ha la

ka shadem namar ba ka mynsiem jong ka, ka sngewthuh ba ka wad ban pynsngewbha ia la ka kïaw barangli. Haba ka phai sha phyllaw ka iohi ia ka Naomi ba ka peit shane shatai kum ka briew kaba tieng khla, ne ba king khlieh. Ka mareh, bad haba ka sangeh noh, ka Naomi ka pynbiar mynsiem da ka jinghun.

Ka Naomi ka kner ia ki ktí, ka kdup ia ka Ruth. Ka Orpah ka wan ïeng hajan. "Ko khun! Nga la wad ia phi naduh hynne. Ïa khun, ïa sha ïing."

Ka Ruth ka btin ia ka kïaw sha ïing bad ki lald kumban ialam nongpang sha u nongsumar, katba ka Orpah ba ka phrok jyrngam ka bud nadien. Kiba iaid ba ieng najan kiba la sangeh ban tip ia ka daw ki kren sngewsynei ia ka Naomi. Uba ong ba ka la sniew nusib ruh uto; uba tharai ba ka poi ka por ban pyrkhat thymmai ruh uto; hynrei ym don uba kren shibun shaphang ki pyrsa kurim jong ka; namar ha shnong ki pyrkhat ba ki la dei ban nang ia kaba bun ki kynthei Moab kiba la ïap lok dang khynraw ki la leh. Kim pat don khun ruh ban pynwit ia ki. Haba ka rta ka dang biang ym don kam eh ban khuslai, ki pyrkhat, namar lada don thma, ki shynrang ki lah ban ïap ruh. Kumta ki para shnong ki pyrkhat bad ki ialeit sha la ka lynti.

Ka por ruh ka nang laid, ka sngi ka la noh. Ki syiar ki kynih ha ki ryndang basyiang. Ki blang bad ki masi ki briew ki la pah kum kiba kwah rung noh sha sem. Hapoh ka kamra shet, ki kynthei ki iadon baroh lai. Ka Ruth ka pynmeh ding, ka Orpah ka pynkhuid kew ban sdieh kpu, bad ka kïaw jong ki ka shong shaniah ha ka kynroh ïing kaba da ka lyntang. Ym don na ki pyrsa jong ka kiba don por mynta ban iakren namar ki shu iatrei hi ia ki kam la kumba ka dei ka bynta jong ki baroh shi katta haba ki don ha ïing. Ka Naomi ka sngew btai ban shong ban shu peit, ka rung noh sha kamra thiah ban jah thaid. Katba ki kynthei ki pyndep la ka kam, ka miet ruh ka la wan suki suki, bad ka sngi hi ka la ngam sha lyndet u lum Nebo. Ka por bam ka la poi, sa shiphang kan wan sa ka por thiah. Ynda ki kynthei ki la dep bam, ka Naomi ka shong syaid ding harud dpei, katba ka Orpah ka dang sait

tlar bad ka Ruth pat ka leit pynbeit sha kamra thiah ka kïaw kumba ka ju leh. Ka Naomi kam iathuh khana shuh ia ka bam ka dih. Ka la kwah ba mynta ka miet kan iathuh noh ia kaba ka pun. Ka ai jingkheiñ da ka sur basngew tmang. "Ki rangbah shnong bad ki kmie ki kpa jong phi ki ju wan mynmiet teng teng. Mynta te nga sngew kynjah, nga sngew lwait, sngew marwei la kumban mih khla mih hati. Kan bha ba ka miet kan wan noh ba ngin ioh pynïap ia kata ka jingsngew ha jingthiah."

"Mei ! " jubab ka Orpah, "U Chilion u shait ong ba ki rukom pyrkhat jong phi ki la trei kam ha i Kong bad i sa kem pang kloi."

Ki matlieh ka Naomi ki paw kumba kyndit bad tieng. "Ki rukom pyrkhat ? Ki pynïap briew ! " ka shyntur ka ang sah.

"Ki lah !" la ban sa ka Ruth, "lada ki ngam ha ka jabieng balung bad ba iai pyrkhat tang ia kata. Ka shong ruh ha ka rukom pyrkhat ki briew ; lada ki sngew buhkhoh ialade, ki ngam arsut namar ka jingblaw ka tan". Ka Ruth ka kyrjaw la ki kti. "La dei ban kylla noh keiñ. Im sngi ia kaban phyrnai; ngin phyrnai. Pyrkhat tang ban ngam; ngin ngam."

Ka Orpah ka bteng, "Nga te ngam don jingstad. Ngan kohnguh beit ia phi baroh ar ngut. Nga dang khynnah ha ka rta ruh," ka tynruh ia ki dieng tyllaw ban shai ka kamra.

"Lada ka shong tang ha ka jingmut, te la dei noh hi ban shai." Ka Naomi ka phai ktien, bad ka ïeng pynbeit syngkai shi phang. U klongsnam jong ka u tied kyrkieh, ka sngew. Ka iaid shajan dwar bad ka wan phai biang kum kaba klet ei ei. "Ka don ka por ia kiei kiei baroh. Ka por jong kawei pat kaei kaei ka wan. Ka sngi ruh ka wan, bad lashai noh hi. Khun !" ka pyllew khmat jong ka ka pynpaw ia ka jingkhuslai, ki khmat baïong jngum ki khih bad kita baroh ki paw haba ka shitom jingmut ban kan ei ei, bad ka pynhiar mynsiem na shyntur haduh ba la sngew sa kiwei, "khun ! Nga la rai ban leit noh, ban leit phai sha Bethlehem. Nga iohsngew na ka lyer bad na ki briew ba u Trai Kynrad u la kyrkhu ia la u paidlang mynta

ka snem da ka jingbam. Ngan leit phai noh bad ngan lap hangta. Nga angnud eh ban don mano re hangta uban tip aïu u Blei u la leh ia nga. Nga kwah ba ki lyer kin beh sha ïing ban kit lpa ia kane ka khubor. Nga kwah ruh ban don mano re ban phohsniew shaphang ka jingleit phai jong nga ba kin pynkhreh la ka mynsiem ban sngap ia ka jingkthang ba nga la mad hangne. Lada don u kur u jait uban ithuh ia nga, katta nga la hun. Hynrei donkam ban don uwei ar uba na ka ïing u Elimelek hi. To ïa, ïa khun ngin iathiah noh !" Ka rung shapoh kamra thiah.

La ieh ia ka Ruth marwei ha kamra shet ban pyndep noh ia ki kam basah; hynrei ka shong pyrkhat shan ngab la kumban kyrshan ia ka khlieh ban neh. Ka pyrkhat ia kata ka jingkylli ba eh. Ki khmat ki peit sha dpei. Ka jingkylli ka long kumno yn leh mynta; hynrei kam pyrkhat ia kaban bha ialade, namar ka jingmanbha jong ka Naomi ka long kaba ka ju ieit eh ban puson. Kawei ka jingmut hadien kawei ki tynñian ha ka khlieh jong ka. Kawei ka ong, *nga dang don la u kpa la ka kmie bad ki khmih lynti ia nga ban poi noh hi sha ïing.* Ka bor kynmaw pat ka pasiaw ha ka ba u Mahlon u la kren shisien ha lyngkha kew ba ka lah ban trei hi ban kyrshan ia lade lada donkam. Ka miet ka nang rben; hynrei ia ka samla ba don jingkitkhlieh kum ka Ruth, ban shu ong 'ngan ialeit bad phi' kam biang satia. Ka pyrkhat haduh ba ki rmiang shyntur ki khih bad ka sawa ka mih mian mian, "kan ym myntoi satia ia ka ne ia nga ruh. Nga dei ban rai noh hi shen." Ka lum ki tiar ki tar, ki pliang ki dabor, ki khiew ja bad ka pynlang ia ki lyngknot. Ka sar ia ka madan bad leit thiah noh, hynrei namar ba ka Orpah ka dang shong ne namar ba ka ruh ka dei ban leh ei ei shuh, kam shym thiah satia. Ka shong ha ka jingthiah ka Orpah bad ka phai sha bashai u prew, bad ha ka sur basngew donkam eh bad ha ka jingphuh samrkhie ka kylli. "Kaei ka plan jong phi mynta?"

"La katta miet yn iaplan sa ia kaei pat ?" ka Orpah ka peit pyrshah ia ka Ruth, "phi mut yn plan ia kaei? Baroh ar ki nongplan ki la leit noh. Lymda ka nusib ka la khang tala ia ngi ha kajuh ka apot kan dang shim por sa shi taïew shem sngi ia nga ban ïam briew ia ka jingduh noh ia u baieit jong nga. O u tnga baieit jong nga ! Nga,

nga - " ki ummat kim shah shuh ia ka ban kren belt.

"Orpah ?" kren kyndit ka Ruth kum kaba isih ia kata ka jingjaw ummat, "ym don por shub te ban jlew; ym don por shuh ban ïam briew. Nguid noh kduk ia kata baroh." Ka kner la ka kti bad ka bat ia ka Orpah na ka tyrpeng. "Phi i, la dei ka por ba ngin shah ialam ha ka nia bad ka daw; hooid, Orpah, ha ka jingthmu. Mynta ka dei ka por jong ka jingphrang ia ngi. Phim dei te tang marwei kaba iap tngi ! Ma ngi baroh lai ngut, basniew nusib, ngi la duh ia la ki nongsumar. Ke-ñ noh kata ka la kut. Phim sngew ba in mih noh lashai noh hi ? I la iathuh ia kata. In ym sngewbha ba ngin bud ia i. Dei hangta ba ka sohsat ka thaiñ biang ia nga. Ban ieh ruh kumno, ban pynsngewsih ruh ym long. Kabym long satia. I kwah ia ngi ban ïit tnga noh. Dei ban leh ei ei. Lada i leit phai marwei, lehse in shah lute, shah lehbeiñ ha lynti khlaw, ne kum shah trud ha ka dngiem bam khyndew. Kawei, da shisha, kawei na ngi ka dei ban bud ia i. Kaban bud ka dei ban kheiñ duh ialade, ym ban ang ia ka bainong, bad ka la dei ban kloi ban pdiang ia kat kaba wan shoh ha ka ha ri Judah, wat ban shah ring mraw ruh kam pher. Ka lah ruh ban wan phai ynda i tymmen i la ïap noh." Kumta ka Ruth ka kren bad ka ihun mynsiem ba ka la lah pynpaw ia kaba ka don mynta ka miet.

Ka Orpah ka jubab kumba ka ju leh ha kum kata ka khyllipmat, "Ieh wat leit pynbun kam ia nga. Ieh ha i kïaw ia kata baroh. I tip kham bha. Ngan leh katba i bthah." ka tan la ka uep bad ka rung hapoh.

"Ka biang hi, lada phim don nia, phim don jingmut ei ei," ong ka Ruth, ka da ïeng artat.

Ka Ruth ka iaid kum ka miaw thap khnai, ka jngoh bad rung sha ka Naomi. Ka iohi ba ka tymmen ka pyn-lang ia ki jaiñ bad ki tiar ki tar ba ka khreh ban kit ha lynti katba ka lah, ka thep ha ka pla snieh baheh. "Phi la pynkhreh lpa noh hi mo kïaw?" ka kylli, ka ïeng ban peit synei ia ka Naomi.

Ka Naomi ka sangeh, ka pla ka dang ang kumba kam pat dap; bad baroh ar ki lapeit sha kata ka pla. Ka Naomi ka wan sha ka Ruth bad ka kren thikna. "Nga la ong ba

ngan leit noh. Long katba long; u Blei u la leh haduh katne ia nga, nga dei ban leit phai noh sha la shnong, lashai noh hi. Kan shım por la kumno kumno lai sngi. Ngam lah kit shuh ia ka nusib jot " Ka pla ka pangah sharud, bad ki la iapeit biang shata.

Ka Ruth ka tur kloi ban pynïeng biang ka da bat baroh ar kı kti, ka Naomi ruh ka thep shuh, bad khatduh eh sa tang ka snieh ba la kli ha kaba la don ki dak ba la thoh ki riew rim. Ka pla ka dap mam. Ka Naomi ka ñiad la ka khmat da ka jaiñ bajem, ka da ong, "Kaban sep ei te ka Orpah keiñ. Nalor ba ka dang khynnah, nalor ba ym pat don khun, ka la rai ban pynsep ei ia lade ha Judah. Tang ma phı kaban kyrkhu ia nga bad kaban burom ia ki ktien jong nga. Phin sah hangne, ym ha kane ka ïing U Blei un kyrkhu ia phi. Sah, ngan sa iohsngew teng teng na phi bad shaphang jong phi, lada ngan im slem. To katto la biang Kaba ngam lah kıt ka mat sah hangne. Khie phi ruh pynkhreh ban leit noh sha la ka kmie lashai."

"To ngan sa rai lashai. Ka babha ia phi ka dei ban bha ia nga ruh. Wat khuslai ia nga kïaw; ngan sa rai ha ka khyllıpmat badei eh. Thiah suk !" ong ka Ruth bad ka rung noh bad ı prew na ka kamra ka Naomi sha ka kamra la jong. Hangta ma ka ruh ka lum la ki jaiñ ki nep, ki tiar tar, ka ksiar ka rupa, bad ki tyngka de. Ynda ka la dep ka pynlum pynlang sa ki jong ka Orpah de shi jaka.

Ka Naomi kam iohthiah. Ka ding ha u prew te ka la lip; hynrei ka pyrkhat jam hapoh nep. "Ka Ruth kan rai lashai. Kumno keiñ kan rai ? Lebse kan leh bieit ban rai ban bud ia nga, kumno ngan leh ?" ka pyrkhat, "Ka leh ia nga ha ka sorsa, hynrei *ka babha ia phi ka dei ban bha ia nga* ruh ka mut aiu keiñ?"

Ka ïing ka la dum, ka Naoml ka kren marwei kumta ha la ka kamra ia ki jingpyrkhat baroh kiba khih hapoh jong ka.

VIII. KA JINGIAID KA SDANG

KA MIET kam sah slem. Katban da dap thiah bha ki niew trei minot mynsngi, u syiar ruh u la niew, bad ki lum bad them ka Moab ki la phai sha ka liang ba dei sngi. Ki kynthei ki la khreh la khrum ha ïing ka Noami, bad ki la lah iabam iadih. "Thep ia ki kpu, bad ki jhur baroh katban biang ia nga ar sngi shiteng ne lai sngi duh." Ong ka Naomi ia ka Ruth.

Ka Ruth ka khreh ban biang ia lai ngut, ia ka batam bad ia kabym lah kit kin ieh noh ha ïing. Ka Orpah ruh ka la lum la lang bad ka kit noh kyndong la ki jaiñ ki nep bad ki tiar ki tar ba ka donkam.

"Khang noh ia ka ïing." ong biang ka Naomi, bad da u diengduh ka kdew, "buh ia u shabi hangtei ha shawkad." Ka lalam lynti ban mih sha bar; hynrei ka sangeh khek bad phai dien noh. Kam kren, ka shu pe t da ka khmat ba ikhia shibun sha ki pyrsa kurim baroh ar.

"Dang ieh ei ei shuh kaba donkam, kïaw?" kylli ka Ruth ka da iaid pynstet sha jingkhang bad ka kti kamon ka la poi ha u shabi.

"Em. Ngim shym ieh shuh kaba lah ban kit, ale!" ka pynhiar mynsiem bad pynbap la ka song ha tbian. "Ngam sngew suk mynsiem satia haba nga pyrkhat ia phi baroh ar." Ka peit ia ka khmat bapyllun ka Orpah bad sa ha ka Ruth. "Ka dohnud jong nga ka pang haba nga peit sha phi. Phim pat don khun, ka rta ruh phi dang khynnah. Khie khun, khie leit phai noh sha ki kmie ki kpa wad iawan bad nga. Sah hangne, sa iawad tnga noh na ki samla shynrang ba don ha kane ka shnong. To u Blei un kyrkhu ia phi ba ki ïing ki sem bathymmai ba phin rung. Kumba phi la leh bha ia u Mahlon, u Chilion bad ia nga, kumta ruh u Blei un siew kylliang ia phi ar shah ba phin shem jingsuk

jinghun ha ïing la ki jong ki tnga jong phi." Ka la dei ka kynja jingkyrkhu pynwai, bad ia kata la pynsakhem da ka jingiadoh shwa ban iakhlad.

Baroh ar ki pyrsa kurim ki dem bad ka tymmen ka doh ia ki na shyllangmat.

Ka jingiakhlad ka long ka bakthang wat ha ri Moab ruh. Ka shadem jong ka Orpah ka kyndeh, bad kloi lan ka jubab, "Em mei, em. Nga te ngan bud ia phi kumba nga la kular."

"Phi shu rai hi, ngam donkam ia ka kular. Phi pat, to khie khun, wat iarai ban pynsep ei ia lade," kren ka kïaw ia ka Ruth.

"Ka Ruth ruh kan bud ia phi sha ka ri jong phi bad sha ki para Jiw jong phi." Jubab ka Ruth, ka da peit sah ha ki khmat ba la ngam ka kiaw Kane ka long ka sien banyngkong ba ka iathuh ia ka rai jong ka.

Namar ba ka jubab ka Ruth kam long kumba ka tymmen ka khmih lynti, ki ñiuhmat bad ka rukom peit briew jong ka ki iathuh ia kiwei ba kam suk mynsiem satia; hynrei kam pat ju mad ia kaba kum kata ka khyllipmat baphylla ha ka jingim jong ka. Ki kyntien ka Ruth ki ktah ha ka bynta balung eh ka dohnud tymmen namar na ki jingshem hi baroh shikatta ka Naomi ka la iohi ba wei ba ka Ruth ka rai, kam ju kylla shuh. Nalorkata, ka Ruth ka ju pyrkhat tang ia kiwei Hynrei ka jingñiad ummat ka ioh la ka bynta ha kata ka khyllipmat. Ki dei ki ummat ba mih na ka jingiakhleh lang ka jingieit bad jingsngewiem. Ka Naomi ka sngewiem ia ki ba ki dang khynnah, ma ki pat ki sngewlem ia ka ba ka la tymmen bad kan iaid pilgrim marwei shaduh Judah lyngba ka khlaw bad ka Jordan ruh. Ban iakhlad jyndat ha kum kata ka khep ka eh keiñ. Ki kyntien ka Naomi ba ki dang khynnah bad kim don khun ki riew sah ha ki shkor ka Orpah bad ka kynmaw sa tang ia kita. Ki iaiaid haduh ban da poi ha khyrdop shnong. Hangta ka tymmen ka sangeh biang. "Phai noh nangne, la biang katto. Balei phin iabud sah ia nga. Phim don khmat ban peit ba nga la tymmen? Phim iohi ba nga la phuh ñiuhlieh sa ka khlieh, la ran ki snieh baroh la kum ka

snep dieng? Hato dang don khun shuh ha ka kpoh jong nga ba kin long tnga ia phi? Sah ha la shnong ko khun! Wat pynsep ei ia lade." Ka jam sha khmat.

Ka Ruth ka phai sha ka Orpah, bad kata ka pynbeit la ka jingmut, "Ngan bud beit."

Kumta hi ka Ruth ruh ka kren jam na shadien, "Khun ne khlem khun, kawei na ngi ka dei ban bud bad ialeit lang bad phi. Ma nga, ngan leh ia kata."

Ka Naomi ka iaid la ka iaid. Ki paralok ba leit sha la ki lyngkha ki iohi ia ki Kim shym kren pat namar ba ki ipher kata ka kit jingkit jong ki la kum ban sah sha ri bri. U kpa bad u khun jong u ki laleit sha la ka bri, bad ki iaid lait ia ki kynthei. Ynda kham jngai khyndiat u kpa u ong. "Me i khun, lada ki blei hi kim mon, ioh makna shibun ki khun shynrang ruh kam long hi ka jingkyrkhu. Khmih ia ka Noami bapli. Tang ar ngut ki khun ka don, kito ki la khlad noh, bad mynta kitei ki la long kum ki shempap bapli baroh lai ngut."

"Ka dei phi pa," jubab u khun, "hynrei nga ishong khia katei ka Ruth te phi. Peit seh, ha pdeng ka shempap ha ïing ruh ka iphuh ka khmat shi rukom: Ban da kum kiwei ki kynthei Moab te, nga kwah ban leit tyrwa kai ia lade ha ka." Kumta u khun u kren, "hynrei imat kabym don khun, namar shi snem ki iashong bad uto u Rangbah ruh kam kha satia iwei ruh. To ia ka Orpah bapli kaba ïapmat hi ia u Chilion ubym da koit da khiah, te un leit pynkha kumno hi keiñ."

"Me la nang mo khun ban pyrkhat ia kata baroh ruh. To, ka bha ba phin ianang kumta. Hynrei, ym dei keiñ ban leit ïapmat ia ka briew kaba dang don bad la ka kïaw ho! Ka long kumba tuh hi keiñ. Lada ka la wan poi sha ïing u kpa jong ka pynban, nga ruh ngan da pynshlur hi ia me ban ia tyrwa ei ia lade." U kpa u sangeh bad ki la iakam kham jngai, u sa bteng pat, "Me dei ban da pyrkhat lpa ruh ia kawei ka jingshisha: ka Ruth te ka la ioh blei thymmai naduh ba ka la leit sha ïing ka Naomi. U dei u Jehovah, ki Jiw ki ong. Hangta men iapher jingmut bad ka niam, ma

me da kawei, ma ka da kawei pat. Ma me uwei u blei, ma ka da uwei. Ki khun kin poi shano keiñ haba kumta?"

"Ko po?" khot u khun, "O phi iapeit sa ia ka niam ruh mo! Nga dang mut shu peit shwa ia kaba ilup ka khmat, ia kaba i ieit, kaba i tipsngi. Lada kumta te kaba nang hap iapyrkhat phi, wat ki paralok jong nga ruh kim ju iakren kumta." U khynraw u phai dien khyndiat katban iohi na jngai ia ki kynthei, bad ki iangam sha khlaw bajngum.

Katba ki kynthei ki dang iakiew na ki ranab bashatei u Nebo, ka Naomi ka pynkynmaw biang ia kajuh shi kajuh: "To la biang hangne. Sa ar sngi ne lai nga la poi beit ha Judah. Khie khun, ialeit phai noh mynta." Ki irmat jong ka ki kiew khyndiat katba ka peit ha khmat jong ki. Tang shu dep ong bad dep peit, ka iaid kum kaba kyrkieh ban poi sha ka thong. Ka pyrkhat imat ba ki la kohnguh ia ka. Ki khynraw ruh kim pynjan shuh, ki shu bud ha ka jingjngai ban lah iohi. Te ynda ka la poi ha uwei u mawsiang, ka phai dien kum ka tnga u Lot mynba ka mih na Sodom. Ka leh ia kata tang ban shu khublei jynduh ia ka ri ha kaba u Elimelek bad ki khun jong u ki iohthiah ha ka jingkynoi ka khyndew. Ka shong thaid; hynrei ha khmih ka iohi kine ki iabud hi sia bad ki la poi ha ka.

Ka Ruth ka pynhiar la ka song, ka jingkhmih ieit jong ka ka neh ha khmat ka Naomi. "Phi la thaid mo kïaw! Pynhiar Orpah!"

Ki tyrpeng ka Naomi ki khih hynrei ka khmat kam kylla dur. "Ruth!" ka kren, ki kyntien kim mih shuh; ki khmat ki paw lut la kum ban ieh noh ia ka khlieh, ka shyntur ka nep sah ha ka sawa ka kyntien "Ruth." Nangta ka pynnoh mynsiem kum kaba la lait na ka jinglynga aïu re, bad ka bteng biang ia kajuh ka khubor namar kam don da kawei pat ia mynta hi. "Ki khynnah baphi!" ka khmat ka i kumba ka briew ka don ha ka ri ka jingphohsniew, "phi dang iabud haduh hangne ? Wad iabud ia ka tymmen bym don lawei shuh. Khmih ngan ong sa tang kane : tang u Blei uban hikai ia phi ba phin tip ba phi la jied ia ka lynti bamynsaw ia phi hi."

Ka sngi ka shit bad ka pynmih syep ia kine ki pilgrim lai ngut. Ki dang shu pyndep tang khyndiat eh ia ka lynti bajrong. Ha ka jingsuki iaid ka Naomi lei lei ioh kan shim por lai sngi ban poi Judah. Ka Naomi kam suk hi, imat ba dei na ka ria, ka iai kren kumjuh. Ka sur kren ka khleh, bad ka jingdom ka kiew kynsan la kumba kyrkait. "Haduh hangne phi la poi? Ka la biang. Khie ialeit noh sha la ki kmie ki kpa. Wat shah ialam ha ka jingsngew shit mynsiem bymneh."

Ka Ruth ka peit ha ka Orpah kaba dang kit ia la ka song, bad ka pynskhem, "Ia kaba nga la rai, ngan leh ruh kumta."

"Ym dei kumta. Phi la iohi baroh ar lehse da la ki khmat. Phi la klet mo ia kaba nga la ong hynne mynstep: nga la tymmen — la tymmen than ban ioh tnga biang. Ong noh ba ka kambah kan jia ba nga kumba ha ka Sarah mynta ka miet, bad ngan ioh khun yuda la dap bnai: phin iaap haduh ba kita kin heh ban long ki tnga jong phi? Kabym lah long! Tad haduh kata ka por phin iatymmen kum ma nga" Ka sur kren ka nang rit. Ka phai shaphang sepngi, ka ieng biang bad ka bah la ka song. "Kam lah long. Khie leit phai noh katbym pat jngai na shnong. Ka jingshakri jong phi ia nga bad ka jingshah jynjar jong phi bad nga ka la biang katto. La dei ban pyrkhat sa ia ka lawei de Khmih shatei sha ka sngi! Kam ap shuh ia ka thma ktien jong ngi."

Ki khynraw ki iakhmied sha bneng. Ki iohi ia ka sngi, bad sa ia shijur ki Sohlyngngem ba ki iaher shaphang Judah. Utai uwei pat u dei u Shyrwat, ki i; u her kynting shaphang ba mih ka sngi. Ka Ruth ka peit seh shaphang mihngi. Hato ka pyrkhat ia u sim ne ia ka shnong ne ia kaei pat! Tang ma ka marwei kaba tip ia ka daw. Ki ummat ki tuid biang na ki ngab basaw kulab jong ka. *Balei in leit kit khia ia ngi? Balei ruh ba i kwah leit marwei hi? Hato i lehraiñ ban ialam ia ngi ba ngi dei ki nongwei? Hato kato ka jingiadei bahun mynsiem bad i kan kut noh ha kane ka khyllipmat?* Kum kita ki nia ki thnam hapoh ka tyrwieng khlieh jong ka. Ia kata ka jingshitom jingmut la

iohi da ka Orpah ruh namar ki khmat ka Ruth ki neh sah hajuh shipor. Kam iohsngew shuh ba ki ummat ki la tuid khlem kut. Khatduh kum kaba lap nia thymmai, ka ñiad ia ki ngab la jong, ka pynphai ia u shñiuh baïong bad ka phai sha ka kïaw. "Ko mei, wat shim noh ia ki jingkyrkhu jong phi na ngi: lada ngi rai ban leit phai ne ban bud ; ai kin sah bad ngi katba ngi dang im" Ka pyndein ki khmat shapoh bad ka teng hajan ka kiaw la jong la kum ka sy:em ba ap ba yn pynphong pansngiat ia ka da u riewniam.

Ka Naomi ka sngew lait ksuid khyndiat na ka jingkhum ka mynsiem mynta. Ka kohnguh la ka khlieh bad ki ñiuhlieh ki khih. Ka ñiad syep na shyllangmat da pyrdet ka kti, ka rah kawei halor khlieh ka Ruth ka da ong, "Ki jingkyrkhu bad jingangnud jong nga kin long bad phi ka Ruth. Phi la pan ka badei, to phin shong suk shong saiñ ha ïing la u tnga. U Blei un isynei eh ban pynmih ha ka kpoh jong phi, ka pateng hynriew kaban siewspah ia u Israel." Ka phai sa sha ka Orpah, "Ma phi ruh leit phai noh. Nga sngew synei bad nga pang dohnud namar jong phi. Ialeit noh baroh ar namar ka kti u Jehovah ka trei pyrshah ia nga. Ialeit noh katto la biang. Khie !" Ka kynrong biang la ka jingkit ban bteng ia ka lynti laid.

Ka Orpah ka la sngew bieit shibun eh ban shu bud haba la phah ia ki bun sien. Ka sngew.eit bad sngewkynjah haba ka pyrkhat ia la ka kïaw, hynrei ba ka Ruth kan leit ka pyrkhat mynta da kumwei pat. Ka kynslok shiphang, bad ka Ruth ruh. Ka Naomi kam lah kan shuh ia ka jingkyntur ki ummat; te baroh lai ki iaïam jam. Ki dieng ruh ki i kumba ki iasngew lem ia ki. Ynda ka Orpah ka la ñiad ummat ka ong, "Khublei. Mynta ngan kohnguh ia phi ba phi la laiban eh" Ka tur bad kynjoh ia ka shyllangmat ka Naomi, ka doh ia ka, "Khublei ia phi baroh ar, lehse ngim iakynduh shuh." Ka bat ia ka kti ka Ruth bad kam pynlait kloi.

"Khublei naduh mynsiem." Ki khmat jong ki khih kum ki khlur, hynrei kim lah ban ai jingshai ia ka Naomi kaba peit lyngngoh. "Khie leit suk. Ban klet te ym lah ia kaba la iashong iasah lang. Ka dohnud jong nga ka suda, ani ! nga da sngew tmang noh hi; namar naduh mynta phim long shuh ka para jong nga ha ka aiñ, lehse ngin ym iakynduh shuh." Ka Ruth ka sngewthuh ba ka jingsngew bapher ka ktah ia ka baroh shi rynïeng.

U palam dum u kah ia ka jaka ba ki ïeng. Ka lyer paswut ka iaid sha mihngi. Ka suiñ bneng ka bun kam da ka jingkyrhuh dum dum - dam dam khlem jaw slap pat. "Ngan phai sha la ïing, ngan phai sha la shnong. Dohnud te ka mong, ko Ruth baieit Ia phi ngan kynmaw sah. Nam bha jong phi ialap ngam pep. Phi ruh to shem jingsuk, jinghun mynsiem noh ha Judah. U Blei un long u lok ia phi ha ki khuslai baroh. To un pynwai noh hi ia kato baroh; un khylliap ia kato ka kitab bad phe sa kawei pat. Khie ialeit suk phi ruh, baroh ar." Tang shu lah kren kumta ka phai wak bad ka iaid ka briew kaba sngew blaw ialade.

"Ruth ! Phim leit phai ? Khmih ka para jong phi ka la leit noh sha la ka kmie, sha la u kpa, sha la ki para briew, sha la ka' jaka, bad sha la ki blei ruh: phai noh mynta shwa ba kan jngai than." Ong ka Naomi.

Baroh ar ngut ki peit sha ka Orpah katba dang lah ban iohi. "Ka kynthei bashisur, kam phai khmat sha dien. A Jehovah to kyrkhu ia ka ba kan lait noh na ka khuslai kumba ka la kren myntan." Thnum ka Naomi.

Ka Ruth ka dait ia ka rmiang shyntur bastang narum katba ki khmat baïong sngur ki dang peit hi ia ka syrwet ba ieh ka Orpah na ranab u Nebo. Ka jingiakhlad bad ka Orpah ka pyntmang ia ka. Kumno mo kan long lada ka bap lakhlad sa na ka Naomi pat ? Ka dur ka ijai-jai; hynrei ka dohnud ka kyndeh bapoh ki jaiñ ba ka phong.

"Khie khun ! peit ngim iohi shuh, ka la hiar ban poi sha shnong. Kan sa roi parum pareh, bad nga ang-

nud ia phi ruh kumta" Ka Naomi ka ban biang da ka jingartatien mynta, namar ka jingleit ka Orpah ka la pynjem ia ka jingpisa khyndiat, sa tang ka jingblaw ka trei ha ka.

Ka Ruth ka kan mynsiem shiphang. Ka phai sha ka kïaw ka da kit biang la ka song, te da ka sur kren kumba ïaleh pyrshah noh hi, ka ai nia. "Mei wat ïeng pyrshah ia nga. Wat khang ia nga ban bud ia phi. Phin tmang, phin sngew marwei. Kan long kumba phi dom ia ki khun rit haba ki leh sniew, hynrei yoda ki jah slem pat phi khuslai ym tip briew shuh. Ia nga te wat phah shuh. Nga la kheiñ duh ia lade ban suk ma phi katba phi dang im. Kat shaba phin leit, nga ruh ngan leit; kat shaba phin poi, nga ruh; kat haba phin sah, hangta nga ruh ngan sah Ki kher ki mer jong phi, kin long ki jong nga ruh, bad u Blei jong phi un long u jong nga ruh. Hangno ma ba phin ïap, hangta nga ruh nga hun ban ïap. Hangno ma ba kin tep ia phi, ia nga ruh hajan jong phi hi ki dei ban tep. To u Jehovah Bakhraw un shah ia nga ban pyndep la ka kular. Ngan ong sa tang kane kawei ; sa tang ka jingïap kan pynkhlad ia ngi iwei na ïwei pat." Ka erïong ka jingsngew shit mynsiem ka beh lyngba jong ka.

Ki khmat ba la thliew ka Naomi ki iaid lyngba ka Ruth na khlieh ha kjat hynrei kam iohi phylla ei ei namar ka iohi ia kajuh hi ka Ruth. Ka leit peit kumta namar ha ki shkor jong ka tymmen ki kyntien kiba kren ka Ruth ki ia syriem bad ka jingkular u khynraw ban shong lang bad ka khynraw jong u. Ka kynja jingsuh khriat ka par na ki thied jabieng jong ka, ka long thik kumba ka sngew ia lade ha ka por ba u Elimelek u la wan shaw ia ka na ïing u kpa bad ka kmie la jong. Ka jingieit bad jingsngew kit khia ki iakhleh lang ha ka jingsngew jong ka; hynrei ka kohnguh sa bad ka khlieh da. "Nga la dom mynta. Nga la ju lah ban pynkohnguh ia la ki khun, hynrei ia kane kawei nga la rem." Ka Naomi ka kren thnum marwei. Ka pynïeng suki la ka met, bad ka shduh da u diengduh. Ki kyntien ka Ruth ki kren kum u sum banep ba ka dohnud jong ka. "To ale!", ong ka Naomi, "to iamad shuh".

Baroh ar ki iaiaid lyngba ka pynthor ba ha lyndet u u Nebo bad beit ki thew shaphang Jordan. Ki dei ban pynkut la ka jingiaid, kam pher katno ki sngi kin mih bad sep ! Ka Bethlehem ka dei ka thong jong ki, bad shata ki thew ban poi.

IX. KA ORPAH KA PHAI DIEN

KA ORPAH ka iaid marwei sha ïing bad ka song. Kam kynmaw la ka kren iano iano ne em ha lynti namar ka iai pyrkhat shaphang kamno kan iathuh ha ïing mynta. Kin tharai bun jait ia ka. Ka sngew thymmai ban rung biang ha ïing ba ka la jah bun bnai Ban rung ha ka ïing ba ieh ka kïaw jong ka ruh kam shlan. Ka jingsngew blaw kan dait ia ka, lehse kan iohi rngai ia u Chilion ba u thiah pang ne ba u wan kren ia ka. "Ngan leit beit sha ïing i pa, long katba long"

Ka sngi ka la jan sep. Ki syntiew kim khih shuh ha phyllaw u kpa jong ka. Ki puit bad ki sharaid ki pah. Don tang i kmie bad i para rit ba dang ar snem tam.

"Mei ! O i hep baieit jong nga !" ka Orpah ka shim bad rah la la ka para, ka da duh da dait.

Ka kmie kaba dang shet kpu, ka ïeng joit. Ka iohi nyngkong aïu keiñ ! "Balei khun kumne la katta miet ? Pynhiar shwa ka song, da sait ki kti ki kjat, ka khmat ka khmut." Kam lah ap haduh ban da leh hi ka khun jong ka. Ka Orpah ka law shiliang kti ia ki tyllai bad da kawei pat ka bat ia ka para la jong, ynda la btuid ka song sha kjat, ka buh la ka para ha tbian bad ka pyntyllun ia ka song sha kyndong.

"Mynta te la pyndep ia ka jingkhmih lynti jong ngi." Ka kmie ka ong bad ka kdup ia la ka khun. Baroh ar ki iañiad ummat jingkmen, bad ki shu iapeit mar khmat kawei ia kawei. Te ka Orpah ka kynmaw bha ia ka dur ka dar ka kmie la jong : ka bapyllun khmat, ka basngaid bajrong

bad bastem ka snieh doh. Ki kynthei kim lait iakren shuh, hynrei ki ummat batuld ha ki ngab imat ki don ei ei ban iathuh.

U kpa ka Orpah u rung ha kum kata ka por, "Balei phi iaïam kumne?" Hangta sa ka khun rit jong u ruh ka ïam, ka wan mareh bad hat ia u na ki kjat bashñiuh. U shim ia ka khun rit, u peit sha ka song ka Orpah, bad u kylli: "Balei kumne khun la katta? La jia ei ei ia i kïaw jong phi ne? Kren! ban shu iapeit tang ki khmat kam siew ei ei."

"Papa baieit!" ka Orpah ka pyndem ia lade, ka peit ia ka madan iing.

"Kren keiñ," ong u kpa, u buh ia ka khun rit ha madan, bad kata pat ka mareh sa sha ka kmie U iaid bad u shim ia ka Orpah na ka kti, bad ka Orpah ka kot ia u tang ha tyrneng. "Balei khun phi wan poi la katta?"

"I la leit" ka jubab, ka jingïam ka nang jur.

U kpa u wad lyngknot ban shong, bad hangta u thum la ka khun rit.

"Ka tymmen bapli. Ka la ban than ka khuslai ia ka bapli! Ka la shah jynjar katto, to kan suk mynsiem noh hi. Shong khun, iathuh ngin ialeh aïu pat mynta," kylli jingmut ka kmie.

Ka Orpah ruh ka shong, hynrei ka shan la ki ngab bad ka pynnoh mynsiem. "I la phah ia ngi la bun sngi mynta ban iawan phai sha la ïing, hynrei ngim kohnguh. Mynta i la leit! Ka Ruth ruh!" ka ïam biang.

"Kumno ki iaïap lang kumta mo! Kabym lah long. Ani ka khynnah bapli, bad ka jingbha briew bad ka don akor shi katdei. Ngan iapynbeit bad u kpa jong ka kumno ban tep ia ki. Wow ka shempap kat kata! Ka khun jong ngi bapli, phi la leh kumno ia ki shwa ba phin wan? Shuh phi kmie, kata te kaba la kthang shisha!" u ong bad u ïeng, "ngan leit iawad jingmut," u ban ktien bad u i kyrkieh kum uba pang mareh.

"A ka bapli ka tymmen shem pap!" ong ka kmie.

Ka jingkyntur ki jingsngew bakhleh ki la jan jah. Ka Orpah ka pangah la u shñiuh khlieh bad ka sdang. "Kim

shym ïap. Ki la ïaleit ! Ki la poi sha lyndet u lum Nebo. Tip ioh ki jah pynban hangta kum uta u Moses?"

"Oho, balei ki leit leh kumta ? Ki la ïaleh bieit !" kynthoh u kpa, u da syrpud la u ñiuhtmoh, ka jingsting jingmut ka paw na ka jingphyrnai ka khmat jong u, "Kumno pa iohi ba ki la ïapoi shaduh shatei ?"

"Hooid keiñ !" pynbud sa ka kmie, ka ïeng joit ban khmih ïa ka bam ka dih.

"Nga dang wan myntan nangtei ! I kïaw i leit phai sha Judah. Nga dang mut ban bud ia i, hynrei i beh ia ngi la katno sien shuh, ym lah ñiew."

"Ka Ruth pat ?" kylli ka kmie ka peit shiphang ha u kpa bad sa shiphang pat ha ka khun.

"Ka leit lang. Ka bud la ka bud." jubab ka Orpah.

"To lada ki la poi, ngin sa tip ynda wan ka lieng kit dohkha sha kane ka liang, ngin sa kylli keiñ. O tang ba kin ym ïap !" kren u kpa.

Ka Orpah ka peit sha dpei, nangta sa ha ka kmie, "Mano keiñ ban dang ithuh shuh ia i kïaw ? I la raikhoh katto, la mih sa ki reng ngab. Ma ki te kin iaklet sa ia nga. Nga te kaba duna buit, nga shu kohnguh beit shi rta. Ka Ruth te kan sep ei, ong i kïaw. Katban ïap i kïaw te, kan wan phai, bad ym don shuh ban ithuh ia ka ruh hangne. A ban da kan shem bha shem miat ka bapli." Ka sngap jar katba ka peit sha ka dpei ba meh ding ba ka kmie ka shet doh, bad ka btsng biang. "Ka briew te kaba da bha shisha. Kum ma ka ruh ka mad ia ki jingshitom, ia ka khuslai kaban ym kut shuh. Ia nga te ba kin iaklet ruh la biang. Nga la poi biang sha la ïing. Nga dang khynnah hi ruh, ngan sa kha khun, ong i kïaw. Ka ri jong ngi kam sngew pher hi ba ngan sdang thymmai la ka jingim hangne. Ha Moab bad ha Judah ne hangno hangno ki dei ban ialap ia ka jinglong babha ka Ruth kaba tang na ka bynta ka kïaw kan jied ban shah shitom la lade".

Katba ka dang kren kumta, u kpa u nang pyrkhat ïa ka jingsngew ka khun la jong : kumno ba ma ka ruh ka iaroh ia ka jinglong ka Ruth. "To ki ruh kin sdang thymmai keiñ khun. Ki Jiw lei lei kim ju leh khlem akor ïa ki kynthei

ïap tnga. Un don hi u kur u jait jong u Elimelek uban pelt ia ki. Ai kin ïaroi iapa shato. Ngin trei la ka kam. To ngin iabam noh, la thngan bi bar."

Ki riew ki pliang rnong, bad kumta ki iabam iadih kat kum ha rukom jong ki ha ïing.

Ha ka sngi babud, ki paralok ka Orpah ki la wan ïashong kai lem. Kiba iaai jingmut ba kan ïit briew noh ruh kito, kiba ong ba dei ban ap shwa haduh shi snem ar snem ruh kito. "Hynrei dei ban da iapynbeit kein ba uta u shynrang briew un wan iatrei shwa bad ngi katto katne snem ba ngan sa mih ban ïashong bad u." jubab ka Orpah.

Ki ia kylli kumno ba ka Naomi ka leit rai ban leit phai sha la shnong haba ar ngut ki khun bad u tnga ki ïap ha Moab. Don kiba pyrkhat ba kam ñiew kor ia kiba la ïap. Don ruh kiba pyrkhat ba ka leit phai noh sha la shnong ba kan ïap noh hi. Ka Orpah ka iathuh khana ia ki paralok kumta ia kaba la jia baroh hadien ka jingkhlad noh u Chilion bad kumno ka kïaw jong ka ka sngew shaphang ki pyrsa. Ka Orpah kam ju klet ban kynmaw ia ka Ruth. "A ba kan shem bha shem miat" kumta ka iai pynkut ia ka jingialap shaphang ka Ruth.

X. HA BETHLEHFM

NGA ainguh ia u Trai u Blei u Abraham, u Blei u Isak, u Blei u Jakob ba ngi la poi haduh hangne !" Ka jingphaloh jong ka jingsngew lait mynsiem ka par ha ka Naomi baroh shiryniéng katba ka kren ia kitei ki kyntien. Ka peit sha ki jaiñ ki nep ka Ruth bad ka iobi ba ki la tngit; kam iobi ia ki jong. "Uff ! ka sma syep ka met ka phad." Ka ong. bad ka kdew da u diengduh sha Bethlehem.

Ka Ruth ka kynther ia la ki jaiñ bad ka peit sha ka kïaw. "Kïaw ! ngi la thaid, lehse. Phi lei lei, ba la iaid katto phi la donkam ia ka jingshong thaid ba kham slem. Ar miet ar sngi shiteng ban iaiaid da ki kjat kam long ka bakai. Imat kane mo ka shnong jong phi : ka Bethlehem ? Pleng ka shnong baitynnat !" Ka Ruth ka phai bad peit sha ki iing maw ba la tei ha ka rukom barim, kitei ruh ki iing ha ranab lum rit.

"Kane khun, ka dei ka shnong u David, u syiem jong ngi naduh mynshwa." Ka Noami ka shong thaid ha u maw tylli harud ka lynti.

"Nga sngewbha shibun ba ngi la poi. Nga sngew nguh ruh ia u Blei Trai Kynrad ba u la ri ia ngi bad lalam ia ngi lyngba ka lynti lum lynti wah haduh ban poi ha shnong jong phi." Kren ka Ruth, ka da pynhiar ia ka song ha tbian bad ka shong thaid. Katba ki dang shong thaid hangta, ki briew kiba iawan bri ki laiaid sha la ki ïing. Uba kren nyngkong ia ki kynthei dei uwei u rangbah uba kit shi ruh ki dohkha : "Ko kynthei, phim dei ka Naomi, ka tnga u Elimelek ba la ïap?" Ki khmat jong u ki pule bha ia ka tymmen, nangta u kynrong ia ka ruh dohkha bad peit sa sha ka Ruth.

Ka tymmen kam lait kren. Ka pyndem ñiuhmat, ka khriam bad khatduh. "hooid, kynrad. Nga dei."

Ka Ruth ka don ka jingkyrmen ba kum kita ki jingkylli kin ialam sha ka jingiakynduh bad u kur u iait u kthaw jong ka uba lehse un sumar ia ka Naomi ha ka jinglong tymmen ; lane ia u kñi jong ka hi uban peit isynei ia ka tymmen baoli. Ka pelt shiphang sha u nongkit dohkha bad sa shiphang pat sa sha ka Naomi da ka jingkhmih lynti ha un dang kylli shuh shuh. Hynrei uta u rangbah u iaid beit noh. Kiwei kiwei ruh ki iawan ialeit na kata ka lynti namar ba ka sngi ka la sep. Kawei ka kynthei haden kawei pat ki iakylli na na jngai na jngai ha ka jaka ban kylli beit ha met. "Kane kam dei ka Naomi .?" Kim peit beit baroh, namar kiba peit kynriang ruh kito, kiba iapasiaw para ma ki ruh kito, hynrei ki jingkylli dei kijuh.

Ka Ruth ka kyrjaw ia ki kti, bad ka peit ia ka snam ba ka par ha ki sla kti. Ki jingmut ki khih hapoh jong ka. Ynda ka kïaw jong ka ka ieng, ka ruh ka kit la ka song bad bud nadien khlem kren. Ki la poi ha ïing basa hajan ka ïew die doh blang, ki khublei ia u trai bad ki ia kylli.

"Shi kamra te ka lait. Ale haw pelt lada phi ibit to iasah." U trai ïing u la ialam bad ki ruh ki iabud nadien. U la pynmeh ia u prew bad ki iohi ia ka kynroh baroh sawdong, ka dpei ba la don dieng, ka um ha ki khra khyndew, bad ki jaka thiah de ar.

"Ka biang bha. Ngin sah hangne." Kumta rai ka Noami ka pynhiar la ka song.

Ka Ruth ruh ka la leh kumjuh. "Ka um ruh la don, ka biang lut. Ia mynta hi ka thiah ka dem ka long kaba donkam eh." Ka plie la ka jingmut. "Imat kane ka ïing kaba la rim bha. Peit ki lyntang ruh kiba da stah da ki riew rim. Ki mawkynroh ruh kiba da kum ki maw ïit. Ki riew hyndai te kat kaba ki leh ruh, ka da iskhem."

U trai ïing u sngewbha shikatdei, bad u la kham leh smat khyndiat, "Hooid. Naduh u kparad tymmen jong nga. To, kumba katno sngi phin iasah kynthei?"

Ka jingkylli ka eh ban pynmih ka jubab ba kloi namar ka Ruth! hi ruh ka tip shai ba ka lah ban long

kaba slem. Ka dei kawei pat ka jingeh, bad kaba nyngkong naduh ba ka la rung ha Judah. Ka Naomi kaba la shoh samthiah lpa, ka pyneh pynïaw ia lade ka sngap jar, ki khmat jong ka ki neh ha ki jong ka Ruth, bad ka jubab, "Haduh ba ngin ong da kumwei pat, kynrad kata mo!"

"To, to lasah katba phi sngewbha ne sngew donkam. Lehse phi donkam. Lehse phi donkam ia ka jingbam ba la khreh lpa; ngan ong ia u nongshet kpu ba un pynbiang da ka rukom bam Jıw ho? Lada phi don por ban pynkhreh hi, ruh ngan phah ia ki barli bad ki jhur, ka dohkha, ka mluh ka waıñ de!" pan jingmut u trai, u syrpud la u ñiuhtmoh baïong bha, u pynsyndong ia la ki jaiñkup bajynsur.

"Kan bha kaba la khreh lpa," jubab ka Ruth.

U trai u la mih noh bad u shu hukum, um rung shuh mynta ka miet.

Ka miet nyngkong ka Ruth ha Bethlehem ka iaid stet. Ki la dep ka sum ka sleh bad ka kylliang jaiñ ruh. Ka dıng ka shai bha. Kawei ka iohi ia ka jaiñ ka nep kawei pat. Naomi ka ong, "Haba phi phong da kato ka rong sawbthuh, ka i iakob bha mynmiet kumne." Ki dei ki jaıñ thiah. "Lada wan u nongshet la biang katto, phi la phyrnai biang khun. Katno nga sngewbha ban poi hangne, wat lada kam dei ka ïing jong nga, nga sngew la kumba ka dei la ka jong hı. Ha kata hi ka por, u nongai bam u la tied jingkhang, bad ynda la plie u pynbeit ia ka jaka bam baroh

"Khublei mo paralok! Ieh noh ia kine ki pliang ki khiew baroh, ngan sait hi lashai dang step bad ngan sa ai ha phi" ong ka Ruth bad ka khmat baphuh samrkhie. Uta u nongai bam ruh u mih noh.

Ki trai ïing kim ju kham leh bha la ki nongsah basa ha Bethlehem ha kita ki por barim bajah, hynrei ka jınglong tymmen ka Naomi bad ka dur bapalei ka Ruth ki pynkylla la ka rukom pyrkhat uta u trai haduh ba u la shu sngew synei ia ki. Um pat tip shaphang jong ki ia mynta hi ka miet, namar um ioh lad ban kylli ki wan na ei; hynrei ka

mynsiem jong u kam suk satia. U kwah ban ioh lad ban iakren bad ki. Ka kamra ba u thiah bad buh jingkheiñ ka long mar syndah bad kata kaba ki kynthei ki sah. U la thiah, hynrei katba ym pat kynjah na kawei ka kamra um iohthiah satia. Hamar ban poi ka shiteng synïa u iohsngew ia ka sur kynthei. "Ngan leh aïu keiñ ha kane ka ri mynta? Da kumno ngin pynteh ia ka mynsiem bad ka met hangne? Nga long tang ka nongwei. Man uba iakynduh ia ngi u kylli *Kane kam dei ka Naomi*? Kthang katba kthang, ngi dei ban im". Ka sur ka sangeh shi phang jar. U trai u kynmaw bha ia kito ki kyntien bad wat ha u ruh ki kyntien ba shoh ki long 'kane kam dei ka Naomi?' "Ka Naomi! ka Naomi ka tnga u Elimelek?" u kum kylli ha jingthiah da kaba shu pasiaw ia lade marwei. Ki jingpyrkhat ki khih stet ha khlieh jong u kumba kynthih kem kruiñ ki dohkha ha wah Jordan. Nangta u iohsngew biang bad u sngap bha jar. "A Blei Jehovah. To long ka mon bakhuid jong me ban weng noh ia ka khuslai baroh ba la kjap na ka shakri jong me, ka Naomi bad to pynkhlaiñ ia ka jingim jong ka. Me tip ko Jehovah, nga wan haduh hangne namar ba nga ñiew kor ia ka mynsiem jong ka. Nga angnud ban shakri ia ka ha ka jinglong basangsot. Nga ieit ia ka, bad nga la poi sha ka ri u paidlang jong me. Hato men shah mo Kynrad bahok ba ki shakri jong me kin shah jynjar palat ban ia kaba ki la shah? Me dei ka bor ia ngi, ka stieh baskhem ban da ia ngi. To ïeng ko Trai Jehovah bad to leh synei ia ngi. Pynshait bor ia nga khamtam ba ngan lah ban trei ba ngin ioh bam." Nalor kata u trai ïing um iohsngew shuh. U la iohthiah ngai ha la ka kamra badum.

Ha la ka kamra, hadien ba ka la lah plie la ka dohnud ha u Blei marwei, ka Ruth ka ïeng bad ka twad ia ki ummat ba la tuid na ki ngab jong ka. Ka pynbeit la ka met basaw phut, ka kyrjuid la ki khmat bad ka leit peit la ka Naomi kaba la syngkhor hapoh ka nep. Kumta ma ka ruh ka pyrsat ia i ding ha u prew bad ka thiah noh.

Ka step baphyrnai ka la wan. Ka Ruth kam lah ban leh sting ia ka jingim. Ka sar ia ka kamra, ka thad ia ki jaiñ ha badei sngi, ka sar ruh ia ka phyllaw ka ïing basa

baheh haduh ban da dep. U trai ïing um kren, u shu peit na i khangïit barit napoh. Kiwei pat ki nongshong basa ruh ki iapeit lyngngoh. Uba kren sarong ruh uto, uba itynnat ruh uto. Hynrei ha u trai ïing hi, ka long kaba la ktah shibun ia ka dohnud jong u. U phah khot ia ka ha u shakri jong u, hynrei kam shym leit sha kamra u trai. Kat kaba ka donkam ka kylli na uta u shakri, bad u trai hi u la wan rung lang bad u shakri. U don ar ngut ki khun shynrang. Ka tnga jong u ka la ïap la ar snem. Kita ki khun ruh kiba dang rit, bad ki hap ban leit sha ki synagog man ka sngi. "Phi dei ka Naomi, ka tnga ka Elimelek ?" u kylli, bad ka Naomi ka shu kohnguh tang ka khlieh, bad ka peit seh ia ki khmat ha shyllang mat jong u. "To ngan wan shong kai janmiet mynta."

Ynda u trai u la dep pynbiang ka jingbthah ia ki nongtrei, u la leit sha la ka kam. Bad ha ka por ba wan poi ki nongsah basa, u la don ha kamra la jong. Ha kata ka janmiet u la rung shisha. U la iathuh khana bad ka Naomi, para Jiw ia kaba la jia ia u. "Nga la tymmen da ka khuslai bad shempap suda naduh ba u kpa bad ki khun ki la khlad noh," ka phla, "Na la rai ban wan phai bad ïap noh."

Balei phin shu ïap noh kumta ? La katno snem ko phi la don ? Phi i nga dang dap tang shispah lai snem, ym pat shiteng rta," u kylli.

"Hynriewphew ! la biang hi ban ïap ; yn ïaleh aïu shuh la katne haba la ban ka jynjar."

"Em, uta u Mathuselah um pat sdang leh rangbah kat ka rta jong ngi. Ngim dei ban duh jingkyrmen kumta. Dang bun ka por ban im." pynshngaiñ uta u trai ïing.

Ka khmat ka Naomi ka iphuh biang bad ka jingsngew hapoh ka shynrong khlieh ka paw shabar, "Shisha keiñ mo, kumno ki briew ki im slem katta katta ! Daei u Mathuselah u bam, daei u dih, kumno u thiah, kumno u dem !" ka puson, bad ki khmat ki shai kliaw napoh ki shyieng khmat bad ka snieh ba la ran.

"Kynrad !" kem ktien ka Ruth, "katno u im ?"

"Ow phi thei, la palat khyndai spah !" u trai ïingbasa u sngewbha ba don pleng kaba u tip kaba kiwei

kim tip, "Tang kaba tam na ka khyndai ruh, la palat ia ka rta ka Naomi. Sngap, phi mut kumno? Ban da dei na ka bam te, lehse u shu bam im ia ka doh, ki jhur, bad ki soh dieng baroh. U la nang ne em ban shet ban tiew kum ngi ha kata ka por; ym pat don ka jingpule babniah shaphang kata. Tang kawei nga ju iohsngew. Ha ka Kper ka jingsuk na kaba u thawlang bad ka iawbei ki la shah beh, u don u dieng ka jingim. Ki leit tur pynban shata mo! To ngin ia khmih lynti ba yn ym duh hi kein ha kane ka ri jong ngi ki stad ki jhad kiban iat bniah ia kata bad kiban pynshai pat ia ki long dien man dien." Katba u kren, u pule de ia ka jingkhih ki rukom pyrkhat ka Ruth bad u thikna bha ba kan kren ei ei. "Phi don ei ei shuh ban ong thei?"

Iathuh ia ka jingshisha ha u : ka sngew kumba don ba pynbor ia ka ban ong. Ka kyrjaw la ki kti bad ka sdang. "Long ne em, kynrad ban kren ne iathuh ei ei ha phi? Nga sngew ba dei ban iathuh ha phi u trai shnong trai thaw!" Ka peit burom sha u rangbah.

U rangbah u law ia ka jingtap khlieh Jiw jong u, bad baroh ar ngut ki kynthei ki iohi ia u shñiuh baïong ha ka khlieh ba kum u pathaw saw; u twad ia ka khlieh bad ñiad ia ka shyllangmat baïar, ki ñiuhtreng bajrong shiliang ruh ki paw bha. Ki ngab ki dap da u shñiuh suda. "Kam pher ban iathuh, para ba shem pap."

"U Blei un kyrkhu ia phi kynrad syiem. Kaba nga kwah ka long ban ioh ei ei ban trei ban kyrshan ia i kïaw bad ia lade de. Phi lah mo ban iasngap lem. Phi i, i kthaw i la ïap, iap sa u tnga jong nga, ïap sa u para kynsi jong nga." Ka Ruth ka sangeh kynsan bad iakhun bad ka jingsngew lung mynsiem ba dung kura kynsan ia ka. Ka ñiad ia ki ummat ba tuid ha ki ngab basaw syntiew la jong.

"Naomi!" u khot, "nga sngew lem ia phi baroh ar ngut. To iasah bad nga hangne. Lada phi lah ban siew, iasiew, lada ym lah to iashong, namar phin sa

lah hi ban trei. Ka leit shitom namar ba leit khlad shwa ki shynrang nga ngeit. Ki nongkamai te phi wei ba ki ia khlad, ka jingkit ka kynthei ka khraw ban ia ka jong nga. Wat pynbun kam ia lade da ki jingpyrkhat. Ma nga ruh nga la mad. Nga leit shong kurim mynba nga dang dap tang khyndaiphew snem. Ki khun ki dang iarit haba ka kmie jong ki ka la khlad noh. Wow ! nga khuslai kumno ban pynsum - pynsait ia ki bapli, ka jañ thymmai aïu ngan thied. Mano ban khmih ia ki haba nga leit kamai, ne trei jingtrei !" U trai ïing u iathuh hok, "kaba nga shitom jingmut eh te dei haba wan ban sa ka pang ka jhia."

Ka Ruth ka iohi ba u kynmaw ieit ia la ka tnga, bad ka pyrkhat sngew synei ia u ruh. Hynrei ka pyrkhat ruh ba lada uta un shimti ia ka Naomi bad sumar ia ka; kan biang ban plie lad ia ka hi ban ioh shakri ia ki katba ki dang im. Hynrei kata ka dei ka kam shimet ki briew, ka rai. "To ai jingmut, kynrad, lada don mano mano uba dang iadei bad i kthaw Elimelek bad uba don kam ba ngan trei, ngan leit sha uta." Ki khmat jong ka Ruth ki pynpaw ba ka la rai jingmut ban im.

"O don, don keiñ !" u wiat bad u da kohnguh khlieh lai sien haduh ba la riew ba iakynduh ki bniat heh, "Don, u Boaz Uba da bun kam thikna hi keiñ." U peit ia ka Naomi.

Ka Ruth ka da thew bha ia ki kyntien ba ka kren mynta : "U Blei un kyrkhu ia phi, kynrad, to ka jait ka kynja jong phi kan roi kyrhai ha snieh pyrthei. Hynrei ka jait kam aïu u don ?" Ki khmat baiong ki shai kum ka um basngur, bad ka shyntur, ki ngab bad ka shyllang mat jong ka ki iphyrnai la kumba ka ding pyrthat ka ba ia ka.

Ka dak ba dap da ka jingisynei ka paw ha khmat u trai ïing, ki ñiuhtreng jong u ki kiew khyndiat, u da pyrsat mynsiem jam shwa ba un iathuh, "U Boaz te u dang dei na ka jait hi u Elimelek bad ia mynta hi u phah ot kew."

Ka khmat basaw-dum ka Naomi ka i eh kum ka lyntang, bad u trai ïing hi u iohi ha ka ia ka dak ka jingsngewbha. Ka Naomi ka ïeng, bad ka shong biang, "Kynrad, long mo ba ki shakri jong phi kin tip ia ka kyrteng jong phi?" Ka jingartatien bad jingsngew bakhleh ki iakhih ha ka jabieng ka tymmen.

"Balei ym long? U Lamet" U phuh samrkhie, "To katto la iatip kyrteng, te ngan leit noh. Thiah suk." U khublei ia ki.

Ka tang shu phai na kaba plie dwar ia u Lamet ka Ruth ka iaid pynkhih met, shiphang la kiew ka tyrpeng kamon shiphang pat la kiew sa kadiang. "Dei ban leh ei ei mynta, mei. Ka bam ka dih kan dap tang haduh ka Sabaton. Nga dei ban ioh kam ban trei."

Ka Naomi ka ïeng bad ka peit pyrshah ia la ka pyrsa kurim, "Hooid ngin leh ei ei, mynta ba la tip kumta. Mynta to ngin iabam shwa." Kam ju smat la bun sngi, hynrei mynta ka miet ka leit khmih hi ia ki kpu, ki jhur bad dohkha de, "ale!" ka khot.

Katba ki dang iabam, ka Ruth ka iathuh biang ia ki rai jong ka. "Dei ban leh ei ei."

"Shim ia kitei ki mar kordor, ki khadu ksiar barim ha ka pla bad leit iabujli ia ki bad shi byrni u purew barli. Kata kan biang katto katne taïew." Ka Naomi kam lap buit thymmai lait noh kaba die lut katba don ha kti.

Ynda ka la dep ka sait ka khlieng ka Ruth ka iathuh, "Kata ruh ka jingleh hi; hynrei ngam leh tang kumta. Ngan leit sha lyngkha u Boaz. Ngan kylli na ki nongleit bri shano ka* don, ngan bud ia kiban ialeit na jan kata. U Boaz, ong u Lamet, u dei uba dang iadei bad ngi. Ngan leit beit bad ngan leh kat ia kaba un hukum ia nga." Ka khmat jong ka ka phuh, bad ki kyntien ba mih ki pynpaw hi ia ka jingskhem ka jingkut jingmut jong ka.

Ia ka briew ba la ban slem da ka khuslai, ka eh ban pynshait bor kyndit. Ha ka sur bakhynñiuh kumba kynud, ka Naomi ka ong, "Em, em. Wat leh kumta," ka kyrngah khlieh tyngeh haduh ba u shñiuh u khih shane shatai. Ka peit sha u prew ba la lyngkot, ka ïeng hi ban tbeh ha uwei

pat. "Ruth kohnguh seh ia nga tang la kane shisien. U Boaz, nga iohsngew ba kiba iaid nangne ki iakren, u la ai kam shibun ki khynraw shynrang. Uwei pa uwei un ïapmat ia phi. Ki shakri kynthei jong u kin bishni ia phi. Kata kan kham sniew ban ia kaba sah ha shnong la jong *Ka khun bhabriew jong nga* !" ka rukom pyrkhat ka pait pnat shano pat, tang ka Ruth hi kaba tip bha ia ka.

"Mei, ka dur bhabriew kam pat lah wan rah shi shekel ruh. Ka jinglong bad akor babha ki pyniwbih ia ka kyrteng kiba don ia ka dur bhabriew ; hynrei ka kam keiñ kaba thaw pyrthei." Ka Ruth kam shong hajuh, ka pynbeit nep ha palong. Ka kynud sur rwai.

Ka Naomi ka shu ïeng hajan kat haba ka Ruth ka trei kam. "Phim nang hi ruh ia ka kam. Phi la nang bha ia ka khuslai jong nga bad ia ka jingmad bakthang jong nga ruh. Ha kane ka rta jong nga ka jingleh tohmet ia phi kan pynstet ia ki sngi jong nga sha jingtep." Kumta ka kïaw ka kren.

"Mei?" pynwit ka Ruth, ka bat kti ha syngkai ba wan dur, "Nga la nang ia ka kam naduh ba u Mahlon u dang im. Nga lah hi ban trei mynta ruh. Yn leit khaweit lei ia kita ki shynrang. Lada ka kynthei hi kam leit pynbuit pynskuiñ ia ki, kin leh aïu? Ai kin kyntur sha nga, kin kynshi ia nga laiphew ka jait, nga la pynkhreh ia lade. Ngan pynshisha ia ka jingieit jong nga ia phi bad ia u Jehovah. Nga la rai ban leh kumta. Phim lah pynsangeh ia nga. Ym don ba lah ban pynpep ia nga namar ka jingtim ha Eden ba phi la iathuh ka la dei ban long halor jong nga de. Ha ka jingmih ka syap ha ka khmat jong nga, ngan ioh la ka bam. Ngan sdang tang shu dep ka Sabaton noh hi."

"To u Blei un don bad phi; bad un kyrkhu eh ia phi. Phim ju bakla ka rai baroh shikatto." Ka Naomi ka kohnguh.

———

XI. U BOAZ

KATBA KA Bethlehem ka dang iohthiah jar, u Boaz u sngew kumba don ban kren ha shkor jong u. "Boaz, ko Boaz!" U iohsngew shai ba ka sawa ka wan kumba riew u pyrthat.

U Boaz u pynbeit la ka met, u kyrjaw la ki khmat, hynrei um iohi iano iano ruh. Katba u dang syngkhor bha, u iohi ha jingphohsniew pat ia u briew bakhuid, balieh kum ka dud, ha ki thapniang jong u la don ki sner kum ki jong u pukni U iohi shuh shuh ba uta u briew u wan lang bad u lyoh khyndew. Ki kjat jong u ki long kum ki rishot ding, ia ki kti u buh hapoh ki thapniang. Ia ka khlieh pat la ker tawiar da u simpyllieng. Kata ka jingkhot ka riew pat kum ka jingsawa ki um ha ka por slap.

"Balei me khot ia nga kumta?" Kylli u Boaz.

"Ha khmih!" ong u Puriblei, "nga dei u angel. La phah ia nga ban iathuh ia me ia kaba me dei ban leh. To thaw ka lad ba men iakynduh ia ka Naomi bad ia ka Ruth ka pyrsa kurim jong ka. To da leh bha ia ki namar ki dei ki tnga jong ki kur ki jait jong me. Men ym bynnud la ka jinglong sotti jong me, men ri men sumar ia ka tymmen katba ka dang im. Men shong kurim ia ka Ruth ba men pynmih symbai ia la u hynmen ba yn ym ot noh ia ka kyrteng jong u na ka jingkhang jong u. Men leh ia kane da ka jingkit khlieh baroh katba kum ka rukom bad dustur Jiw jong me. La phah ruh ia nga ban kyrkhu ia me. To men long bha. To u symbai jong me un siewspah ia ka jaitbynriew jong me."

Ynda ka jingkren ka kut, u Boaz u kyndit. U khih bad u peit, hynrei u iohsngew ia ka sawa pyrthat bad ka kiew pynban sha sahit bneng. U dem bad duwai Blei: "A Blei, lada la phah ma me ia kane ka khubor ha ka jingphohsniew bad jingithuh paw, to pynpaw ia kine ki kynthei sangsot ha nga. Ngan leh ia kaba dei ban leh katba kum ka rukom Jiw jong ngi." Ynda u la ong ia kito ki kyntien u thiah biang hapoh ka jingdum ka miet.

XII. SHA LYNGKHA KEW

DANG STEP ha ka lah Sabaton ka Ruth ka khie bad hadien ki jingpynkhreh baroh ka leit sha khyrdop shnong bad hangne ka ap ia ki Jiw kiba leit trei lyngkha. Ka kylli, "Dei lynti mo nangne ban leit sha ka lyngkha u Boaz ?" ka peit da ki khmat bashisur sha ki ar ngut ki rangbah ba leit lyngkha.

Ki rangbah ki iapeit uwei ia uwei, kim shym iakren, bad kyndit uwei na ki u ong, "Ale bad ngi. Ngin sa kdew ia phi."

Ka Ruth ka bud na dien kumba bud u dkhiew ia u nongialam; kiba leit trei ruh ki iaiad bad iakren para ma ki ia ki kam ki jam bad kim salia ban kren ia ka Ruth shi kyntien ruh. Ynda ki la lait ia ki lynnong dieng martl, uwei u rangbah u phai dien, u ktah ia la ka tupia jaiñ banep kum ki pyramid ki nong Ijip, u kdew da ka kti kamon, "phin lap ia ka lyngkha da kaba bud beit ia kane ka lad. U Boaz ruh un wan hi kumne na dien. To khie ho kynthei."

"Khublei shi hajar nguh ho rangbah !" jubab ka Ruth ka iaid marwei shaba kata ka lad ka ialam. Ha ka lad katba ka dang iaid, ka pyrkhat kumno kan kren, badno kan iakren haba u trai ka lyngkha u dang sah na dien, kumno kin iaong ia ka khamtam haba kin tip beit ba ka dei ka nongwei ha pdeng jong ki. Hamar kata ka por, ka skei basngaid ka kyndit bad ka her im bad ka "kek-hek" kumba tied da u tyrnem heh ha ka lyntang ba la tyrkhong. Ka Ruth kam lah pynhiar mynsiem shuh shiphang, ka sngew kumba la rah ia ka rngiew jong ka sha kawei pat ka pyrthei, ki kjat ki shu sting hi bad ka sngew at khlieh haba ka iaid. Katban da jah ka jingkyndit ka la iohi noh ia ka lyngkha kew. Ka sangeh bad ka peit na bakut sha bakut. "Kum ka pliang!" ka ong. Ka hiar beit sha trep bad hangta ka iakynduh ba phra ngut kiwei pat. Uwei na ki u long imat u kynja

sordar habor kiwei pat. U ieng joit, bad u wan ha pyrshah ka Ruth. "Ko kynthei nongwei phi wan leh aiu shane?" U peit seh ha ki nga ka Ruth ka ruh ka iohi ia ka shadem bashñiuh jong u, bad ia ki dohksah batylli mlun ba la paw sha bar. "Phi dei ka kynthei Moab mo imat? Phi kwah aiu?"

"Kynrad, nga wan wad jingtrei na u Boaz. A ban da un sngew lem ban ai jingtrei ia nga ngan im ha kane ka ri jong phi." Kumta ka Ruth ka phai ktien, ka ieng beit bad ki khmat jong ka ki peit ha ka shyntur barben jong u ban ap ia ka jubab babha ne basniew.

"Lada phi nang hi te" u kdew da ka kti sha ka jaka ba la ot, "lum ia kithie ki song shane sha trep" U trud la ka khlieh, nangta u ong biang, "Hynrei, katban da siew baisngi te, khlem u trai te, ym long te."

Ka Ruth kam duh jingkyrmen hi haba la ong kumta ruh. Ki khmat jong ka ki iasaid bad ki jong u, hynrei ki kyntien bajem jai ki mih. "Phin sngewbha, phin iasngew synei keiñ mo kynrad ban shah ia nga ban shu tam ei ia lade u batam bulait na kti jong phi ki nongot, bad ia uta ruh lada u bun, yn aiti ha phi ban bhah ia nga ba ngan rah sha iing. Ban ia kaba phin shu ieh ban bam kithie ki lyngdkhur bad ki phreit, ai nga ruh ngan iaioh bynta lem kum ki."

"To, khie! Lada kumta te, ka long hi. Kato ka khoh ruh don, phi lah ban pynlang katba phi ioh bad un long u jong phi hi. Katno eh phin ioh te Tangba khlem u trai te, phi hap ban jied na shatei ba ngi la dep lum ia ki song ho! Ym pat don kynthei baduk ba wan iatam nangne; lehse phin dang iohi hi bun uba hap da ki shir ruh" Ong u Yacub, namar kata ka long ka kyrteng jong u.

Da ka mynsiem bashlei da ka jingsngewnguh suda ka Ruth ka ong "U Jehovah un kyrkhu ia phi." ka peit ia kata ka dong ka lyngkha ba u la kdew. Hangta hi ka iaid noh sha lyndet ki trep bad ka da phong da ki ja ñ phong trei. Ynda baroh ki la iahiar, ka rub ka hiar bad ka pynlang ha la ka pla katba ka ioh. Hynrei katba ka nang tam ei kumta, ka kynmaw tympang hir hir ia ka sngi ba ka

la leit iatrei bad u Mahlon ha lyngkha jong u. Ka sngew kumban iam namar ki jingpyrkhat bakhleh ki kyntur sha ka dohnud bad ki rmiang shyntur ki khih jumai bun sien, ka sngew. Ka jingkynmaw ieit ia la u lok ka thar kum ka syrti khi tmaiñ, ka jingsngewnguh ba ka la ioh leh ei ei ruh ka shlei. Ka jingkitkhlieh ia la ka kiaw ruh ka wan biang ha ka jingkynmaw jong ka. Tip kumno kiwei kin sngew lada kum kine ki jingpuson ki tur ha ki ha kajuh ka por! ka pyrkhat. Ka sngewthuh ba kithie kiba dem bad la ki rashi kiba phai phai khmat sha ka teng khat haba ki pynbeit syngkai ki don ei ei kaba ki sngew shaphang jong ka wat la kim kren ruh. Ki jingiatnuh lpa u Mahlon ba kan ym shem shitom lada u iap ruh kiwan biang ha ka jingmut jong ka. Nalor kita baroh, ka iohsngew shai ba sa kitei ki nongtrei ki iakren jam, "ka nongwei bapli, ka syiem Moab ha ka jingbhabriew imat!" Ka shu sngap Ka iohi ba ki iadon haduh sanphew ngut. "Ban da u Mahlon u dang im, ia kane ka kam ngam ju mlien. Ka kam basangsot jong ki khunswet ki rangli bapli", ka Ruth ka kren wei briew.

Hadien kumba shi kynta ne, ka isaba shibun ia ka jingtrei smat bad ka jingkhih stet ki nongtrei Lah ban jia ei ei mo imat, ka pyrkhat. Ka ruh ka peit sha la ki jañ ki nep, sha la ka pla bad ki symboh ba ka la pynlang hangta. Uta u rangbah ki nongtrei u shu iaid na uwei ha uwei, ha kawei, bad ka Ruth ka iohsngew shai ba u kren shaphang uta u "U". "Uei uta u "U" ba kine ki lok ki iakren ?" ka kylli ia lade. Ka ieng bad peit shane shatai, hynrei kam iohi briew satia. U Yacub u wan kyrkieh rashe rashe sha ka, "U la wan !" u pasiaw bad u phai noh sha ka jingot.

Baroh ki sanphew ngut ki phai khmat shaphang sepngi sha ka lynti ban hiar sha lyngkha. Ka Ruth ruh ka leh kumta hi keiñ. Te u briew uba dang shiteng ita ei ei u hiar sha ki. Baroh ki iaïeng pynbeit met kum ki shipai haba wan u baheh jong ki. Ka Ruth ruh la ka pla ha ka kti, ka leh kumjuh. Uta u briew u ieng ha khmat ka trep, u peit ia ka lyngkha na khlieh ha trai, bad u pyrta : "Hei ! U Trai un long lem bad phi baroh." Kata ka la ju long ka akor ki Jiw baroh haba ki iakhublei uwei ia uwei pat mynshwa.

"U Tral un kyrkhu ia phi," ki nongtrei ki iakren ha kajuh ka por.

Ka Ruth ka phai sha ki, bad mynta ka peit sha uta u rangbah. Kam shym la kyrkhu ia u, bad kam tip shuh kumno un ong bad leh ia ka mynta. U palam dum u la kah sngi ia ka jaka ba ki iaiong katba ha ka trep pat ka shai sngi. Ka iohi ba ki kjat jong u ki ksah bad mih shñiuh kum ki jong u Mahlon. "Utei te la dei u Boaz." ka pynkut nia ha la ka jingpuson.

"Ko Yacub! Ka samla kau kato phi iaioh. Ka dei ka nongwei: ym dei?" u kylli.

U Yacub u iaid stet sha u Boaz bad ynda u la poi kham hajan, kumba arphew, phut ne, u sdang: "Kam da dei eh ka nongwei, kynrad namar ka dang don jingiadei hi bad phi. Ka la iathuh ia nga ia la ka jingshem basngewsih jong ka."

"Phah ia ka sha nga!"

U Yacub u khawoit kti, "Ko samla, u kwah ia phi te."

U Boaz u rung sha trep, u peit ia ka rukom pynlang ia ki song ba la kit na lyngkha. U Yacub bad ka Ruth pat ka iakiew lang. Namar ba u Yacub u rah song katba u lah sha trep, ka Ruth ruh ka leh kumjuh. Ki nongtrei kim ju pynleh noh ei ia ka por ba ki kiew sha trep Ynda la dep bret ia ki song ha madan ka trep, mynta baroh ar ki don ha khmat u Boaz.

U Boaz u khmih shaiñ ia ka Ruth, bad u kylli: "La jia aiu ia phi, ko khun jong nga?"

Ka Ruth ka pynphai ia u shñiuh ba la noh sha khmat, ka peit sha u Yacub bad mynta ki khmat jong ka ki neh ha ki jong u Boaz "Kynrad, nga poi shane na ka bynta ka Naomi ka kiaw jong nga. Ka la duh la u tnga, la ki khun; ka shah ia ka jynjar bad dukha mynsiem. Khatduh eh ka la rai ban wan phai sha la ka ri. Nga angnud ban shakri ia ka katba nga lah bad katba ka dang im. Nga dei ka Ruth, ka shakri jang phi." Da ka jingsngew skhem ha la ka jingmut, ka kyrpad, "Kynrad, to shah ia nga, nga kyrpad ia phi ba ngan tam bad pynlang na uta uba la hap na ki nongtrei jong

phi ba ngan loh ban rah tang khyndiat sha ïngbasa sha la ka kiaw". Ka peit seh kum ka dur khunbynriew ha ka shyntur jong u da ka jingkyrmen ia ka jubab babha.

"Ko khun jong nga, khie leit tam biang. Bud nad'en ki nongot, bad leh kumta man ka sngi haduh ban da dep ka aiom ot." Ki kyntien ki mih na u Boaz kum ka sur u Aron. "Phi—"u peit bha ia ka naduh khlieh naduh shynriah kjat, "phi, sah noh hangne ; nga mut, trei hangne ia la ka kam, bad wat leit jied leit tam na lyngkha kiwei pat. Phi iohsngew ?" U peit sa ha u Yacub, uta ruh u kohnguh khlieh. "Shu peit beit tang ha kane ka lyngkha." U kner la ka kti bad kdew la ki pud jong u ; "naduh katei ka diengtlai haneng, shaduh katei ka kharai um, bad haduh hangthie haba u kew kiwei u dang sdang ih. Phi sngewthuh ?"

Ka Ruth ka kohnguh khlieh bad ka peit artat sha kita ki samla kynthei, bad shynrang. Ka pynkiew ia ki irmat shaneng la kumba pyrkhat ei ei shuh. U Boaz bad u Yacub ki iohi bha ia ki matlieh jong ka.

"Phi tieng ? Wat tieng naba nga la hukum lpa ia ki shynrang ba kim dei ban kynshleñ; kim dei ban ktah ne leh bymdei ia phi. Haba phi sliang ruh, leit tong um na kito ki khiew ba ki nongtrei jong nga ki tong, to dih ruh ba phin jah sliang" ong u Boaz.

U klongsnam ka Ruth u dung thlong da ka jingsngewrit bad jingsngewnguh bym lah batai la kum ban bihei shabari. Ka bam ka sa kan ym long shuh ka jingeh kumba katto katne taiew ; hynrei ki kyntien u Boaz ki la ktah ia ka bynta balung tam ka dohnud jong ka. Ka sngew ba kam lah ban pynpaw ia kata ha u bad ka pyndem khmat sha kbyndew, nangta ka da dem khohsiew ha khmat jong u ka da ong ruh : "Balei ngan leit shem sngewbha sngewmiat bad ioh ia ka jingsngewlem ha ka jingpeit jong phi, ko kynrad basbun, ba phin da ñiew kor ban wad jingtip shapbang jong nga bad ban ithuh ruh ia nga, haba nga long tang ka nongwei ha pdeng jong phi baroh ?" Ka sngew kumban ïam.

"To ïeng joit, ko khun," u Boaz u hukum u da peit ieit ha u shñiuh baiong rben ka Ruth, "naba la pynpaw

shai kdar ha nga ia baroh kaba phi la leh ha la ka kiaw haduh ba u Mahlon u la iap, kumno ba phi la ieh noh ia la u kpa, ka kmie bad ia ka ri ha kaba la kha ia phi ba phi la wan sha ka ri ki briew ba phim pat ju ithuh. To u Jehovah hi un ai bainong babha ia kata ka jingleh bha jong phi, bad phin ioh ruh ka nongkylliang bapura na u Trai u Blei ki Israel ba phi la wan rieh tngen hapoh ki thapniang jong u, bad ba phi la shaniah tylli ruh ia la ka lawei ha ka jingpyniaid jong u." Katba u Boaz u dang kren, ka Ruth ka ieng hynrei kam shym la peit ia ki khmat pyrshah ia u.

U Yacub u shu peit angmuid hangta bad shu sngap sngew myllung ia kaba ki la iakren. U khmih seh ha ki baroh ar, namar u sngew la kumba kata ka jingiakynduh jong ki ka la long ka jingleh niam ain re, namar une u trai jong u u la kyrkhu ia kane ka samla nongwei.

Ka Ruth ka pynlang la ka jainkup ha ka beh ka lyer synrai, bad ka peit barom ia u Boaz, ka da kyrpad biang : "Haba phi la kren kumta, re kynrad, to shah bangan shem sngewbha ha khmat jong phi, wat lada ngam long tang kawei na ki shakri jong phi ruh."

"To u Jehovah un kyrkhu ia phi. To kum ka dak ba phi la shem sngewbha bad nga, bad ki briew jong nga, bad ki paid Israel baroh ba phin iakynduh ha kane ka ri, kat kum ka rukom jong ngi ha ka por bam bad kat kum ka dak ba ngi iasngewbha ia phi wan ken ha ka por bam myntta bad wieh la ka dkhot ha ka sirka bad bam ruh." Kumta u trai lyngkha u la ong.

"A ba u Blei un kyrkhu ia phi bad phi la kren shun ia nga ka baduk barangli ha khmat jong phi." Ka Ruth ka jubab bad ka phai la ka khmat sha lyngkha.

U Boaz u hiar sha lyngkha, bad u peit isynei ia kata ka samla man ka teng, kat kum ka jingpynpaw ba u la ioh mynmiet. Um sngew dei ban iathuh ei ei shuh ha ki nongtrei ruh. U pyrkhat tang kumno ba un leit iathuh ha u hynmen ar kmie jong u uba dang kham iajan shuh shuh bad u Elimelek, lano, bad kumno un leh ia kata ka kam haba uta u hynmen ruh u la don la ki khun.

Ka Ruth ka tam hi ia ki shir ba la hap kumba puh soh Ka ñ ka Sohlyngngem ne ba puh kba ka Lyngdkhur, bad ka pynlang khyndiat pa khyndiat ha ka pla la jong.

Ha ka por bam, ka iakiew lang bad u Yacub, bad ki rongtrei shynrang bad kynthei. Ynda ki la iashong, bad ba u Boaz u la sdang ia ka jingbam, baroh ki la wieh ha ka mog ba don sirka, ma ka ruh ka la leh kat kum ka jingbthah lpa u trai. Ka leh rit shibun ha khmat ki trai shnong.

"Bam shuh. Shim sa ine, bam khun !" u ai sa u kew ba la sdieh.

Ka Ruth ka bam, ka la kdang, bad ka song ia ki batam ban rah sha ung. Kam sngew dei ban bret namar kam shym ktaid ruh.

Ynda baroh sanphew ar ngut ki la iakdang, ka Ruth ka ieng bad ka iarap bam lum ia ki khiew ki pliang bad ka pynlang ia ki hadien ba ka la sait Ka kam te ka iaid, hynrei kata baroh ka pynkynmaw ia ka sngi ba ka leit bud nyngkong ia u Mahlon bad u Chilion sha la lyngkha ha kaba ka sam bam ma ka ia ki baroh ar, katba hangne pat ka long tang ka nong-bam. Kata ka jinglong basngew rit ka kren kham thar pat ha u Boaz bad ha ki para kynthei jong ka, kiba iohi ia ka. Baroh ki shynrang ki pule ha ka shyllong-mat u kynrad jong ki ia ka dak ba i khuslai. Ki ju iohi ia u bun sien kumta, namar haba u pyrkhat ia kaba u sngew dum jingmut, ki laiñ ki mih ha shyllang jong u. U ju pynran la ki khmat ha kum kata ka khep. Ym don pat na ki ba nud ban kren shi kyntien ruh.

Ynda u la peit seh shi phang sha ka dongdit mih-ngi ka pyrthei, u phai sha u Yacub, bad u ong, "To knynraw. Ynda phi la hiar biang, shah ia kane ka samla ba kan jied na pdeng ki song ruh ba kan kham ioh. Ai kan tam katba ka sngew dei. Da iaieh khnang me khynraw ia ki katto katne ki symboh ba kan tam ka bapli. Peit ho, phim dei ban iakren sub snieh, ban ia kynshleiñ ia ka. Wat mai ruh haba ka tam nangno

nangno. Me iohsngew Yacub? Me u sordar men da khmih ke'ñ, wat dem than ha ka ot ia mynta hi ka aiom. Khie baroh. Ieh ngan pynlang noh ma nga ha hane ka kyntem" U peit sa sha ka Ruth kaba la ïeng lpa, tang lieb, bad u ong, "Khie leh katba phi lah. Lada ym dap kit, ngan sa peit hi ma nga janmiet."

Katba ki iatrei bad kynthei bad shynrang, u Boaz u kren marwei hapoh trep katba u pynlang ia ki song ba ia wan kit ki nongtrei. "Tang ma nga ubym pat shongkurim. Ngam don jingthmu ban leh kumta ruh. Ngam pat iajuh bad kano kano ka kynthei. A lehse ioh nga hap kit ma nga pynban mo ia kane ka samla. Toi u Mahlon u la jied ia ka briew kaba da kat ka briew. Ha ka dur khmat, kum ka khangai pylleng. Ka met kaba da i wan dur." U peit artat shuphang shathie sha lyngkha. "Marwei ban ieh la ka ri tang na ka bynta ka kiaw! Hai hai, ka khynnah bapli Ngam ju don por koit ban sngap la ju don samla nongwei re em kaba la ju leh kumta!" u kyrngah khlieh, la hap sa ka tupia. "Kumno ka tam!" u mih ha bar, bad u ieng, u da thaiñ la ki kti ha shadem, bad u iohi nangta ba kam shym la tam ia ki shir ba dang sah ha ka jyntang ba la ieh khnang ruh. "Ka khynnah baphylla shisha!"

Yoda la jan miet, ka kiew sha trep. U Boaz pat u hiar sha lyngkha. Ka shoh ia ki shir, bad ka la ioh katba kan lah ban kit sha iingbasa ha Bethlehem. Katba ki shakri kynthei u Boaz kin iakhreh leit, ka Ruth ruh ka la dep. Ka ialeit lang bad ki Ha lynti ka sngewthuh ba katto katne na ki ki iakren jam, ki thaiai ba kam nang Hebrew, ki ong, "Isynei ka bapli. Tip lada tang na ka bynta ka kiaw, yn don mo ha Judah kaban leh kumne! Ka kylla nongkhrong ia lade na ka bynta ka kiaw nongwei!"

Ka Ruth ka sngewthuh bha, bad ka iohsngew sa na kawei pat kaba pynbud: "Shuh pha! lada u trai jong ngi u kham stad khyndiat un shu phah shoh hi na ki song, tang arphew ka la biang ba kan kit bad kan ym wan shuh hi ar sngi lai sngi. Ka bapli ! u phah pynhap khnang pynban kum uba kwah lait jingkit."

Kawei kaba la kham ranghah ia ki bad kaba hadien duh, lait na ka poi sa ha ka Ruth, ka ong, "Pha ialeit tip shuh hi. Dei ban ioh bam da kaba trei hi. Te don keiñ ka badei ruh ha ka jingbun ktien iong pha: tang na ka dur ruh, ynnai da ia kren Ioh kwah iaky duh hi keiñ u bapli ubym ju smat iarañ ñ kynthei kum uto!" Ka da phai dien ban peit ia ka Ruth, "kam sngewthuh pha ka bapli, to, pyrkhat keiñ, ka kiaw aiu eh kabym long ieh noh. Ban da nga ioh kat kane ka maiñ, ngam wad da kiwei, yn leit lah lum kïaw hangno shuh. Hynrei sa peit ho, kane ka briew kan sa ioh nong bha." Kumta ki iakren haduh ban poi shnong ba ki iakhlad sha la ki ïing.

XIII. NA BRI SHA SHNONG

KA SNGI ka la jan sep. Ka Naomi ka khih pisa ha ïingbasa ba ka pyrsa kurim ka la jah slem Kam lah shah shuh ban shu ap tang ha phyllaw. Ka la mih sha lynti shnong bad ka iaid khlem diengduh sha khyrdop shnong. Bun ki samla kynthei kiba la wan phai na jingtrei hynrei kam iohi ia ka Ruth. Ka lyer jong ka jingkwah tip noh balei kam poi shuh ka par na pdeng ki khmat jong ka sha shlieh, bad ki la jah noh shapoh shñuh khlieh. Ki briew ki ia wan kumta ter shi ter. Kawei kaba la kham tymmen ka kylli: "Phim dei ka Naomi?"

Ka Naomi ka kohnguh tang ka khlieh, kam lait kren namar ba ka jingmut ka phai shawei pat, sha ka Ruth hi keiñ.

"Phi iaid bam lyer miet mo?" ka ban biang.

Ka Naomi ka kwah ban wiat hynrei ka shyntur kam khih. Ka pyneh la ka khmat da kaba leh khnang, 'Ruth ka kren mynthi, "Nga ap ia ka," Nangta ka sngew kumba u maw tylli u rung lyngba u pdot jong ka bad kam lait kren shuh. Kata ka briew ruh ka leit noh la ka lynti. Ma ka de ka bud na dien hynrei ki rmiang shyntur ki khydñiuh jumai nt da ka jingsyier ioh ka Ruth ka la jah lynti pynban! Kam sngewthuh ba ka la poi biang ha ïingbasa ruh, tad haduh ba ka la iohi biang ia u Lamet ba u peit pyrmau ia ka khmat bakhuslai jong ka;

U Lamet u isuba ia kata ka iaid ka ïeng jong ka. "Ka samla kam pat wan ne, kynthei ?" u kylli.

"Em kynrad. Kam pat . . . "

"To wat khuslai. Kumne hi artat ka la wan. Nang bun byllai kibynı pat iawan ruh. Lada ka leit trei lei lei sha lyngkha u Boaz te haduh ban da ka sngi ka buhrieh la ka khmat kan iawan." Kumta u Lamet u kren pynkmen, hynrei ma u ruh u peit shaphang khyrdop jing man ka teng

Ka tymmen kam neh shong shuh. Ka ieit sha jingkhang u Lamet. "Kynrad, ngan leh kumno lada kam wan shuh ? To ieai jingmut lem !" ka dur jong ka ka la nang kylla wat haba ka peit ruh, u Lamet u iohi kumba ka dang don ha jingphohsniew.

"Ka kynthei bapli !" ong u Lamet. U mih bad iaiaid lang bad ka hapoh phyllaw jong u hı. U pynpyiar la ki kti kumban her bad u da pynkhih, pynkdew, thaw dur thaw dar da ki kti haba u kren iaiaid suki.

"Jehovah !" ang kynsan ka Naomi. "Ka Ruth ka la wan !" ka peit shi phang bad ka mareh ban shaw ia ka sha ıngbasa.

U Lamet u kyrngah khlieh, bad kren marwei, "Wow! La katta nga la ım, dang mynta ka sngi nga iohi da la ki khmat", u ñiad la ka kti na shyllang bad u kyrshut ia ka lyngthohdoh, "dang mynta, ba ka jingkmen ka da par ha ka briew kumto! Na ki khmat ha ki ngab, ha shyllang, ha shyntur bad ka pynsting ia ki kjat du! Ka jingkmen ka leit long dawai katto. Nga la tip artat." U phai sha la kamra kum uba la lap buit thymmai.

Ki kynthei ruh ki la bud nadien. "Ale khun baieit. Khun jong nga — tang ba phi la wan, nga hun jrut." Ka pynhiar mynsiem da ka jinghun. Ka shim ia ka pla ba la dap da u kew barli. Ka ai um ba ka Ruth kan sum ka sait ia lade.

"Phi sngew kynjah mo kiaw? Nga la wan lang bad ki shakri kynthei u Boaz. Ki iaiaid suki than, te ban iaid stet ruh ym long marwei, khamtam ha ri nongwei." Ka Ruth ka rung sha jaka sum, bad ka Naomi pat ka pynkhreh ia ka bam ka sa. Ynda ka Ruth ka la dep phong

jaiñ, ka sei na pla ia u kew ba la sdieh uba kam lah bam ha lyngkha bad ka ai ha ka kiaw. Uto u kynrad u la ai bun ia nga, ngam lah bam satia."

Ynda ki la kdang, ki iashong kai pyngngad shi phang. Ka Naomi ka la kwah tip kumno ka la long baroh shi sngi pat. Ka Ruth ka sngew ba ki kyntien ban jubab ki la kyntur than ha ka jingkynmaw haduh bym ngiam shuh ban pynmih baroh na ka shyntur. Ka khmiet la ka ryndang sha suiñ bad ka sdang jai. "Nga sngew synei ia lade haba u Boaz basbun u la leh bha ia nga. U la bthah ruh ba ngam dei ban leit shawei haduh ban da kut ka aïom ot kew jong u. Phi tip kiaw?" ka sangeh shi phang, ka trud ha ka ngab, "u khot khun ia nga! U hukum ia ki shakri shynrang ba kim dei ban mai ne leh kynshleiñ, ne ktah kti ia nga. Nga trei kumta, bad baroh u kew ba nga iang bad nga la kit noh hi."

"Long ba la kyrkhu ia u Trai u Blei ki Israel ba u la leh synei ia ngi ki baim bad na ka bynta ka burom kiba la iap," iaroh ka Naomi, "Khun, to wat leit shuh shawei. Ia-trei bad u haduh bakut ka aiom ot. Iabud ia ki shakri kyn-thei jong u, bad da peit bha ba kin ym iohi ia phi ha kawei pat ka lyngkha."

"U la ong kumta hi !" phai ktien ka Ruth bad ka iathuh khana hadien ynda ki la kiew jingthiah ruh kumno ka sngi ka sdang bad ka kut.

Kumta ki sngi ki iaid. Ka Ruth ka leit hi man ka sngi.

———

XIV. KA SNGI JONG KI SNGI.

KA SNGI badonkam ka parom ka la poi. Kam dei ka sngi kha jong ka Naomi ne jong ka Ruth. Ka dei ka sngi ba kaba ki shakri u Boaz ki la pyndep ia ka kam ot bad sa ba kin iashoh bad pynkhuid ia u kew ban kit sha ïing. Ka Ruth ka la tam, shoh ia ki shir bad ka la pynkhreh ban leit phai ung dang shai.

Na ka rukom ba ki shakri shynrang u Boaz ki pynlang dieng iap ha ki kynton ka Ruth ka la sngewthuh ba mynta ka miet kin iashoh kew hapoh trep: "Kynrad," ka ong, "ngam lah ban pynpaw lut ia ka jingsngewnguh jong nga ia phi ba phi la leh bha ia ngi baroh ar taïew ha kane ka aiom. Shah ia nga ban ong shwa tang 'shalom' bad ngan leit noh." Ka ap ia ka jubab.

U Boaz u peit la ki kti bashñiuh, u pyrkhat ei ei lehse, "Hooid! Hynrei ka dang don sa kawei ka kam: ban iashoh kew. Phi lah ban wan kit shi byrni ar byrni. O--Em!" U trud la ka khlieh ba la tap da u shñiuh barben, u peit ia ka na kjat, sha khmat. "To khie. U Jehovah u tip bi kaei un leh ba kiba shaniah ha u kin ym shem shitom. Mynta te u Yacub ruh un leit phai sha ïing jong u bad ki para nongtrei, hynrei tang kine ki shakri ar ngut kin hap ban iasah miet."

Ka Ruth ka phai shadien bad ka pynlang la ki jaiñ ki nep, ka kit ia u kew, bad ka la leit noh. Ki shakri shynrang u Boaz ki sngew synei ia ka; hynrei kim lait kren. Lehse ki sngew kynjah lpa ba kawei ka dur bhabriew bad badon akor kan jah noh na pdeng jong ki.

Ynda ka poi ha ïingbasa, ka lap ba ka Naomi ka dang shet jingbam. "Kiaw!"

Ka tymmen ka sngew kmen eh ba ka la poi dang kham shai. Ka Ruth ka pynhiar la ka jingkit bad ka leit sum leit sait. Katba ka dang leh kumta, ka Naomi ka iaid kai sngewbha sha phyllaw ka ïingbasa. U Lamet u iohi ia ka dak bakmen ha ka tymmen. Ka jingtied u klongsnam kam

don shuh ha ka. Kiba iohi ia ka man ka sngi ki tip ba ka ieit shisha ia la ka pyrsa kurim.

Ka Ruth ka bujli jaiñ. Mynta ka miet ka iphyrnai shibun haba ka phong da ka jaiñ sawbthuh bajynsur bad ka jaiñ tap khlich blu. Hynrei haba ka kïaw ka dang sngewbha ba ka pyrsa ka wan dang shai ka Ruth pat ka pisa jingmut. Kibym kyllut eh ki lah ban iohsngew shai ia kaba ka kren pasiaw. Ka ieng, ka peit mynthi khlem daw sha dpei, sha bar, "Kum kaei keiñ ka kam ngan trei mynta pat ? Ym don shuh ! U Boaz bapli, u babba ; u la shah ia nga ban lum kaban dap kumba hynriew bnai ei ei Hynrei lada haduh bakut kita, ym poi aïom ot shuh, ngin sa shah thngan bad ngin shitom. Ka la die lajan baroh kaba long die. Dei ban leh ei ei ; hynrei ia kaei pat ?" Ka peit beit ha palong thiah mynta, bad ka sawa ka mih haba ka pyn noh mynsiem. "Kam dei shuh ban tip ia kano kano ka jyrwit jyrwat mynta ha katei ka rta. Ngan ym ai ksai hi ruh." Kumta ka rai, ka peit sha ki khiew, bad ka iaid bad sei ia ki pliang rnong ban iabam noh.

Ka tymmen ka wan rung bad ka da iaid kham kyrkich. "To khun ngin iabam noh, to. Nga mut ba phim pat dep sum. Ka khun bapli, ka kwah ban leh hi ia hi kam baroh." Ka peit ha u kew ba ka la sdieh, ha ki kpu bad ki jhur. "Ngan ktha lang bad kpu bad pudina mynta." Haba ka sngewbha, ka khana ruh ka shu mih hi. "Phi i khun u Boaz u dang dei shisha uba ha iing ha sem u Elimelek."

"*H-mm-hm* ! u la iathuh ia nga. U Yacub ruh u la iathuh." Phai ktien ka Ruth, bad ka peit sah ha ka bam ka dih. Ynda ka Naomi ka la kdang, ka thet bad ka shong halor palong, ban ap ia ka samla ne ba ka dei ban shong hi kumta, kam tip.

"Kïaw !" ka khot, "nga la dep sait - khlieng !" bad ka iaid suki sha jan dwar bad peit shabar kumban khmih lynti iano re. Ka Naomi ka pule ia katai ka rukom peit seh sha suiñ baphriang jarut ka miaw. Ka iohi bad suba ba ka don jingpyrkhat ba kham jwat. Ka Ruth ka phai noh sha ïing bad ka kyndit ban iohi ba ka khmat ka kiaw jong ka pynban ka i kham khuslai shuh shuh. Ka tan ia ka ben lyntang bad ka shong ha pyrshah jong ka. "Balei phi ithaid kumne kïaw ? Lada na ka jingtrei kam te, shuh, lashai

ngan shong ïing. La dep hi ruh ka kam ot, ngam don ei ei shuh ban leh ha kato ka lyngkha. Ngan shong noh ha ïing."

Ka Naomi ka pynbor ia la ki rmiang shyntur ban wiat hynrei kim treh. "Ym lei lei. Lehse ba phi pyrkhat khia ia lade ba phi sa ioh ha nga ruh ia ka jingkhia, hynrei —", ka khriam bad u pdot jong ka u riew kumba kynruh mawria ha ka un rit, "ngam shym, *cheh* ! lei lei. Nga shu pyrkhat ia phi kein Ruth, phi la pynsep ei ia la ka jingim baoylia" Ki jingmut ki thnam hapoh ka khlieh ba la khleh ñiuhlieh da ka khuslai kumba thnam ka umsha ha u ketli ka juk thymmai.

"Nga ngeit ba u Yacub un sa ai khubor hi lashai lashisngi ban trei. Katba nga dang ioh jingtrei, ngam sep ei. Ngan im haba phi ruh phi im Nga dei keiñ, mei, ban ban peit ia ka jingbiang ia phi de." Kren biang ka Ruth.

"Phi khuslai ia nga, nga pat ia phi. O kane te u Blei u la pynkynduh thikna mo !" Ka Naomi ka peit seh ia ki khmat sha tnum. "Ngam mut kumta, nga mut ba phi dei ban pun, ban kha, ban roi ban don u nongiakit lyngkor lem ha ka pang ka shitom. Khlem khun te yn lei long kumno !"

Ka Ruth ka la peit khang ia la ka kïaw, "Ki tymmen shisha ki pyrkhat tang ia ka pun ka kha. Lajan baroh. Phi ruh phi dang dei ha kata hi ka juk ki riew pyrkhat. Nga pat . . ." ka phai sha ki jaiñkup la jong, "ngam sngew lah ban pyrkhat ia kabha khlem briew, ia u briew khlem da ithuh bha. Ngam lah. U Mahlon ruh u da wan sah bad ngi. Kata ka la ju long ka rukom jong ki Jiw naduh u Jacob."

Ka Naomi ka ieng joit kumba leh u kynja Gamaliel haba u hikai hynrei ki kjat kim treh khih. "To wat pynlah than. Phong ki jaiñ baitynnat ngin iaiaid kai noh haba dang shai kumne. Ne khreh ioh wan rung mano re ban wan kai sha ngi." Ka jam sha kawei ka kyndong ka pynlang ia ki jaiñ ki nep. Ka Ruth ka shu peit ia kata ka jingsmat bakyrpang ka kïaw, hynrei ka dei ka jingpeit lyngngoh. Ki rmiang shyntur bastang ki iakhlad, ka kyntien pat kam mih.

"O balei phi trud ryndang khun? La loh beit ka skuiñ barli! Kato ka umphniang olib hangno kumto. O, o, shi ia nga ka kiet bieit te ke ñ noh seh. Kane!" ka lap ha i klong rit hadien ba ka la tare kyrkieh. Ka kyllan bad ka thnum. "Ha ka kyrteng bad ka nam u Jehovah baroh ki jingpang kin koit noh!" ka kren biang hadien ba ki sngap, katto te la lait ka sniew dur."

Ka pyrsa ka phai sha la ka kiaw, ka rkhie, bad ki bniat barit ki paw bha. "Ba phi la leh, to. Hynrei nga dum buit ba phi leit phah riam bha ia nga keiñ. Ñiuma, to, kren shuh katba phi sngew dei, jait ba nga la poi dang shai. Kan bha hi ruh, namar ka jingkren marwei ka pynsting ia ka jingkit ka jabieng baplı; hynrei ruh," ka bteng. "ym dei shuh bi ban kit than ia ka khia mynsiem ha kane ka rta ba phi la kot."

"To, ale! ngan kren noh hi syndon kata. Ngam shong thaid shuh nadub mynta ka miet haduh ba phin long briew." Ki khmat ba sngur ki peit thar kum ka jingshai bad beit ha khmat ka Ruth hi, "to sngap noh ia nga mynta ka miet. Ai ba ka jingshem phang tymmen jong nga kan sei soh noh."

Ka miet ka nang iaid, ka Naomi ka dang ipisa ar shah; hynrei sa katno shuh kan pynjlan ia ka por, ka shong ha ka jingshlan jong ka ban sei lut Ka Ruth ka phai sha ka jaka buh jaiñ, "To katta, ngan phong noh. Ngan phong da ka phrok thoh pynkiang ban long zebra noh. Ngan kup da kane ka sopti rong lyoh." Ka leh shisha kumta.

"Ko khun!" ka tymmen ka khot da ka jingkyndeh mynsiem, "ale noh hangne bad sngap ia nga." Ka sur kren ka sawa kumba riew ka brandy ha ka pudding snem thymmai.

"Hooid!" ka Ruth ka laid sha la ka kiaw da ka jingsngew rit. "Ruth, mynta, nga ngeit nga la kham tip ma nga hangne ha Bethlehem". Ka sur ka mih hynrei ym da shai bha, tang ki shkor ka Ruth kiba lohsngew bha.

"Ban ia kaba nga tip te, phi tip ma phi kham bha keiñ." Ka Ruth ka kubur.

Ka Naomi ka ïeng bad ka dem hajan shkor ka Ruth, "Ngan ong kumno keiñ. Khie khun, khie leit thiah noh

mynta ka miet bad u Boaz. Leit biang sha lyngkha shwa ban dum. Thiah bad u mynta ka miet." ka ban.

Ka Ruth ka pynlait ia lade kynsan na ki kti ka kïaw, ki khmat, jong ka ki pyiar da ka jingdum buit Ka phai sha ka kiaw mar khmat, "Kaei kum kata phi ioh?" ka kylli. "Long hi mo ban shu leit tynruh ia u kyieng ba tip sngi? U la dei shwa ban pynmlien ban iajuh bad ngi em kiaw?" Katba kawei ka jingkylli ka mih had'en kawei pat, ka dur ba shisha jong ka ka paw biang. "Thiah bad u!" Ka Ruth ka ban ka da pynlait mynsiem haduh ban da iohsngew tang ba ha ka rukom ba dum buit. "Ka eh, ka eh than! Mei, phi sngewthuh hi katno ka eh." Ka peit sha ka kiaw kaba kyrngah khlieh la kaweh lyer sa u shñiuh.

Ka tymmen ka khmih ïit ia ka dur tabernakl ha i miej rit hajan u prew bym pat ai ding bad ka kren thud, "Ty-tytang ha ine iwei ba nga tip bha tam ia phi. Kohnguh ia nga, bad leit noh mynta. Phin ap te kam siew. Ieh ia nga marwei. Ngan ym thiah haduh ba phin wan rah khubor. Leit noh! Kan miet palat la shibit ban leit shata." Namar ba ka la mad naduh Moab, ka Naomi kam shym ban shuh. "Ia kaba la dep, kaba phi rai ka long ka badei eh. Hynrei mynta kam long shuh kumta."

Ka Ruth ka iaid na kawei ka dong ka kamra sha kawei kum ka khynraw kaba ioh diang shithi khynraw nyngkong eh ha ka jingim jong ka. "Ka baeh! Ka baeh. To ngin ia pyrkhat ia kata lashai. Lada ka nia kam don kjat te, ma phi ruh phin ym da la phah hi ia nga namar kan paw bieit ha khmat ka pyrthei". Ka shong kynsan.

Ka wiat ba pynpaw ia ka jingkheiñ bajwat ha ka jingmut ka par jubor ha ka dong rmiang shyntur ka Naomi. "Ka suk, ka suk kum kata phin ym lap shuh. Ngan kit khlieh ma nga. Sngap....!"

Ka samla ka kyrshan ia ka tmoh da ki kti katba ki shynriah kti jong ka ki wad ia ka jingkynud ba khlem sur ha ki ngab, ka da sngap dngang kum u samla ha ka kamra bikai philosophy ia kata ka jingplied ka Naomi ia ka phang thymmai.

La kumba u pdot u dap da ka sboh aïu re, ka tymmen ka la sdang biang ha ka sur basyaid mynsiem kum ban kular ha ka plan kan trei kam, "*Y-hm!* Um thiah ha ïing mynta. *Y-hm!* U don ha lyngkha. Wat pyntud shuh. *Y-hm!* na ka bynta ka bha ka miat jong phi hi. Na ka bynta ka lawei jong phi hi nga phah la kane. Wei ba phi la jied ban shakri ia i ga, phin leh kham bha khlem khuslai lada phi kohnguh ia nga ym tang da ka khlieh ba paw shabar kumto bad ki matlieh ; hynrei da ka mon bad jingmut ba ngam lah iohi. *Ymhm* ! Pynkloi, kohnguh bad leit leh ia kaba nga ong *Ymhm* ! leit thiah bad u." Ka tymmen ka sngap bad bishar ia ka dak bakulmar jingmut ha ka khmat khangai ka Ruth.

Ka pyrsa kurim ka ieng joit bad ka pynkhih ia ki tyrpeng, ki khmat bad ka khmut banep. Ka iaid sha kyndong bad ka ieng seh kumba ka la leh ha kper mynshwa, hynrei ym shuh kum u mawdur briew hynrei kum ka khunbynriew baitynnat. Ka phai mynta da ka ryngkhi sha la ka kiaw bad ka trud ia ka lyngthohdoh. Ka shait leh kumta haba ka jingmut jong ka ka jyrwit eh. Ka dait ia ka rmiang shyntur rum, bad kam shym kren shi kyntien ruh. Ka pynkhih met, ka iaid sha dwar kumba bishar ia ka lynti kaba kan leit, ka kren marwei la kumba ym don ba sngew ia ka "Thiah bad u ?" ka sur ka kiew haduh phra kyrdan. "Kumno mo da nga ka kynthei ngan leit tur khlem raiñ kumta ? Phi ju leh se mo kumta mynba phi dang samla ? Kumno ngan ong ia u shwa ban leit thiah bad u ?" Ka Ruth ka pynmih ia ka sawa bashai na u thylliej bad ka shyntur ka ang biang. Nangta ka pynlait mynsiem na ka shyntur haduh ban da sngew sa ka tymmen, "'anl kynrad, ban leit ong beit beit ia u riew don burom 'ngan thiah bad phi' te waw ! yn ia nai !" ka Ruth ka kyrngah la ka hlieh bad ka jaiñtap ka la jan hap.

Ka Naomi ka iohi ba ka miet ka nang wan bad ka jingdum ka nangtap ; u bnai u ngen ha kata ka miet ; ka tieng bad ka nud ki iakyrshut ha ka donnud jong ka. "Khie leit noh I Lada phi ieit ia nga leh la kane. Leit kloi,

katba un da dep dih bad bam phi la poi. Ïeng ha ka jaka ba phin lah ban iohi ba u thiah. Buh jingkynmaw ha la ka donnud. Ynda u la rung, sa dangle ia ka jaiñkup thiah jong u." Ka iaid sha palong bad ka pyni kumno ka dei ban leh. "Tang shu dep khyndiet rung artat hangta. Ka kam jong phi ka la kut, sah sa ka jong u keiñ."

Ka Ruth ka syrpud ia ka khlieh da ka kti. Ka leit ïeng biang hajan dwar. Kam pyrkhat shuh ia ka Naomi. Mynta haba kat ia kata ka kam ka don ha khmat jong ka bad kaban ktah de ïa ka burom ka ijot jong ka, ka la kulmar jingmut. Ka khmiet shaphang ba sep ka sngi, bad ki nia ki shu shat kyllum ha ka khlieh jong ka haduh ba ka pyrkhat jam : "Kane ka dei ka ri nongwei, bad ha ri nongwei nga wan poi. Ban thiah bad u ? Aní sngew par ka met. Ia kum ia nga ka nongkyndong bapli ba dang wan tang khyndiat sngi ban leit bsuh ha jingthiah u briew leit long hi mo ban leh ? Hato ka dei namar ka lawei jong nga ? Hato kan siew ia u Boaz bapli ?" Ka kan shi phang, bad ka twad ia ka shkor ka mon, "Um don kam ia nga : kata te ka shai kum ka sngi namar dei ma ngi keiñ kiba don kam ïa u. A ! Ka jingiadei kan pait kan pra bad ka lawei jong ngi kan dum ! Toi u la kular bainong ia nga na u Blei tangba dei hi mo kum na kane ka lynti ! Ka lynti khyllah, lada ka dei." Ki jingleh bha u Boaz baroh ki paw ha ka jingmut ka Ruth man ba ka khaprip khmat. "U la kyrkhu ia nga ka nongwei ruh, mynta pat um tim kylla mo ?"

Ka Naomi ka puson ia kita ki kyntien man ba ki mih. Namar ba ka nia ka Ruth ka ju jop mynshwa, ka ap kumno kan pynkut. Ka ïeng khlem khih ka da thaiñ la ki kti ha shadem, teng teng pat ka ïeng kum u shipai ha ka por ba riew sairen. Mynta ka iohsngew biang ia ka Ruth ba ka kren, ka shong noh ha thian.

"Ym dei la lade ba nga wan poi shane, em, dei na ka bynta i kïaw. Ka banyngkong ka kthang, ka baar ka jwat ban law, mynta sa ka balai ! Ka bach tam ruh." Ka kyrngah khlieh, "Ngam tip shuh ia kael ngan leh". Ka pynnep la ki rmiang shyntur, ka pynhap kynsan ia ki kti baroh ar sharum, ka pynkhih kawei ka kjat kumba kyndiah

haba rwai, "Tang na ka bynta i kïaw ! ïa kane ruh ngan jop mynta." Ka phai wak sha ka Naomi bad ka iohi ïa ka stail ba ka ïeng.

Tang shu phai ma ka kumta bad haba ka la iohsngew iei ïa ki kyntien bakhatduh, ka Noami ka kynthih na bashong, hynrei ka iohi ba ka Ruth ia ka khmat bathar ba ba kum ka jong u rangbah uba la kut jingmut ban tur sha thma. "U Blei un tyngshaïñ la ka khmat halor jong phi, ba na ka kpoh jong phi un pynmih ia u nongsiewspah ia u Israel." Ka kner la ki kti bad ka doh ia ka Ruth.

"Ngan leit noh hi, na ka bynta jong phi. To duwai ba ngan poi suk!." Ka Ruth ka mih na ïingbasa da ka jingsngew bakhleh katta katta.

XV. KA MIET BAN KYNMAW SAH

KA NAOMI kam suk jingmut shuh. Haba ka jingmut briew kam kot shuh, la dei ban phai sha u Blei. Kumta hi ka Naomi ka leh mynta ka miet. "A Blei jong ki khunswet ki rangli. Phah kynrad ia u angel jong me ha shwa jong ka. Ïalam ia ki kjat jong ka ba kan poi suk sha lyngkha u Boaz. To pynlong kyntang ia kaei kaei kaba kan leh." Ka sdang ban pynlip noh ia i prew rit haba ka jingshai ka sngi ka dang paw hi malu mala katban iohi ia ki pliang, ki khiew, bad ki tiar ki tar ha kamra ha ïingbasa. Ka iaid na kawei kyndong sha kawei pat, ka ai jingkheiñ ia ki byrni ba ka Ruth ka la pyndap da u kew barli. Kita baroh kim pynsuk mynsiem satia ia ka tymmen bapli. Ka leit bsuh jubor hapoh nep haba dang shai eh da kaba ngeit ba kan klet ïa kita ki jingsngew jyrwit ka mynsiem.

Kam ju phohsniew dang shai, hynrei mar ialeit ka khmat, ka ioh ïa kawei kaba kum kata. Ki jingphohsniew ki shait wan haba ka jabieng bad ki jingmut ki dap da ki jingpyrkhat babun jait bun rukom ha ki briew baroh. Ka Naomi ruh kum ki para briew, la ha Moab, ha Israel ne ha ri

Khasi ka iohi ei ei kaba kan ym klet shuh. Hynrei iano kan iathuh mynta ka miet ? Iano kan kyrsiew lada ka kyndit noh ?

'Ko Kynthei, kynthei ? A kynthei bapli !' u briew u khot.

'Balei kynrad phi . . .' ka jubab. Ka sngap noh khlem pynkut, namar ka iohi ba u shñiuh khlieh jong u u thaiñ bun syrtap la kum u ksai ba la sohsat bha. Ki ngab bad ka shyllang mat jong u ki dap da ki nur suda. Ki khmat jong u ki ngam shapoh ka shyieng khmat tang ba ki shai bha kliaw kum ki jong u khnai.

'O ka Naomi ! Kumno pha nud ban phah la ka khun ban leit thiah sha bri u mahajon la katne por ? Don ki dngiem bam khyndew, ki dngiem bam soh dieng ruh. Ki 'labasa ki shait khan ha rud lynti la katta miet ! Pham tieng mo Naomi lada ka ïap ruh ?' Ka sur ka sngew ngiew kumba wan na khrum bajylliew eh ka khyndew. Uta u briew, ka iohi, u pynkhih kti kumba shad mastieh, bad u bteng, 'Pham don dohnud mo Naomi ? Kumno ka khun jong pha kan long lada uta u Boaz u beh krad ïa ka ban wan phai sha ïing shiteng synïa marwei ? Kum pha ruh don briew hi mo Naomi ha kane ka ri ruh : kaban leit sneng sa ia ka pyrsa kurim ban leit bsuh jubor bad u briew uba dang thiah ! A Naomi !' u phai dien noh.

Katba ka ïeng ban on ïa u briew ha dwar, ka kyndit na ba thiah. Ka jingtieng ka la ngat ha ka. Ka wad mawshamok, ka pynmeh ding biang, hynrei ka sngew phylla ba bun ki ïing basa ki dang shai ding na khap ki jaka bañiar. Ka sngew at khlieh, hynrei iano kan kyrsiew ! "A Jehovah, to map ia nga. Shah ba ngan thiah noh ioh nga kem pang bad ïap shwa ba ka Ruth baieit kan wan phai". Ka tap ïa la ka khmat, bad thiah biang.

Sa uwei pat u briew uba kum uto uba paw ha u Boaz u wan ïeng ha jan jong ka ha ka jingiohi da kiwei pat ki khmat. 'Ka lynti jong U kam long kum ka jong pha, ko ka briew ! U tip ma U kumno ban ri kyndong ia la ka langbrot. Ka briew ba ju dem ha ka jingduwai kam khuslai. Kan wan phai ka samla bakoit bakhiah.'

Ka tymmen bapli ka kyndit biang. Ka iohi bun jait ki rngai ba wan pynthud ia ka. Bad ha ka hi ka long ka miet ban sah kynmaw. Tip kumno ka long bad ka Ruth pat, ka pyrkhat, hynrei iano kan kylli !

Ka Ruth ka hiar sha lyngkha. U bnai bapyllun u la paw na kliar ki dieng ki siej. Ki syrngiew jong ki dieng ki siej ki i kumban kren ia ka. Ki khñiang ki rwai bad pah sngew tynnat. Ki sim ruh ki pah. Ka lymbit bad u kbeit Tyndep ki iabeh skaiñ ha suiñ. Ka pyrthei ka ilung shi rukom bad ka jingshai u bnai ka i la kumba khublei syiem ia ka samla nongkyndong. "Kithie du ! Ki dang iadon pleng ! Ngan ap noh hangne ha trai une u dieng bah. Ngan ap haduh ba kin iathiah. — Tangba — kumno ngan iohi ia ka jaka thiah u Boaz naduh nangne ? Ioh leit bsuh pynban bad u bymdei ?" ka pyrkhat, bad ka ïeng ha trai dieng. Ka peit shathie hamar ba ka ding ka dang meh. Ki dang shu dep iadih waiñ thymmai, bad ka dohnud jong ki baroh ka dap da ka jingsngewbha, katba ka jong ka Ruth pat ka dung thlong ban iohi ba u Yacub bad sa saw ngut ki la wan sha ka, "kin leit sha ïing !" ka kren marwei. "Kine la hajan !"

Ka peit sha ki kumba ñiew ïa ki sien jam baroh. Ki shynrang ki ïakren para ma ki kat kaba ki tip. Ynda ki la poi hajan u dieng bah, ka Ruth ka iohsngew ia uwei ba u iaroh.

"Itynnat utei u bnai mo !"

"Hooid, me, kum ka khmat kato ka samla nongkyndong," ong sa uwei.

"Me shisha te uba da matlah - iapeit me ! Kato ka samla te kam shym pyllun te kum utei u bnai. Da peit bha me ong." U Yacub u kren bad u sangeh ban peit sha u bnai na khap ki dieng. Ka leit jia ba ki sangeh hajan ba rieh ka Ruth, "Kato te kaba kum ka khangai pylleng te me. Kan iadei dur bha te bad uthie u sang kynthei jong ngi."

"Hangne te la dep katto", ka Ruth ka pasiaw marwei na lyndet u dieng bah, bad lada don mano kano ba leit aïu re shata sha lyndet la paw pen ryngkew syndon.

U Yacub u bteng biang, "Ka bapli ! Nga sngew kumno re te me. Nga sngew kumba ka la leit sha ri bajngai shabym lah iohi shuh. Nga sngew tmang, ngam lah batai." U kren kum uba dang shu lah iakhublei ban iakhlad na ka samla ba u ieit.

"Ong beit ba phi pang jingieit, kan beit ia ngi ruh ban sngewthuh." Ong sa uwei. Baroh ki iarkhie pashaid ba ki la syaid shadem lps, ba la dep ka ot, bad sa shi ban ruh ba kin iapoi shnong noh mynta ka miet; hynrei ka basah ka long ba baroh ki nongtrei ki la iajuh ia ka Ruth.

"Ale noh me khynraw, ioh shai hangne," khot u Yacub bad u ialam sha khmat.

Ka Ruth ka pynhiar mynsiem da ka bahun, hynrei "*U sang kynthei* ! la dei beit ia u Boaz ba ki laphawer kito ki briew. Long katba long, la u sang ne u smat, ngan leit." Ka mih nangta bad ka iaid marwei sha trep. ' Lada u sang dei ban don ka daw. Ha leh ba um don por ban wad da ka briew kaba u ihun, ne ba u la kiew kyrdan ha ka ïoh ka kot te kiwei kim nud lashur shuh. O, don bun ki briew kiba pyrkhat kumta khlem da tynjuh bha. Mynta ka miet kan shai artat phar ka jingdum halor kane ka mat puson." Ka iohi ia u Boaz ba u dang kynran ia ki dieng tyllaw baheh bad ka thikna bha ba u dei ma u. Ka khmat jong u ka saw kumban ih haba phalang ka ding. "Uto u la rung." Ka iohi ar ngut ki shakri ki iarah bam na i trep rit sha ka kyntem kew. Ka la dei ia ka ruh ban tur kham hajan. Ka leh ia kata baroh, bad ka dei ka kam ba kam ju mlien. Ka rieh ha shakiar trep; nangta na ba ka shong ka peit bniah ia u Boaz bad ia ki shakri.

"To khynraw: rah noh me, la buaid lpa da ka jingkmen ba la dep ot, sa ba ka thiang ka waiñ ruh la dei ban jah thaid noh. Khie me iabam shato, ne me la iadep?" kylli u Boaz.

"Hooid, kynrad" jubab uwei uba khlem phong tupia.

"Ma me ? Balei me i diaw kumne? Me la sam thiah eh?"

Uta uwei uba don tupia banep u khih pisa; um lait kren.

"Ong me khynraw. Shish me para rangbah ruh, men tleng la ei?"

"Nga sngew kynjah phi kynrad." U jubab beit.

U Boaz u peit khang ia u, bad u kylli, "Balei ? Nga don hangne, une ruh bad me. Lada me leit sah marwei lei te men leh kumno ?"

"Ngam lah batai. Nga sngew kumba nga la bthi ka ka jabieng, ne ba nga la bieit ruh ngam lah batai. Sngew kumba don ba khñiot ia ka dohnud; sngew kumba pang aïu re. Sngew te sngew, ynda twad pat hangno hangno hangno ruh ruh ym lap. U klong snam u lung, ka jabieng ka bthi." U twad ia ka shadem, nangta ki kti jong u ki poi hi sha khlieh.

U Boaz u bam, "Naduh mynno me la long kumta ? Balei mem iathuh baroh shi katta ? Ma me ruh uwei !" u kylli bad u peit sha ki pliang ba don jingbam.

"Um ju iathuh, phi kynrad." Pynban sa uwei.

"Naduh hynne hi janmiet, naduh ba dep ot kew. Nga sngew kynjah kum kithie ki jyntang kew baïeng ha khyndew." u ong.

"Shi me briew. Me ju ioh pang kum kata, ma me ? Nga te ngam ju lap kum kata ka jingpang." U peit sha uwei pat.

U khlem tupia u peit ia uba phong, nangta sa sha u Boaz, "Ha ka por ba nga la kular ban jngi bad ka kei lympid, phi kynrad. Lait nangta, ngam ju long shuh kumta."

"Me lap kei lympid hangne ba me pang ? Me la kular ban bud ia ka kum une ?" kylli biang u Boaz ia u phong tupia.

"Shu iohi teng teng myn pyrem. Hynrei kaba ktah ia nga, imat ka puri blei." U sngap jar bad ktah biang ia ka ka khlieh,

"Me u tieng put. Lehse u pynlong puri sa ia kathie ka dur bula ha khlieh lyngkha. Khie me leit iathiah noh. Me ruh peit, lada u ud suh, men kyrsiew ia nga, wat shiteng synïa ruh. Men peit ba un koit noh."

Ki kohnguh khlieh, u khlem tupia u ban, "Iada kum kato hi ka jingpang kaba nga leit ioh ei te kynrad, kañ

shim por ban koit. U Blei un kyrkhu ia phi kynrad." Ki ia mih noh bad la ki tiar ha kti. U Boaz ruh u la kdang.

'Kin kyrsiew ia u Boaz shiteng synia lada u ud suh ? Kan long kumno ia nga ?' Puson ka Ruth marwei ha kyndong katba ka ap ba ka trep kan kynjah bad ba ka ding kan lip. "La paw raiñ pynban mo ade !" ka pyrkhat.

U Boaz u pynlang ia ki song bym don kew shuh, u siang da ka jaiñ barben, bad u khreh thiah noh. "Nga la ai ia u sohnyngkong sha u Trai; nga la siew dep ia ka bainong ruh; nga la leh bha ia ki baduk. Shah ia nga ban jah thaid a Blei." U thiah.

Ka Ruth ka peit siar na bañiar bad ka buh jingkynmaw ia ka jaka thiah jong u. "Kitei ki kjat hangtei." Ka kynmaw tang ia ki kjat ym ia kaei kaei ruh. Katba ka miet ka nang dier noh, ha khmih u bnai u shai bha, bad ka Ruth ka sngew kumban don ban iohi ia ka ba ka jngoh, bad ba kin kem ia kum ia ka noongsyntiat ha ka por thma "Kane ruh ka dei hi ka thma !" ka kren pasiaw. Ka peit sha ka lynti na kaba ka la wan, sha ka trep rit, ym don mano mano shuh ba mih shabar ne ba paw. Kaei re kaei ha lyndet ka jingmut jong ka ka pasiaw ba ka dei ban leit phai noh; hynrei kumno keiñ kan pynsngewsih ia la ka kïaw haba ka la rai ban jop ia ka jingtynjuh balai mynta, khamtam haba ka la poi haduh hangne ! Ka sngap noh. U Boaz u la pynlip ia u prew bad u iohthiah noh mar iapat ka met.

Ki jingpyrkkat ka Ruth ki la kut. Ar sien ka mut ban rung, ar sien ruh ka kynran. U bnai u shai haduh ka madan ba thiah u Boaz. Ka jingsyier ioh don ba iohi bad ktah kti ia ka ka nang jur.

"U dei u kur u Mahlon," ka rai kut bad ka par kum ka miaw thap nai heh. Ka ïeng ha trai kjat jong u. Ka lah lehse ban shu leh ieit ia u lada u dei u syiem ka dohnud balung jong ka; hynrei kam leh ia kata. Ka pule bha ia u ñiuhtmoh balyngkot, ia ki ñiuhtreng, ia ka shyllangmat baroh, katba u Boaz u dang syngkhor bha. Ka pat ka law ia ki jaiñ ba nalor, ka pyïar la ka jaiñkup; hynrei ban kohnguh kïaw haduh bakut, ka dangle ia ka nepbah jong u na kjat bad ka bsuh ia la ka khlieh ba kan kot haduh ka syngkai u Boaz. Ka kup shiteng da ka jaiñ u Boaz, bad

ia ka balait ka met pat ka tap da ka jaiñ la jong. Katba ka thiah kumta kam pyndei ia la ka met bad u; hynrei da ki kti ka syrpud ia ki khohwah bashñiuh u Boaz shi sien ar sien bad ka thaiñ ia ki.

U Boaz u iohi ha ka jingphohsniew ba ki nongtrei jong u ki iashad da ka jingsngewbha. U iohi shuh shuh ia lade ba ma u ruh u shad bad u sdang ban jam sa sha kawei pat ka liang ka kamra; hynrei ha khmih, don ba bat ia ki kjat jong u kumba kyllaiñ u len-pula. U tan la ki kjat, u iohi ba um lah khih. Te ma u ruh u kyndit noh hi. Ynda u la tip briew, u la khynñiuh barch shi rynïeng. Katba u ring shaneng, ka Ruth ruh ka tan la ka jaiñ kham sha neng. Ka jingshai u bnai kam biang shuh. Um ngeit ha ka jingwan thiah lang ki puri blei ne puri ksuid bad u briew kumta namar u dei u Jiw ba kumta uta. U thang ha u prew, u ïeng iadem, u da bat ia u prew bameh ha kti. U twad ia ka khmat la jong nynrei u sngew pher ba ki pyrshen khriat ki la mih. Ki ñiuhtmaiñ bad ki ñiuhtmoh ruh, u sngew, kita la ïeng kum ki shñiuh u sniang rem iadait. U ang la ka shyntur, bad ki khmat ki heh katba u dem ban jngoh. U kwah ban kren hynrei u pdot um lait. Ha dien ba u la khriam ar sien, u kyan lymmuh katba mih. "Ma me, ma me, mano! ma pha! a-ma pha? Mano-a-mano, ma phi?" u pdot u shu khynñiuh kumta.

Ym don ba kren, hynrei u Boaz u iohi ba kata ka met ka shu khih. "*Ym-hmh ! ehemh !*" u jyrhoh khlem sam. Mynta u kren shai ba la peit mat bha ka jingmut. "Mano une, ma phi, ma me ne ma pha? Nga dawa na phi ha ka kyrteng u Trai ki paid ba phin iathuh ia nga phi dei uei, kaei?" U tan jubor ia ka nep na khlieh sha kjat. "Wat tieng, a kynrad jong nga, a Boaz, nga dei ka Ruth, ka shakri jong phi." Ka jubab mian mian, ka sumar bha ioh ki shakri shynrang kin kyndit ha i trep rit. Ka tap la ka khmat da ki kti kat ban iohi ia u na khap ki shynriah. U dang khynñiuh hi kumba khie shoh, ka iohi ia ki pyrshen khriat ha u. Ka shyntur jong u ka khih, bad "ka Ruth? Ru-u-th!" u pynkhih ia u prew bameh shane shatai la jan kem ding-sa ha u phlang sop trep.

"Hooid kynrad, nga dei! Pynkup ia la ka nep bad ka jaiñ jynsur halor ka shakri jong phi, namar phi dei ma

phi uta u kur u Mahlon uba don hok ban siew spah ia ka Naomi bad ia nga de," ka Ruth ka plie ia ka phang, hynrei kam khie.

"Ruth!" u dem bad u kren jem, "lada phi dei shisha to khie ba ngan iohi ia ka khmat jong phi."

Ka pynran khuroh la ki kjat, ka shan da ka kti ha madan bad ka shong ha pyrshah jong u. "Ka dei!" u iohi ia u shñiuh ba la noh sha khmat, ia ka briew ba da bha dur shisha kumba ot. "Phi dei shisha, mynta te la thikna. Phi dei ka Ruth, ka khun jong nga." U buh ia u prew ha madan, u ieng bad kner la ki kti kum uban her noh, ne uban kdup noh hi, bad u la ong, "U Trai un kyrkhu ia phi namar ba phi la pyni kham bun ka jingleh sbun ha ka bakut ban ia ha ka basdang ba phim shym iabeh ia ki samla la ki baduk ne bariewspah." U pyneh la ka kpoh sha khmat, bad u bteng, "Mynta wat tieng ei ei. Ngan leh ia kata kaba phi ong namar baroh shi shnong ngi la tip ba phi dei ka babha."

"To ai kan long kumta!" ka pyndem la ka khlieh.

U Boaz u kynmaw kat ia kaba u la mad. Ka jingithuh paw ka wan poi ha ka jingkynmaw. Ka akor ka Ruth bad ka jingiadei bajan bad u Elimelek ruh, "Ka dei shisha shisha ba nga long u kur bajan jong u Elimelek. Nga don ruh ka hok bad ka kamram ban siewspah ia ka Naomi bad ia phi ka pyrsa kurim jong ka." U pynhiar mynsiem jylliew, bad ka kpoh ka ian sha dien. "Tangba dang don uba kham jan shuh shuh ban ia nga. To thiah Phi tip hi, ha ka rukom Jiw jong ngi, ngan lah ban leh ia kata tang lada uta u kyntaid ia la ka kamram. Nga la khreh mynta. Katba im u Trai, thiah haduh lashai." U Boaz ruh u shong noh.

Ka Ruth ka pyntap jaiñ ia u na kjat ka pyrkhat mynta ka miet ba ka Naomi kam shym bakla. "Balei yn ap haduh lashai, a kynrad baieit jong nga ? Ym don shuh mano mano hangne bad ngi. Ki shakri jong phi ki la thiah katta. Phi lah ban sdang ban pyndep noh la ka kamram kumba phi don ka hok kumne kumne hi. Nga kaba long ka daw, nga don hapoh ka jingisynei jong phi.

Ha kti jong phi, ka kjat jong phi, ha ka kyntem jong phi, bad ha ka jaka thiah jong phi."

"Ruth ! nga la ong ba dang don sa uwei. Un siewspah ia ka bri na ka Naomi bad ia phi de." U kren da pyrkhat bha bad mian mian ba la shoh ruh ka thaid ka jrem. Lada u kyntaid, jait ba u la don khun, te ngan pyndep ma nga hi ia ka kamram Ap haduh lashai. Ngan leh lada um treh leh De, ban da tip bad ban da sakhi lang ka shnong ka thaw kat ia kata ka kam. Ki don shiphew ngut ki basan tymmen. Phim wad ban pynsngewbha ia ka doh, phi angnud ia kaba dei rukom. Thiah noh. Ym don uban ktah kti ia phi lymda la pyndep shwa ia ka kam jing-kam sem."

"Hooid, kynrad" ka Ruth ka jubab Ka pyrthei ka la iohthiah jar Kim sngew shuh ba rwai ka wah ruh, lehse ka wah ruh ka iohthiah shi phang. Tang u bnai bad ka Ruth te kim iohthiah.

Shwa ban shai, ka pasiaw ha u Boaz ba kan leit noh, "Ngam kwah ban don ba lap ia nga ha lynti shnong. Ngan leit noh ho!"

"O !" u khie. "Ka dei keiñ, ka dei! wat shah ba ka khlieng ka tyng b kan tip ba phi la thiah hangne ha kyntem. Namar ia ka kynthei ngim ju shah koit ban thiah kum hangne. Siang kato ka jaiñ." U theh hynriew pyrha u kew, "khie kit uto sha la ka kïaw."

Ka samla nongkyndong ka leit phai sha jingbasa bad ka jingkit. Katba ka dang iaid kyrkieh ka puson ia ka jingkular u Boaz "U briew bashisha ! U khot khun ia nga ? Imat uba da bat dustur-riti wat haba tang para marwei ruh. Marwei bad uba marwei ! Hynrei uba kum uno pat uta uba dang kham iajan shuh ? Ia ubym pat iohi hi da ka khmat te yn iathiah-iashong lang kumno keiñ ?" Ynda haba la hap wan phai khlem long kam na ka mishon ba kyrpang, ka sngew kumba i shlipnud i lait rynghang. Katba ka iaid, ka sur u syiar nyngkong ka lap ia ka. Ka iaid mynta kham stet bad la ka jingkit bad khlem tieng. "La kumno knmno nga la kohnguh haduh katne!"

XVI. KA JINGKYRMEN BARIEH

KATBA U BOAZ u dang pynlang jaiñ, bad khreh ban leit phai dang step sha shnong, ka ïingbasa ha Bethlehem ka la sdang im. Ha ki lynti shnong te ym pat don briew shibun; hynrei ha kamra ka Naomi te ka pher. Kam shym iohthiah bha mynmiet. Mynta ruh ka shu thiah rot. Katba ki nia ki speh ha khlieh jong ka, ka sngew ba tied ïing. Ka khie bad katno ka sngewbha ban iohi ia ka Ruth bad la ka jingkit kyndong. "Tang ba phi la wan ! ka dohnud ka skhem Phi wan kum ka pyrsa kurim jong nga ne kum ka tnga u Boaz ?"

"Kano kano ruh long hi, lait noh kum ka tnga u Boaz U phah kit sha phi da une." Ka pynhiar ia u kew barli, "Hynrei nga dei tang ka dieng iap ieng. Ki tnat ruh ym don, ki sla ruh ym don." Ka sur kren ka iathuh ia ka jingkhuslai bym lah iohi.

"Phi la leh kumba nga la bthah khun ?"
"Kumto hi keiñ !"
"U la leh kumno ?"

"Phim shym la iathuh ia nga kumno un leh. U leh kumba u dei ban leh!" Jubab ka Ruth, ka pynmeh ding ban khreh shet.

Ka Naomi ka tharai ba kam kloi ban iathuh ne ba ka buhrieh ka wan hajan eh da ka jingkyrmen, "Wa ! to shong thaid shwa, bad iathuh shuh. Lehse kan long ka khana sah nam shityllup ka pyrthei ?" Ka dem hajan bad ka da shong artat ha krung ka samla nongkyndong. "Phi tip khun nga phohsniew ar sien."

"O, nga te nga *phohbha*" Nangta ka iathuh ia kaba ka la mad ha kata ka miet, "U sohmyndong, phi kïaw."

Ka Naomi ka la sngew im mynsiem. "La bha, khun, la bha ! To sngap jar noh. Ka basdang ka la dep, ka pdeng ruh la dep. Ap sa tang ia ka bakut." Ka ïeng

bad ka leit pynbelt jingthlah, "Ka la blang. O ka la biang bha." Ka Ruth ka shu peit dum buit ia ka jingphuh mat ka tymmen.

Ka Ruth ka ïeng bad ka wan hajan, "kan biang kumno ? Ban ia ka basdang lei te la sdang naduh Moab, ka sohsat ruh la lait jin la ar, sah ha ka sorsa mynta ynda kut sa ka pdeng kumne Ban da don ba law noh ia kane ka sohsat balai, ngan long ka samla nuksa ha kane ka ri." Ka trud la ka khlieh bad ka idiaw shibun.

"La bha kein. Un ym shong thaid shuh. Um iohthiah iohshong shuh mynta. Sa peit ho ! Nga la phah ktien sha u ba nga don jingthmu ban die noh ia ka bri baroh ka jong u Elimelek, bad dei ma u uba dang laitluid uban siew spah ia ka. Shuh, khun, ngan trei bi ma nga, phi to pynkhreh jingmut ia lade ia kaban jia mynta ka sngi."

"Phi ong kumta, u bapli, u la dei ban khuslai sa kum ia nga mynta ! u Boaz baisynei ia ki baduk ! U la dei ban wad sa ia uta uba kham jan shuh shuh bad i ktbaw : hato kan suk ma ban pyndep ia kata shi miet shi miet ne tang shi bnai ?" Ki ummat ki tur bad ka sur kren ka rben.

"O ! sngap khun, sngap." Ka shyntur ka tymmen ruh ka khih bab-bab, "Ki ummat khatduh jong ka jingiong rangli. Nga tip ba ka sohsat kan lait phar. U Blei um iehnoh ia la ki jong. Kam eh ruh ia u Boaz ban lap ia uta ha Bethlehem."

Ki kam ki jam ki laid ryntih badien kata. Hynrei ka shadem te ka khih lynter, bad ka Ruth bapli ka sngewthuh bha ia kaba ha lade.

———

XVII. KA UM KHRIAT HA KA RYNDANG BASLIANG

U BOAZ um bam um dih ei ei mynstep. "Ko khynraw, to iapeit ho ia ki kam. Ngan leit noh sha shnong bad nga lah ban slem ban wan sha lyngkha." U jngoh bad u bapang u plie ban khublei ia u. "Me ruh koit kloi noh. Bam da ki jhur bad ka doh blang, men koit khlem pep, lehse ba duna ki jor pynkhlaiñ."

U leit sha shnong. U kynmaw ba u la bthah ia ka Ruth ba kan ap haduh lashai, bad mynta ka lah da shai noh hi, sa shi phang kan shit sa ka sngi. U iaid la pyrkhat kumta marwei.

Baroh ar ki shakri ki iaïeng ban peit la u leit shnong shisha u kynrad jong ki ne ba u shu kren kai. "Balei me u kynrad jong ngi um ju don kam kyrkieh kumne ? Um ju leit shnong mynstep ! La iabit ka jingpang jong me mo kumne ?" kylli u bakoit.

"Shano me lok ia uto u sang kynthei. Me te me la sngewthuh seh. Uto u phah bam sa da ka doh blang bad u jhur mem sngew ? Un da ioh pang hi kum uto, te ym lah iapyrkhat shuh." Jubab u phong tupia.

"Ieh me lok, ieh. Um pat ioh por te me ban wad, nalor kata, kine ki briew ki iabat dustur than ban ai lad ia ki ban shu ïapmat ia ka khynraw wat la ka bha katno katno te." Pynbud u khlem tupia.

Kumta ki iakren para ma ki. Ki shet ki tiew, ki iabam iadih kumba mynshuwa. Ki trei ia ki kam katba ki nang. "Kan jia aiu keiñ haba kumne !" ki ia pyrkhat man ka teng.

U Boaz pat u bun kam marwei ha shnong, bad kiba iohi ki la sngew phylla ba ka shnong hi ruh ka la i kumba

lamwir. U leit sha ïing u Zadek bad u la iathuh ia ka kam ba u; nangta pat u leit sha man kawei pa kawei ka ïing jong ki basan tymmen bad basan khynraw ka shnong. "Phin da sngewbha ban da poi khnang ban pyndep ia ka kam mynta noh hi ka sngi, ko basan," u kynrad ha man la ka ïing. U Basan rangbah u la phah khubor sha ka Naomi ruh ba kan wan. U la phah khot sha khyrdop shnong ia u Lamet de ban ia sakhi Bad u Boaz u leit ap lpa ha khyrdop shnong Um ju bun kam katta ha ka jingim jong u. Um ju iakynduh mar khmat bad ka samla bhabr ew mynshwa. Ym ju hi ruh ba ju shur ban ong ia u ba un pyndep la ka kam iam kumba la jia ha kata ka miet. "Ka rngai phohsniew ne ka rngai phohbha. ngam tip shuh kane". U kren marwei katba u ap ha khyrdop shnong.

U iaid na uwei u maw shong thaid ha uwei pat. U phai biang sha juh. Bun sien ruh u khmiet sha ki sla ka dieng jri ba kah tngen ia ka jaka ap paidbah ka shnong Bethlehem hyndai. U pisa; ba ym don baje peit por ha kito ki por, u shu khmiet sha ka sngi ha suiñ breng ba ka nang kiew nang kiew. "Utai uwei u la wan." U iaid bad ïeng ha pdeng lynti. "Ko-o-oo uba kum uta uta, ale hangne !"

Uta u briew u shu peit tang ki khmat bad u leit noh.

Man ba don ba wan shata u Boaz u pyrta kumjuh. Shi kynhun ki samla shynrang ki wan, ki khublei ia u bad ki la ong ba uba "kum uta uta" ruh u la jan wan hi. Ki ruh ki iaap lang ban iohi ia ka ban jia ba kim ju lap ia u Boaz ba un da khuslai jingmut katne katne kumba long mynta ka step.

"U Yacub ruh u la poi ryngkat bad ki para nongtrei. "U Trai un kyrkhu eh ia u kynrad jong ngi."

"Ia me ruh bad ia ki. Hynrei mynta," u kren kyrkieh bad ka sur ka long kumba mareh u kulai iathong "mynta men iaap haduh ban da dep ka kam nangne, te ngin sa ialeit lang sha lyngkha." Katba u dang kren u peit la ki khmat sha shnong, u kren bynñiaw, 'Jia aïu keiñ kumne ; Ka step ka la leit. Nga dei ban ap haduh ba un wan." Na-

mar ba u la pisa, bad kyrkieh ban poi sha lyngkha, ka lynti ba rung sha shnong ruh ka ikylla dur ha ki khmat jong u. Mynta ka paw ha ki khmat jong u kum u bseiñ, mynta pat kumno kumtei u i kum ka wah bah ba tuid sha u ? "Imat ka la kylla thliew sa ka lynti ! " u rai marwei.

Hadien kumba shi kyntien kwai ne, uwei u rangbah u la poi bad la ka pla snieh.

" Ko uba kum uta uta. To wan hangne !"

"Ko Boaz, u para jong nga. Me leh aïu kumta ? Ia uba kum uno me wad ? Kum ma nga ? " kylli uta uba kit pla snieh.

"O ! ma phi keiñ bah uba kum uta, uba kham iajan shuh shuh bad u Elimelek ban ia nga. To sah hangne, kumba nga la pyntip ia phi bad to ngin pyndep noh ia ka kamram ha u kur uba la shong thaid jiwnom. " Ka khmat u Boaz ka iphyrnai mynta ba la wan u hynmen ar kmie jong u.

Ki Basan ruh kine ki la wan. U Boaz bad ki paralok ki iohi ia ki kynthei ruh ar ngut ba ki lawan bad u mahajon iingbasa. "Ka la biang hi. Ka Naomi ruh ka la wan. " Kren marwei u Boaz.

Ki jong u Yacub bad ki para nongtrei ki suba ei ei. "Lehse ka Ruth ka la leh aïu re mo hynnin shwa ba kan leit phai," pasiaw u Yacub ha uwei na ki paralok.

"U Blei un kyrkhu eh ia ki Basan bad tymmen bad khynraw." Kren u Boaz.

"Ia phi baroh ruh." Ong u Basan rangbah. "To iasngap noh ia ka kam ba don ha khmat jong ngi. Boaz, me uba la khot ia ngi, te mynta me la dei ban plie ia ka phang. Kaei phi iadon baroh ar ngut shi kur, to iathuh noh."

U Boaz u ïeng. U peit sha ki baroh, bad u peit bun sien sha u hynmen bad ka Naomi. "Basan baroh. To u Blei Trai Kynrad un theh shlei ia ki jingkyrkhu ba u la tyngkai halor jong phi, bad ha ka shnong, bad ha ka jait ka kynja jong ngi baroh. To ka nam ka burom jong phi kan khraw. To ka daw jong nga kan par sha bakut ki dongdit pyllun ia

kane ka sla pyrthei. Ka kam ba don ha khmat kam da jrong eh. Ka shong ha u hynmen baieit jong nga, u Zadek ban pynstet ia ka. Ka jingiapynbeit ka long ha pdeng jong u bad nga kum u para."

"To ia kren noh hi keiñ, ba ngin iapynbeit," ong uwei na ki Basan.

"Hynmen ! Nga khot ia phi hangne, bad ia baroh katba don; bad nga la hat ruh ia phi ban pynbeit noh ba phin siew spah noh ia ka khyndew u Elimelek ba la ïap na ka kti ka Noami, ka tnga jong u, namar ka la tyrwa die noh ia ka. Te haba dang don u kur u jait kum ma phi u balah baiai, to rai ha khmat kane ka dorbar ba phin leh ia ka kamram. Kumba baroh ki Basan badon burom ki tip, u Elimelek u la ïap, u la ieh noh sha dien ia ka tnga bad ar ngut ki khun shynrang. Te ki shynrang ruh ki la bud nadien u kpa. Nga kyrpad keiñ ia u Zadek ban pyndep noh la ka kamram kum u kur mynta bi ka sngi." Ynda u la kren kumta, u shong noh.

"Ngi kwah ruh ban tip la ka Naomi ka tyrwa die shisha ia ka khyndew ?" kylli uwei pat u Basan, bad ka tymmen ka shu kohnguh khlieh. Ka Ruth ka kohnguh. U Lamet ruh u kohnguh.

"Zadek !" khot u Basan rangbah.

U Zadek u ïeng suki, u peit sha baroh, sha ki kynthei, u syrpud la u ñiuhtmoh, bad u ong : "Nga, nga, *eheh*! *eheh* ! Nga kham jan shisha ia uba la ïap. *Eheh-yhyh*. Ngan pyndep la ka kamram."

Ki Basan ki kohnguh khlieh bad u nongthoh u thoh ia kaba u Zadek u la kren. U Boaz pat u la nang kham sngewbha shuh shuh mynta ba u la lait ban sei peisa ban siew ia ka khyndew. "Wei ba phi la rai ban leh ia kata, phin siewspah ruh ia ka na ka kti ka Ruth, namar da ka hok jong ka kum ka tnga u Mahlon, bad da ka jingleh sbun jong ka ia ka tnga uba la ïap, ka khyndew ka don ha ka de. Shuh shuh phin pynmih symbai ia u hymmen ba la ïap bad to ai ba ka kyrteng jong u Elimelek kan ym dam na sla khyndew."

"Hooid. Kat kum ka dustur ki Jiw jong ngi, haba u hynmen u ïap khlem khun, u para u dei ban pynmih symbai ia u. Zadek ngi sngewbha shibun eh. Me beit mo ia kata ruh ?" kylli u Basan rangbah.

"Boaz !" kren blang u Zadek, "lada hap leh kumta, ap ! Ngam treh ban leh ia kata ka kam namar ba nga la don khun shynrang. Kan pynkulmar ia ka rukom ïoh pateng jong ki ia ka spah ka phew. To me u para, ubym pat don briew men leh ia kata." U law la ki juti kat kum ka rukom, bad ai ia ki ha u paralok, u da ong, "Kat kum ka dustur jong ngi pateng la pateng to ai kan sah kumta. Kat kum ka rukom pat nga pynskhem bangam lah ban siew spah ia ka khyndew jong u Elimelek. To u Boaz un pyndep la ka kamram, namar lait na nga dei sa ma u uba don ka hok ban siew spah kumta." U Zadek u leit noh sha la ka bri.

Ka Ruth kaba pule bha ia kitei ki kur katba ki kren, ka sngew pisa shibun. Ki jingkylli ki khih kumba khih ki thyllah hapoh u shñiuh baïong jong ka. U Boaz un pynbna lehse ba ka par tuh sha ka kyntem jong u ! Kaei kaban jia mynta, ka pasiaw ha shkor ka Naomi kaba peit beit ha u Boaz. "U la leit. Ka jingwad ban pynkit ha ka tyrpeng uwel pat ka lah ruh ban mut ba ngam dei hok ban long ka tnga jong u !"

Sh-sh !" maham ka Naomi, "ap shwa. Ap haduh bakut". Ka kren haduh ba la sngew sa ki Basan.

"Te kumno u samla u rai ?" kylli uwei na ki Basan.

U Boaz u ieng suki kum ubym mon ban kren. Ka jingpyrkhat ka khia imat. U pyndem la ka khmat sha khyndew. "Te, ha khmat jong phi baroh, bad katba im U Trai, *e* " u twad la ka shkor kumban wad ia ki kyntien ban iadei dur, "Nga pynbna *a-a-a* ba nga long u kur bajan tam mynta ia u Elimelek namar u Zadek u la kyntaid. Ngan siew noh hi ia ka tyngka ruh. Nga la siew spah ruh ia ka na ka Ruth." U sei ia ki tyngka na pla kum uba la khreh lpa bad ai ha ka Naomi. U nongthoh u dang thoh kat ia kaba la jia, hynrei ha ka snieh ba la kli.

U Boaz u bteng, "Ka Ruth kan long, ka long naduh mynta ka sngi, ka tnga jong nga ban pynmih symbai ia kiba

la thiah hapoh jingtep ba ka kyrteng jong ki kan ym jah na ka khyrdop jong u Elimelek. Ruth, ale sha nga, phi la long ka tnga jong nga. Phi long ka baieit jong naduh nynta." U kner la ka kti ka mon.

Ka Naomi ka ïeng haba la ai dak u Basan rangbah. Ka lalam ia ka Ruth da ka jingkmen bad ka mynsiem jong ka ka khraw ban iohi ba kaba ka angnud ka la urlong mynta. "Ha ki kti jong phi bad jong u Jehovah nga aiti ia ka khun jong nga, ka Ruth. To u Jehovah un kyrkhu ia phi baroh ar," ong ka Naomi, ka da pyndem la ka khlieh ha khmat u Boaz.

Ka Ruth ka sngew kumba ka dlng leilih ka rung haduh ka dohnud jong ka haba ka ai la ka kti ha u Boaz uba ka la ithuh la ar taïew mynta. "U Kynrad bad u baieit jong nga !" ka jubab bad ki ummat jingkmen ki tuid na ki ngab baphuh syntiew jong ka. Ka dem la ka khlieh ha ka shadem u Boaz kum ka lyngdkhur ba rieh ha ka shadem u nongrep ban lait na u khlieng.

U Boaz u kdup ia ka khlieh jong ka da ka jingkit khlieh bapura, Kiba sakhi ki iohi ba ka khmut jong u ka khih. Tang ma u ba tip ba ka alabastar ba ka samla nongkyndong ka sleh ka iwthiang bad ka rung haduh jabieng jong u.

Ka burom u Jehovah ka tyngshaiñ pyllun ia ka khyrdop shnong, bad ka sngi ruh ka shong duwan ha bneng. Ki Basan bad ki para shnong ba don ha ka khyrdop ki iaïeng kum ha jingiaseng. U Basan rangbah u pyndep la ka kamram. "Naduh mynta, u Boaz bad ka Ruth ki la long shi tnga. To phin pyndon burom ia U Blei, ia ka jaitbynriew la jong, bad ia ka iing jong phi. Kumba phi phi la bat ia ka dustur kane ka ri, to iai long kumta. To phin long ka iing basuk basaiñ ia kaban burom da ki para briew bad isynei da U Blei."

"To ai kan long kumta." Ki iaong lang baroh. Ki iabuh la ki kti ha khlieh ki samla bad ki iakit bok ba kin im slem. Kaba pyndep mynta ka kylla long ka umkhriat ha ka ryndang basliang.

Ar ngut ki Basan niam ha ki jaiñkup ba kum ki jong u Aaron ha ka por u Moses, ki ialam lynti, bud sa ki shijur bad ka Naomi, sa kiwei pat ki Basan bad ki paralok.

U Yacub bad ki saw ngut ki nongtrei u Boaz ki sah ha dien eh ban pynthikna ba baroh kat kiba don hangta kin jarung keiñ ha iing u Boaz, u kynrad jong ki. Ynda baroh ki la iabud, ma ki ruh ki iabud. Ka jingiaid ka la long kum ka rukom haba rung ha ki jaka kyntang. Te ka jingap ban bud na dien jong ki paralok ka long ka lad ia ki nongtrei ba kin iakren ei ei. U Yacub u kren ha la ki para nongtrei, "Nga tieng ioh u wan bud na dien jong ngi hynnin bad u iohsngew ia kaba ngi sin ia u da *u sang kynthei* !"

"Na ka riam hi te i kumba u wan beit na lyngkha phi. Kijuh ki jaiñ ba u la phong hynnin, kita hi hangne ruh. Katai ka samla Nebo pynban te jait ba ka la poi sha la iing-basa ka iphuh mynta ka sngi" Sa uwei pat u kren pynbud.

"Shuh phi, pyrkhat shwa ia ka kam. Iaid kham stet seh. Khmih kiba la iarung shapoh ruh la don. Pynban, phi i, to ngin kren iaiaid artat ho! Peit kitei ki shakri kynthei jong u ruh ki la ñiah shabar. Oho! Phi i nga pat nga kwah tip." Bteng sa uwei pat u para nongtrei uba ka jingmut ka her kat shaba iohi ki khmat bad ha kajuh ka por; "Tip phi mo, la kitei ki Basan jong ngi ki tip ma ia ka dor kane ka samla nongkyndong bapli ! Bym pat ju lap kynthei ha shnong ha thaw la katta snem kum kane, na ba ka la iadon eh bad ngi ha kine ar taiew ne, ka shu ring ia ka jingpuson jong nga te phi. Nga pyrkhat keiñ la ki tip ne em shaphang ki dor jong ka ha kane ka ri. Naduh ka dur, ka riam ka beit, ka rukom syndong ia ka jaiñ ki nep, ka mynsiem lei lei te ka mynsiem nongialam. Ka jingstad ka paw ha ka shyllang mat jong ka. Ka biang na dong sha dong ha ka ryniẽng ryniot ruh," u puson. "Une u Yacub hi keiñ uba la sin kyrteng ia u bapli. Ha leh u la tip ruh !"

"Kata keiñ me ba iasyier ruh !" ong u Yacub, "*Ish* ! Sngew thylli ka kpoh haba dang shu dep bam kdang, sngew *liangnud* haba dang kdang. Nga sngew kumba ym

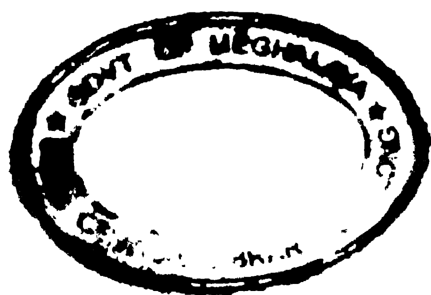
pat dep bam hi te me ! Ka jingpang khyllah aïu kane kaba la wan poi sha ri jong ngi ? Nga iohsngew hynnin ba uto u lok ha lyngkha ruh u ud." U iathuh.

"Ïa me ia. Thep syndon haduh ban poi ryndang." U balai u ai jingmut.

"Nga ruh!" ong sa u basaw, "nga sngew kumno re kumno hi. Kum ha rngai ! Naduh nongkyndong ka Moab eh ka wan, ka pyntyrha shadem, pynlung mynsiem khlem pang kumne te ka la dei hi ban ioh briew noh. U Boaz bapli u *bymju* ruh u la ju katto ; hynrei ka nam jong ka ruh kan suh sieng ha kane ka ri baieit jong ngi" u pynkut, bad ki iarung ha ting u Kynrad jong ki.

LA KUT

GOVT
MEGHALAYA